

Studiedienst van de Vlaamse Regering

Jaarverslag 2009

Studiedienst van de Vlaamse Regering

Jaarverslag 2009

Bevoegd minister Kris Peeters

Minister-president van de Vlaamse Regering

Vlaams minister van Economie, Buitenlands beleid, Landbouw en
Plattelandsbeleid

Maart 2010

INHOUD

1. Algemeen	6
2. Opdrachten.....	6
2.1. Missie en visie.....	6
2.2. Doelstellingen en opdrachten	7
2.3. Processen en projecten	8
2.4. Belanghebbendenmanagement.....	11
2.4.1. Prioritaire klanten, partners en opdrachtgevers.....	11
3. Activiteiten met betrekking tot onderzoek	17
3.1. Onderzoek op eigen initiatief	17
3.1.1. SVR-Studies.....	17
3.1.2. SVR-Rapporten.....	22
3.1.3. Webpublicaties.....	26
3.1.4. Bijdrage aan wetenschappelijke tijdschriften	29
3.2. Survey op eigen initiatief: enquête naar culturele verschuivingen in waarden, houdingen en gedragingen	31
3.3. Rekenkundige modellen	33
3.3.1. Macro-economische prognosemodel.....	33
3.3.2. Bevolkingsprojecties op gemeentelijk niveau	34
3.4. Deelname aan externe onderzoeksprojecten	35
3.4.1. Steunpunt Bestuurlijke Organisatie.....	35
3.4.2. Generatie- en Gender Panelstudie (GGPS)	35
3.4.3. Echtscheiding en de gevolgen voor de (ex)partner, kinderen en grootouders.....	36
3.4.4. Consumentenvertrouwen.....	36
3.5. Valorisatie van onderzoek via studiedagen	37
3.5.1. Workshop over beleidsevaluatie	37
3.5.2. Medewerking aan externe studiedagen	38
3.6. Kennis delen en verwerven via deelname aan netwerken	38
3.6.1. Deelname aan thematische werkgroepen op Vlaams en Belgisch niveau.....	39
3.6.2. Deelname aan internationale netwerken	42
4. Activiteiten met betrekking tot monitoring	43
4.1. Operationaliseren van complexe thema's.....	43
4.1.1. ICT-monitor	43
4.1.2. Pact 2020	43
4.1.3. Commissie Efficiënte en Effectieve overheid.....	43
4.1.4. Slagkrachtige overheid	44
4.2. VRIND	44

4.3.	Recurrente monitoring van horizontale, transversale beleidsplannen	46
4.3.1.	Omgevingsanalyse Lissabon	46
4.3.2.	Omgevingsanalyse Limburgplan	46
4.3.3.	Conjunctuurnota	46
4.3.4.	Vlaanderen Vergeleken	47
4.3.5.	Vlaanderen in Cijfers	47
4.3.6.	Duurzaamheidmonitor	47
4.3.7.	Vlaamse Rand	48
4.4.	Algemene omgevingsanalyse	48
5.	Activiteiten met betrekking tot coördinatie van statistiek	50
5.1.	Eenloketsstatistiek	50
5.1.1.	Lokale statistieken	50
5.1.2.	Helpdesk	51
5.2.	Overleg en gebruikersgroepen	52
5.3.	Metadata	53
5.4.	Vertegenwoordiging Vlaamse overheid op federale statistiekfora	54
6.	Activiteiten met betrekking tot kwaliteit	56
6.1.	Richtlijnen met betrekking tot kwaliteit	56
6.1.1.	Technische rapporten	56
6.1.2.	Opleiding statistiek, indicatoren, beleidsevaluatie voor Vlaamse ambtenaren	56
6.2.	Auditing van kwaliteit	57
6.3.	Meldpunten surveyonderzoek en toekomstverkenningen	57
6.3.1.	Meldpunt survey	57
6.3.2.	Meldpunt toekomstverkenningen	58
7.	Activiteiten met betrekking tot wetenschappelijke dienstverlening	59
7.1.	Adviesverlening op vraag	59
7.2.	Projecten met domeinoverschrijdend karakter	59
8.	Generieke projecten	61
8.1.	Onderlinge samenwerking	61
8.2.	Kwaliteitsbeleid	62
8.3.	Correct en aantrekkelijk werkgeverschap	63
8.4.	Diversiteitbeleid	63
8.5.	Duurzaam en ethisch verantwoord aankoopbeleid	64
8.6.	Integriteit	64
8.7.	Beheersrapportering	64
8.8.	Interne controle	65
8.9.	Metten van beleidseffecten en outcomes	66
8.10.	Efficiëntie en effectiviteit	67

9.	Organisatiestructuur en management.....	68
9.1.	Binnen het beleidsdomein DAR.....	68
9.1.1.	Beleidsraad DAR.....	68
9.1.2.	Managementcomité DAR en Aansturingcomité MOD	68
9.1.3.	Vakbondsoverleg en arbeidsreglement	69
9.2.	Binnen het agentschap	69
10.	Middelen	71
10.1.	Personeel	71
10.1.1.	Startformatie.....	71
10.1.2.	Nieuw personeelskader	71
10.1.3.	Effectief aantal personeelsleden.....	71
10.1.4.	Personeelkost	72
10.2.	Huisvesting.....	73
10.3.	ICT-middelen.....	73
10.4.	Werkingsmiddelen	74
10.5.	Middelen voor uitvoering van activiteitenprogramma	75
10.5.1.	Begrotingsfonds SVR.....	75
10.5.2.	Algemene uitgaven- en middelenbegroting Vlaamse overheid	75
BIJLAGE 1	Schematische positionering van de effectindicatoren voor de Studiedienst van de Vlaamse Regering.....	77
BIJLAGE 2	Indicatoren.....	78

1. Algemeen

De IVA Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR) is opgericht bij besluit van de Vlaamse Regering van 3 maart 2004. Het is een agentschap zonder rechtspersoonlijkheid.

Het agentschap is operationeel sinds 1 april 2006. Mevrouw Josée Lemaître heeft als administrateur-generaal de leiding van deze dienst.

De IVA Studiedienst van de Vlaamse Regering kreeg als startformatie het personeel van de Administratie Planning en Statistiek (APS, 33 personen) en 10 personeelsleden van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudien (CBGS). Eind december 2008 werd een personeelsplan goedgekeurd (budgetneutraal) waarin 44,8 VTE functies worden voorzien om de opdrachten die in de beheersovereenkomst zijn beschreven, uit te voeren.

De beheersovereenkomst tussen de Vlaamse Regering vertegenwoordigd door minister-president Kris Peeters en de Studiedienst van de Vlaamse Regering werd in december 2007 goedgekeurd door de Vlaamse Regering en sluit eind 2010 af.

2. Opdrachten

2.1. Missie en visie

De Studiedienst ondersteunt de Vlaamse Regering bij het voeren van een **onderbouwd, geïntegreerd en toekomstgericht beleid**.

De Studiedienst wil een onafhankelijke antenne zijn die breed maatschappelijke signalen opvangt, demografische, cultureel-maatschappelijke en macro-economische ontwikkelingen bestudeert en de Vlaamse overheid attendeert op relevante kansen of bedreigingen voor Vlaanderen in een interregionaal kader en in een langer termijnperspectief. Hij verwerft kennis, ontsluit en bewerkt data en stelt wetenschappelijke inzichten op een neutrale, gestructureerde wijze meteen ter beschikking van de Vlaamse overheden en hun diensten. Hij zal de draaischijf zijn van officiële beleidsdata van de Vlaamse overheid.

De Studiedienst heeft geen statuut van wetenschappelijke instelling maar hanteert weliswaar hoge standaarden voor wetenschappelijk onderzoek en statistiek. De Studiedienst wil een **betrouwbare en gezaghebbende adviseur voor de Vlaamse overheid zijn**. Respect voor bescherming van gevoelige informatie en integriteit zijn dan ook belangrijke waarden voor dit agentschap. De kwaliteit van de gebruikte bronnen moet gekend en valide zijn.

De Studiedienst opereert **binnen een overheidscontext**. Hij zal daarom bij de kennisverzameling, ontsluiting en analyse uitgaan van beleidsvraagstukken. Hij respecteert het politieke primaat, zal zich politiek neutraal opstellen.

De Studiedienst streeft voortdurend naar **verbetering** van het beleidsvoorbereidend en -evaluerend werk van de Vlaamse overheid en wil daarom de andere diensten stimuleren om beleidsimpact en beleidsresultaten systematisch en gestructureerd te registreren.

De Studiedienst stelt daarom zijn kennis en expertise op het gebied van statistiek, survey, monitoring, toekomstverkenningen en beleidsevaluatieonderzoek ter beschikking van de Vlaamse overheden en stemt telkens opnieuw zijn dienstverleningsaanbod af op de **behoeften van de klanten**.

De Studiedienst wil **samenwerken** met andere overheidsdiensten op lokaal, Vlaams, federaal en internationaal niveau als dit een meerwaarde betekent voor zijn dienstverlening en producten. Kennis wordt uitgewisseld en gedeeld ook met andere onderzoekscentra zodat het onderzoek een 'state of the art' geeft over de inzichten en vaststellingen die gekend zijn rond de te bestuderen maatschappelijk relevante thema's.

Ook binnen de dienst wordt samengewerkt, ieder vanuit zijn kennis en competentie, in welk team men ook zit en welke functie men ook bekleedt.

2.2. Doelstellingen en opdrachten

De strategische doelstellingen van de Studiedienst van de Vlaamse Regering bouwen voort op de missie en op de taken die hem zijn opgedragen bij de oprichting. Volgens de **beheersovereenkomst 2008-2010** moet SVR vijf opdrachten waar maken.

1. SVR verricht multidisciplinair onderzoek op basis van eigen surveys of secundaire databestanden teneinde ontwikkelingen beter te begrijpen en te verklaren. Hij zoekt naar domeinoverschrijdende samenhangen, beschrijft regionale en (inter)nationale trends, ontwikkelt modellen en verkent mogelijke toekomstige ontwikkelingen.
2. SVR ontwikkelt indicatoren die de Vlaamse overheid attenderen op ontwikkelingen in de samenleving en effecten van het overheidsoptreden.
3. SVR ontwikkelt diverse instrumenten om de inspanningen van de Vlaamse overheid op het gebied van statistiekproductie, dataontsluiting en -beheer bij de Vlaamse administratie te coördineren.
4. SVR ontwikkelt, rekening houdende met internationale en wetenschappelijk aanvaarde kwaliteitstandaarden, instrumenten die bijdragen tot een kwaliteitsverbetering van de statistiekproductie, surveyonderzoek, omgevingsmonitoring en toekomstverkenningen.
5. SVR stelt op eigen initiatief of op vraag zijn expertise ter beschikking van de Vlaamse overheid en zijn diensten in het kader van hun beleidsvoorbereidende en -evaluerende opdrachten.

Met deze taakstelling wil SVR de Vlaamse Regering ook tijdens de nieuwe legislatuur (**beleidsnota DAR 2009-2014**) ondersteunen bij het voeren van een degelijk geïnformeerd en onderbouwd beleid, wat in tijden van economische en financiële crisis zeker een belangrijke opgave is. De Studiedienst van de Vlaamse Regering zal ervoor zorgen dat **de Vlaamse Regering continu beschikt over betrouwbare analyse- en monitoringinstrumenten en beleidsgerichte studies die haar toelaten de gevolgen van externe ontwikkelingen op langere en kortere termijn in samenhang in te schatten** (strategische doelstelling 1).

Met zijn wetenschappelijk onderzoek over sociaal-demografische thema's zal de Studiedienst helpen inzicht verwerven in ontwikkelingen, zal hij op zoek gaan naar verklaringen en zal hij maatschappelijke vraagstukken vanuit meerdere invalshoeken benaderen (OD1.1).

Er zal jaarlijks een simulatie worden gemaakt van de te verwachten ontwikkelingen op het gebied van economische groei en de arbeidsmarkt (OD1.2). Vijfjaarlijks worden de bevolkingsprojecties op basis van de componenten van de bevolkingsloop geactualiseerd tot op het niveau van de gemeenten (OD1.2). Dit levert materiaal om proactief beleid te voeren. De Studiedienst zal tevens de outcomes en effecten van het aangekondigde beleid opvolgen. Hiertoe definieert ze in overleg met de stakeholders indicatoren en verzamelt relevante statistieken (OD1.3 VRIND en OD1.4 beleidsmonitoren).

De bevoegdheden waarover de gewesten en gemeenschappen beschikken op het gebied van openbare statistiek zullen maximaal benut worden. Waar dit een meerwaarde betekent, zullen samenwerkingsinitiatieven met internationale, federale en lokale statistiekproducerende (en ontsluitende) instanties worden afgesloten (strategische doelstelling 2).

Binnen de Vlaamse overheid zelf zal de statistiekproductie efficiënt worden georganiseerd door maximaal hergebruik van beschikbare datasets (OD2.1) en door samenwerking met functionele diensten, federale (OD2.2) en Vlaamse (OD2.3) bij het verzamelen, ontsluiten en bewerken van data. Enkel waar nodig zullen eigen surveys worden georganiseerd (OD2.1). De Studiedienst zal initiatieven nemen om de kwaliteit van de Vlaamse openbare statistieken en zeker van de authentieke bronnen te bevorderen en te bewaken. De coördinatie van het Vlaams statistisch systeem wordt ondersteund door het Platform Statistiek (OD2.4).

2.3. Processen en projecten

Om bovenvermelde taken en opdrachten naar behoren te kunnen vervullen, moeten processen worden opgezet en waar nodig de beschikbare middelen via projectmatige aanpak worden ingezet.

Een **hoofdproces** houdt verband met de kerntaken van de organisatie. Het geeft aan waarvoor de organisatie staat (zie hierboven). De hoofdprocessen zijn: 1) geïntegreerd en toekomstgericht onderzoek, 2) algemene omgevingsmonitoring en opvolging van beleid via indicatoren, 3) kwaliteitsbewaking en -bevordering van statistiek, surveyonderzoek, beleidsevaluatie en toekomstverkenningen en 4) coördinatie van Vlaamse openbare statistieken.

Deze hoofdprocessen kunnen in verband worden gebracht met de strategische doelstellingen van de beheersovereenkomst en verder worden gelieerd aan de hoofdlijnen van de beleidsnota van DAR voor de legislatuur 2009-2014.

Daarnaast zijn er nog **managementondersteunende processen**. Deze processen zijn minder zichtbaar voor de klanten maar zijn essentieel voor de organisatie. Ze sturen de organisatie (beleid-, begroting-, contract- en HRM-cyclus) en ondersteunen de manager en de organisatie bij het realiseren van de missie en de doelen.

Projecten zijn gebaseerd op een tijdelijke organisatie die focust op de oplevering van voorgedefinieerde output: specifieke resultaten die binnen een wel bepaalde tijd, scope en budget moeten opgeleverd worden. De realisatie ervan vergt meestal de input vanuit meerdere processen. Er zijn vaak externe partners bij betrokken waarmee afspraken worden gemaakt met wederzijdse verplichtingen. Het projecteigenaarschap wordt door de directieraad toegewezen.

Hierna volgt een overzicht waarin de hoofdprocessen en daaraan gekoppelde deelprocessen en projecten in verband worden gebracht met de beleidsnota 2009-2014 en de nog geldende beheersovereenkomst 2008-2010.

HOOFDPROCESSEN	DEELPROCESSEN	PROJECTEN	BIJDRAGE AAN STRATEGISCH OPERATIONEEL DOEL BELEIDSNOTA	BIJDRAGE AAN BEHEERS-OVEREENKOMST
Geïntegreerd en toekomstgericht onderzoek	Studies over demografische, macro-economische, cultureel-maatschappelijke en ecologische thema's	Onderzoeksprogramm a Sociale Staat Vlaanderen	SD1 OD1.1	OD1.1 OD1.5
		Onderzoeksprogramm a sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen		
	Ontwikkeling van rekenkundige (projectie - en simulatie)modellen	HERMREGII	SD1 OD1.2	OD1.3
		Bevolkingsprojecties	SD1 OD1.2	
	Surveyonderzoek in eigen beheer	Ad hoc modules uitwerken	SD2 OD2.1	OD1.2
	Deelname aan externe kennisnetwerken, stuurgroepen	Deelname aan externe onderzoeksprogramm a's als coauteur-eigenaar: GGP, echtscheiding, survey stadsmonitor	SD2 OD2.1	OD1.4
		Deelname aan stuurgroepen: begeleiding, kennisuitwisseling		
Omgevings- en beleidsmonitoring	Concept van domeinoverschrijdende monitors	Pact 2020	SD1 OD1.4	OD2.1
		Conceptualisatie monitor over armoede, diversiteit, duurzame ontwikkeling enz.	SD2 OD2.3	
	VRIND: opvolging regeerbeleid		SD1 OD1.3	OD2.2
	Algemene omgevingsanalyse Vlaanderen		SD1 OD1.3	OD2.4
	Monitoring horizontale beleidsprogramma's o.b.v. gevalideerde indicatorensets: verzamelen cijfers, bewerken, commentaren	Pact 2020, Stedenfonds, stadsmonitor, ICT, diversiteit, armoede, DO, Lissabonproces, Limburgplan, Vlaamse Rand enz.	SD1 OD1.3	OD2.3

Coördinatie Vlaamse openbare statistiek	Meldpunten	Meldpunt surveyonderzoek	SD2 OD2.1	OD4.3
		Meldpunt toekomstverkenningen		OD4.4
	Samenwerkingsinitiatieven en dataontsluiting	TSA	SD2 OD2.3	OD5.2
		NBB regionale statistieken	SD2 OD2.2	OD5.2
		Lokale statistieken	SD2 OD2.3	OD4.1
	Aankoop data en aanmaak databanken		SD2 OD2.1	OD3.1
	Dataontsluiting via DWH	Kubus demografie, kubus VKBO	SD2 OD2.1	OD3.1
	Website ontwikkelingbeheer		SD2 OD2.4	OD3.1
	Helpdesk		SD2 OD2.4	OD3.4
	Coördinatie samenwerking met (inter)nationale statistiekfora		SD2 OD2.2	OD4.4
	Coördinatie Vlaamse openbare statistiek: Platform Statistiek	Platform Statistiek	SD2 OD2.4	OD4.2
		Gebruikersgroepen		
Kwaliteit	Aanbod kwaliteitsondersteuning	Opleidingen statistiek, monitoring, beleidsevaluatie en intervisiegroep met experts	SD2 OD2.4	OD4,3
	Ondersteuning op vraag m.b.t. statistiek, surveyonderzoek, beleidsevaluatie, toekomstverkenningen, statistiekbevoegdheden	Adviezen	SD2 OD2.4	OD5.1
Managementondersteuning	Algemeen secretariaat AG, directieraad		Intern	Intern
	Personeelszaken&HRM			
	Logistiek			
	Financiën en begroting			
	IT			
	Communicatie			
	Documentatie			

2.4. Belanghebbendenmanagement

2.4.1. *Prioritaire klanten, partners en opdrachtgevers*

Met **klanten** bedoelen we de groepen (bevolking, bedrijven, organisaties, instellingen, overheden) voor wie de *output* van het proces is bedoeld. De **leveranciers** zijn de groepen (overheden, organisaties, instellingen) die *input* leveren voor het proces. Dit kan gaan om geldmiddelen, personeel, informatie en datasets, ... met andere woorden al wat nodig is om het proces te laten starten en voortgaan. **Andere partners** zijn meestal groepen die randvoorwaarden creëren zoals toestemming geven om datasets te hergebruiken (vb. Privacycommissie), regelgeving uitvaardigen, ... Klanten, leveranciers en partners kunnen ook mede-eigenaar zijn van het proces. Dit gebeurt dan in het kader van een project waarbij wederzijdse verplichtingen worden afgesproken.

De **opdrachtgevers** van de Studiedienst zijn de minister-president van de Vlaamse Regering, de andere leden van de Vlaamse Regering en hun diensten. Zij geven de bestaansreden en de start voor het proces of project. Het zijn tevens de *prioritaire klanten*. Het Vlaams Parlement, de lokale besturen zijn *belangrijke klanten* en kunnen via de functioneel bevoegde minister, ook vragen voor ondersteuning en samenwerking. De onderzoeksinstellingen, de middenveldorganisaties, de media en de geïnteresseerde burgers zijn *klanten* die gratis gebruik kunnen maken van de producten die de Studiedienst vrij ter beschikking stelt.

De Studiedienst kan, binnen zijn missie en opdrachten, op **eigen initiatief** nieuwe activiteiten ontplooiën. Hierover wordt met de minister-president onderhandeld en wordt een akkoord nagestreefd met betrekking tot de inzet van bijkomende middelen of over interne heroriëntaties. Voorbeeld is het onderzoeksprogramma en de deelname aan internationale netwerken.

Hierna volgt een overzicht van de relatie tussen de klanten, opdrachtgevers met SVR. Deze relatie kan verschillen naargelang het proces.

SVR-PROCESSEN:**BETROKKENHEID PRIMAIRE KLANTEN EN OPDRACHTGEVERS**

PROCESSEN	Kabinet M-P	Andere kabinetten	Vlaamse administratie	CAG
Studies	goedkeuring verlenen aan onderzoeks-programma, specifieke studieopdracht geven, externe communicatie opzetten, gebruik van resultaten	specifieke studieopdracht geven via M-P, onderzoeks-resultaten ontvangen en gebruiken	voorstel doen voor specifieke studieopdracht, optreden als coauteur of lid van leescomité van SVR-publicatie, gebruik van resultaten	voorstel doen voor specifieke studieopdracht, opvolgen via rapportering stuurgroep (met leden CAG), gebruik van resultaten
Rekenkundige modellen	goedkeuring verlenen aan onderzoeks-programma, goedkeuring verlenen aan contract indien realisatie gebeurt met externe instellingen, opvolgen proces via rapportering stuurgroep, opdracht geven voor specifieke projectie of simulatie, gebruik van resultaten	advies geven m.b.t. specifieke onderdelen, vraag voor specifieke projectie of simulatie via M-P, gebruik resultaten voor beleidsbeslissingen	advies geven m.b.t. specifieke onderdelen, vraag voor specifieke projectie of simulatie via M-P, gebruik resultaten voor beleidsbeslissingen	
Eigen surveys organiseren	goedkeuren van onderzoeksprogramma, proces en inhoud bewaken als lid Wetenschappelijk begeleidingscomité, vraag stellen voor specifieke module, gebruik van resultaten	vraag voor specifieke module via Wetenschappelijk begeleidingscomité, gebruik van resultaten	voorstel voor specifieke module, gebruik van resultaten, aanvraag dataset voor verder onderzoek	
Deelname aan kennisnetwerk: kennis delen	meedeling van deelname aan kennisnetwerken, vraag tot deelname aan netwerk, officieel aanduiden als vertegenwoordiger van VR	vraag tot deelname aan specifiek netwerk, officieel aanduiden als vertegenwoordiger van VR	meedeling van deelname aan kennisnetwerken, advies verlenen voor standpuntbepaling VO, opvolgen via rapportering	vraag voor deelname aan specifiek netwerk, opvolgen via rapportering

Deelname aan externe surveys/ onderzoekprojecten	goedkeuren van contract, opvolgen via rapportering stuurgroep, gebruik resultaten	eventueel coauteur en cofinancier, opvolgen proces via rapportering stuurgroep, gebruik van resultaten	eventueel coauteur en cofinancier, opvolgen via rapportering stuurgroep, gebruik van resultaten	
Conceptualisatie horizontale monitors	opdracht geven voor ontwikkeling van concept, politieke validering indicatorenset, gebruik resultaten	opdracht voor concept via M-P, validering indicatorenset, gebruik resultaten	vraag formuleren voor ontwikkeling van concept via M-P, actief deelnemen aan ontwikkeling, gebruik resultaten	ontwikkeling van concept vragen, betrokkenheid bij ontwikkeling via leden CAG, ambtelijke validering indicatorenset, gebruik van resultaten
Pact 2020	opdracht voor ontwerp van indicatorenset, ondersteuning vragen bij overleg, politieke validering indicatorenset. Opdracht voor metingen	deelnemen aan overleg over indicatorenset. Validatie van indicatorenset. Opdracht aan hun diensten om data te leveren.	advies geven over indicatoren, ontwikkelen van nieuwe indicatoren, data leveren voor meting	gecoördineerd advies over keuze indicatoren, ambtelijke validering van indicatorenset. Engagement medewerking voor meting
VRIND	goedkeuren van programma, politieke validering van indicatoren voor eigen bevoegdheden, externe communicatie, gebruik van resultaten	valideren indicatoren voor eigen bevoegdheden, validering van eindversie, gebruik van resultaten	advies geven m.b.t. selectie van indicatoren, medewerking aan gegevensverzameling, advies geven m.b.t. eindversie, gebruik van resultaten	opvolgen via Platform Statistiek
Algemene omgevingsanalyse	gebruik van resultaten	gebruik van resultaten	meewerken aan inhoudelijke voorbereiding via werkgroepen, gebruik van resultaten	voorstel voor Bijdrage regering m.i.v. AO, coördineren en opvolgen, validering van eindrapport
Horizontale monitors meten	goedkeuring van programma, gebruik van resultaten	gebruik van resultaten	medewerking verlenen aan gegevensverzameling en commentaar, gebruik van resultaten	gebruik van resultaten
Ondersteuning kwaliteit op vraag	stimuleren gebruik van handleiding en kwaliteitsaanbevelingen	ondersteuning vragen voor eigen bevoegdheden	vraag voor specifieke ondersteuning, deelname aan opleiding, intervisiegroep	stimuleren gebruik van handleiding en kwaliteitsaanbevelingen

Aanbod kwaliteit	goedkeuring jaarprogramma, opvolgen via rapportering, vraag voor ondersteuning, vraag voor uitwerken van richtlijnen voor specifiek probleem	eigen diensten doen gebruik maken van aanbod	voorstel voor uitwerken van richtlijnen voor specifiek probleem, medewerking aan opleiding/ intervisiegroep	voorstel voor uitwerken van richtlijnen voor specifiek probleem, vraag voor ondersteuning
Gegevensverzameling en beheer, aanmaak databanken	goedkeuren van jaarprogramma, opvolgen via rapportering		medewerking aan gegevensverzameling en interpretatie databestanden	
DWH	goedkeuren van jaarprogramma, opvolgen via rapportering		medewerking aan ontsluiting op basis van specifieke expertise	
Website	goedkeuren van jaarprogramma, opvolgen via rapportering	gebruiken van output	medewerking aan inhoud via content-management	
Helpdesk	vragen stellen	vragen stellen	vragen stellen, medewerking aan beantwoorden vragen m.b.t. specifieke expertise	
Meldpunten	stimuleren van medewerking aan meldpunten, opvolgen via rapportering, gebruik van resultaten	stimuleren van medewerking aan meldpunten, gebruik van resultaten	medewerking aan inventarisatie, gebruik van resultaten	stimuleren van medewerking aan meldpunten
Samenwerking met federale statistiekinstanties	aanduiden van officiële vertegenwoordigers VO, voorstel voor adviesvraag, opvolgen via rapportering	voorstel voor specifieke adviesvragen via M-P, opvolgen via rapportering	voorstel voor adviesvragen, medewerking aan standpuntbepaling, opvolgen via rapportering	voorstel voor adviesvragen, opvolgen via rapportering
Samenwerking binnen VO	stimuleren van samenwerking, vraag voor gemeenschappelijk overleg, opvolgen via rapportering	voorstel voor gemeenschappelijk overleg via M-P, opvolgen via rapportering	medewerking aan Platform Statistiek	stimuleren van samenwerking, voorstel voor meerjarenprogramma slagkrachtige overheid

SVR-PROCESSEN:**SECUNDAIRE DOELGROEPEN**

	Vlaams Parlement	Universiteiten & hogescholen	Middenveld-organisaties	Andere statistiek-producenten
Studies	aanbevelen van onderzoeksproject, gebruiker van resultaten	coauteur, lid leescomité	gebruiker van resultaten	leverancier data
Rekenkundige Modellen	gebruiker van resultaten	advies verlenen op vraag	gebruiker van resultaten	leverancier data
Concept Monitor	aanbevelen van ontwikkeling van concept, gebruiker van resultaten	advies verlenen op vraag, eventueel voorafgaand onderzoek	gebruiker van resultaten	leverancier data
VRIND	gebruiker van resultaten	gebruiker van resultaten	gebruiker	gebruiker, leverancier data
Algemene omgevingsanalyse	gebruiker van resultaten	advies verlenen over stellingen, gebruiker van resultaten	gebruiker, advies verlenen over stellingen	leverancier data
Kennisnetwerk		partner	partner	partner
Eigen surveys	gebruiker van resultaten	eventueel voorstel vraagmodule via wetenschappelijk begeleidingscomité	gebruiker van resultaten	gebruiker van resultaten
Extern onderzoek	gebruiker van resultaten	eventueel betrokken partner in kader van project, gebruiker	gebruiker van resultaten	partner in onderzoek, gebruiker van resultaten
Data verzamelen en aanmaak databanken	gebruiker van resultaten	gebruiker van resultaten	gebruiker van resultaten	leverancier data
Horizontale monitors	gebruiker van resultaten	gebruiker van resultaten	gebruiker van resultaten	gebruiker, leverancier data
Ondersteuning kwaliteit op vraag		advies verlenen op vraag		eventuele afspraken over complementariteit werkzaamheden
Aanbod kwaliteit	gebruiker	advies verlenen op vraag	gebruiker	eventuele afspraken over complementariteit werkzaamheden
DWH	gebruiker van resultaten	gebruiker, eventueel partner in kader van project	gebruiker	leverancier data
Website	gebruiker van resultaten	gebruiker van resultaten	gebruiker van resultaten	leverancier data

Helpdesk	gebruiker	gebruiker	gebruiker	leverancier data
Meldpunten	gebruiker van resultaten	gebruiker, leverancier van metadata	gebruiker	gebruiker
Samenwerking met federale statistiekinstanties	samenwerking aanbevelen, goedkeuren van samenwerkingsakkoord	gebruiker, eventueel partner	gebruiker, eventueel partner in kader van project	partner, leverancier data
Samenwerking binnen VO	samenwerking aanbevelen	gebruiker van resultaten	gebruiker van resultaten	gebruiker, inbreng voor CCS, HRS

3. Activiteiten met betrekking tot onderzoek

3.1. Onderzoek op eigen initiatief

De Studiedienst verricht onderzoek over thema's die passen onder volgende **onderzoekslijnen**

Demografische ontwikkelingen

- a) demografische conjunctuuranalyses inclusief projecties
- b) sociale demografie (wisselwerking tussen demografische evolutie en maatschappelijke ontwikkelingen)

Sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen

- a) aspecten van ontgroening en vergrijzing
- b) sociale cohesie, inclusie, uitsluiting en armoede
- c) kwaliteit van het leven
- d) relaties tussen burger en overheden en rol van overheid
- e) kennis- en informatiemaatschappij
- f) combinatieproblematiek en tijdsverdeling
- g) doelmatigheid van maatschappelijke voorzieningen
- h) culturele verschuivingen in waarden, houdingen en gedragingen
- i) kinderrechten en jeugdproblematiek

Macro-economische ontwikkelingen

- a) vooruitzichten voor Vlaamse economie inclusief modellering
- b) structuuranalyse van Vlaamse economie met regionale benchmarking

Ieder jaar legt de Studiedienst een ontwerp van **onderzoeksprogramma** voor aan de minister-president. Dit programma wordt na goedkeuring bekend gemaakt via de SVR-website en via extranet ten behoeve van de Vlaamse overheid.

De beheersovereenkomst legt als prestatienorm de publicatie van minimaal 4 rapporten en 1 studie per jaar op.

3.1.1. SVR-Studies

SVR-Studie 2009/1 "Population Ageing - Towards an improvement of the quality of life?"

Dit boek verzamelt verschillende referaten die in 2007 werden toegelicht op het internationale congres dat SVR samen met het Belgisch Platform voor Bevolking en Ontwikkeling organiseerde over het thema van vergrijzing en de maatschappelijke gevolgen van deze demografische ontwikkeling. Het onderwerp sluit aan bij het thema dat de Verenigde Naties op de politieke agenda wil plaatsen maar ook op Vlaams niveau aandacht krijgt. In dit rapport worden de problemen in een mondiaal perspectief geplaatst.

De Studiedienst leverde een bijdrage tot het debat met een analyse van de ouderenzorg in Vlaanderen en schetste het probleem van demografische transitie in een historisch perspectief met bijzondere aandacht voor de ontwikkelingen die zich voordoen in het Afrikaanse werelddeel. Hoewel het aandeel van ouderen (60 jaar en +) momenteel in de meeste Afrikaanse landen nog vrij gering is, zal de vergrijzing zich ook in die landen voordoen met dit verschil dat het tempo waarin het fenomeen zich zal voltrekken heel wat hoger zal liggen. De vergrijzing zal zich voordoen in een context van armoede. Ook de sociaal-culturele omstandigheden zijn gewijzigd: ouderen waren in het verleden de dragers van economische macht (monopoly inzake grondbezit), bezaten politieke en religieuze macht en wijsheid, maar onder invloed van kolonisatie en onafhankelijkheidsdrang is deze situatie veranderd. Verder is er de problematiek van HIV/AIDS. De epidemie tast niet enkel

het familiaal sociaal weefsel aan (erosie van de intergenerationele solidariteit) maar vermindert ook de economische groeimogelijkheden van een land.

Het rapport besteedt ook aandacht aan bevolkingsveroudering in de EU die in haar programma's het thema op de agenda plaatst met bijzondere focus op het aspect gezondheid en in afgeleide, de kosten ervan. Maar door de veelheid aan projecten en programma's is het wenselijk, met het oog op een maximale benutting van de resultaten en de output van de projecten, te zoeken naar een efficiëntere verspreiding van onderzoeksresultaten. Voorts moeten hinderpalen bij de implementatie van aanbevelingen worden weggewerkt.

SVR-Studie 2009/2 "Vlaanderen gepeild 2009"

De Studiedienst van de Vlaamse Regering organiseert tweejaarlijks een studiedag onder de roepnaam 'Vlaanderen gepeild!' De zesde editie van deze studiedag vond in Brussel plaats op 1 oktober 2009. De bedoeling van deze studiedag is om de jaarlijkse survey naar sociaal-culturele verschuivingen in waarden, houdingen en gedragingen van Vlamingen (SCV-survey) beter bekend te maken en om de beschikbare resultaten maximaal te benutten. De opzet van de studiedag en het studierapport is om wetenschappelijke inzichten te toetsen aan empirisch materiaal voor Vlaanderen en de onderzoeksresultaten te verwoorden op een manier die relevant is voor het Vlaamse beleid.

Aan alle Vlaamse universiteiten wordt de mogelijkheid geboden om een bijdrage te leveren. Dit gebeurt via een algemene oproep bij de universiteiten. De selectie gebeurde door het Wetenschappelijk Begeleidingscomité op basis van vier criteria: (1) beleidsrelevantie; (2) originaliteit van het onderzoeksvoorstel; (3) originaliteit van het "datagebruik" (zijn de SCV-data al eens gebruikt om deze of gelijkaardige onderzoeksvragen te beantwoorden?) en (4) geschiktheid van het materiaal van de SCV-survey om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Een aantal analyses werd door SVR-medewerkers uitgevoerd, al dan niet in coauteurschap met een onderzoeksgroep. De thema's handelden over de digitale kloof; subjectieve (on)veiligheidsgevoelens; lokale cultuurparticipatie; informele zorg; houdingen, wensen en verwachtingen m.b.t. de pensioenproblematiek; het surveyklimaat en de privacyproblematiek; en een internationale vergelijking van "burgerschap".

De datasets van de SCV-survey van 1996 tot en met 2008 werden beschikbaar gesteld van de onderzoekers samen met een volledige documentatie over het procesverloop, de vragenlijsten en het codeboek. De Studiedienst van de Vlaamse Regering nam ook al zes maal deel aan het International Social Survey Program (ISSP). Deze datasets met betrekking tot Vlaanderen konden worden aangevraagd voor de periode 2001 tot en met 2008. De internationale data van de ISSP-survey van 2007 en 2008 waren niet tijdig beschikbaar voor de studiedag in oktober 2009.

Volgende artikels werden in het congresboek opgenomen en op de studiedag voorgesteld.

- Levensbeschouwing en maatschappelijke participatie: is levensbeschouwing nog steeds een motiverende factor?
- Burgerschapconcepten in Vlaanderen: een internationale vergelijking
- Antecedenten en gevolgen van baanonzekerheid in Vlaanderen tussen 1996 en 2007
- Analyse van risicogroepen in functie van de economische conjunctuur
- Onveiligheidsgevoel in Vlaanderen, 1998-2008
- Een typologie van maatschappelijke betrokkenheid. vormen van maatschappelijke betrokkenheid en hun gevolgen
- Cultuurparticipatie in de levensloop
- Surveyklimaat en de bezorgdheid voor privacy
- Het verband tussen het lokale cultuuraanbod en cultuurparticipatie
- De gewenste en verwachte pensioenleeftijd in Vlaanderen: een onderzoek naar de determinanten
- De Vlaming en zijn (on)veiligheidsgevoelens: ongelijk verdeeld en verspreid?
- De relatie tussen internetgebruik en politieke participatie in Vlaanderen
- Echtscheiding en sociaal kapitaal in Vlaanderen

Evaluatie Vlaanderen gepeild 2009

De Open Oproep tot deelname kon op ruime interesse rekenen bij de meeste universiteiten. UHasselt en UAntwerpen dienden geen onderzoeksvoorstellen in, maar het totaal aantal voorstellen was hoger dan bij de voorgaande editie. Ook de inbreng vanuit SVR steeg. Ruim 180 mensen schreven zich in voor de studiedag. Uiteindelijk waren er 140 aanwezigen. Dat is een beetje hoger dan bij voorgaande edities. De 520 gedrukte exemplaren van het boek waren uitgeput na minder dan een maand.

De gehanteerde formule met Open Oproep heeft tot gevolg dat het boek een brede waaier aan thema's bevat. Dat kan voor sommige geïnteresseerden attractief zijn, maar maakt het ook moeilijker om de studiedag een eigen gezicht te geven. In de toekomst denken wij dan ook aan meer thematische studiedagen. Of en op welke wijze de universiteiten daarbij een inbreng kunnen hebben, vormt nog het voorwerp van discussie.

Sociale Staat van Vlaanderen 2009

Het project "De Sociale Staat van Vlaanderen" (verder SSV genoemd) werd opgestart op vraag van het Vlaams Parlement (resolutie goedgekeurd op 28 maart 2007). De bedoeling is om onder coördinatie van de Studiedienst van de Vlaamse Regering, een tweejaarlijks rapport op te stellen waarin een "synthetische analyse" van de maatschappelijke toestand in Vlaanderen wordt gemaakt. Het is de bedoeling om verder te gaan dan het louter beschrijven van de bestaande toestand en op zoek te gaan naar verklaringen.

Zoals in 'De Sociale Staat van Nederland' werd ervoor gekozen om de maatschappelijke situatie in Vlaanderen te benaderen vanuit de invalshoek van *de leefsituatie van het individu*. De leefsituatie van het individu verwijst in eerste instantie naar zijn of haar objectiveerbare levensomstandigheden en komt tot uitdrukking in de wijze waarop hij of zij woont, werkt, participeert, zich verplaatst... Deze leefsituatie is afhankelijk van enkele factoren.

Op de eerste plaats is zij afhankelijk van persoonsgebonden eigenschappen zoals de leeftijd, het geslacht, de sociale status van de ouders, de seksuele oriëntatie, de etnisch-culturele achtergrond, de lichamelijke, psychische en verstandelijke eigenschappen en beperkingen van het individu. Het gaat om eigenschappen waarmee mensen geboren worden en die stabiel of weinig veranderlijk zijn.

Daarnaast wordt de leefsituatie bepaald door de mate waarin een persoon toegang heeft tot en gebruik kan maken van bepaalde 'hulpbronnen'. Daarmee wordt als eerste bedoeld op het financieel kapitaal van mensen. Een tweede vorm van kapitaal – 'human capital' – omvat de individuele kennis en vaardigheden opgedaan door opleiding en onderwijs. Met het begrip 'sociaal kapitaal' wordt het belang van sociale netwerken benadrukt voor iemands ontwikkelingskansen. Het 'cultureel kapitaal' van een individu heeft betrekking op de mate waarin hij of zij vaardigheden bezit om op een sociaal aanvaarde manier het eigen leven in te richten en met andere personen om te gaan.

Het is ten slotte duidelijk dat iemands leefsituatie eveneens bepaald wordt door de algemene maatschappelijke economische en demografische ontwikkelingen in de samenleving waarbinnen hij of zij zich bevindt en door de door de overheid gemaakte beleidskeuzes.

Tegenwoordig heerst vrij algemeen de opvatting dat bij de beschrijving van de leefsituatie van individuen, naast deze objectieve gegevens ook subjectieve beoordelingen opgenomen moeten worden. Hoe tevreden zijn mensen over hun gezondheid, hun werk, hun sociale contacten...? Vaak loopt de objectieve situatie en de subjectieve waardering parallel, maar niet zelden is de situatie complexer.

De eerste uitgave van de SSV in mei 2009 werd opgevat als een "nulnummer". Bedoeling was om terug te kijken op de maatschappelijke veranderingen en trends in Vlaanderen in de afgelopen 20 tot (maximaal) 25 jaar, al kan de tijdsperiode variëren afhankelijk van het behandelde thema en de beschikbaarheid van data.

In een inleidende contextanalyse werd ingaan op de demografische, economische en maatschappelijke ontwikkelingen van de afgelopen 20 tot 25 jaar waarbinnen de (evolutie van de) leefsituatie van de individuele Vlaming begrepen kan worden.

Vervolgens kwamen volgende zeven levensdomeinen aan bod:

- onderwijs en opleiding
- werk en arbeidsparticipatie
- inkomen en armoede
- gezondheid en zorg
- wonen en woonomgeving
- sociale participatie
- mobiliteit

Per thema werd een algemene bijdrage geschreven en een focus, behoudens voor het thema 'mobiliteit'.

In de algemene bijdrage werd het levensdomein "in de breedte" behandeld. Er werd op een essayistische manier een "state of the art" gemaakt op basis van de bestaande literatuur en onderzoeksresultaten over de leefsituatie van de individuele Vlaming.

De focusbijdrage ging dieper in op één of een beperkt aantal beleidsrelevante of maatschappelijk actuele kwesties of probleemstellingen. Ook hier werd via de zoektocht naar verklaringen verder gegaan dan louter beschrijven van deze kwestie(s).

- Onderwijs en opleiding: Onderwijs voor volwassenen: wie neemt deel en waarom?
- Werk en arbeidsparticipatie: De ongekende samenleving: schattingen en inzichten over irreguliere migranten en economische schaduwwactiviteiten.
- Inkomen en armoede: Inkomensongelijkheid, migratiestromen en sociale ongelijkheid in Vlaanderen.
- Gezondheid en zorg: De invloed van individuele en gemeentelijke kenmerken op het formele en informele zorggebruik van Vlaamse ouderen.
- Wonen en woonomgeving: Dorpsverschraling in kleine landelijke dorpen in Vlaanderen.
- Sociale participatie: Bemoeilijkt etnisch-culturele diversiteit het samenleven in Vlaanderen? Het effect van lokale diversiteit op sociaal kapitaal in Vlaamse gemeenten.

Het boek werd tijdens een studiedag in het Vlaams Parlement voorgesteld aan beleidsmakers, onderzoekers en middenveldorganisaties.

Evaluatie Sociale Staat Vlaanderen

Dankzij de samenwerking met alle Vlaamse universiteiten en hogescholen is de beschikbare kennis over de leefsituatie van de Vlaming gebundeld in één boek. Door ook de indieners van de resolutie van het Vlaams Parlement en de Verenigde Verenigingen te betrekken bij de selectie van de onderzoeksvoorstellen, is er een grote maatschappelijke betrokkenheid bij dit project. De grote vraag naar het boek (twee herdrukken, totaal 4000 exemplaren) bewijst dat er nood was aan een naslagwerk waarin verschillende levensdomeinen aan bod komen. De studiedag in het Vlaams Parlement had groot aanzien door de prestigieuze locatie en door de aanwezigheid van talrijke onderzoekers en vertegenwoordigers van het middenveld. De panelgesprekken hadden tot doel de wetenschappelijke conclusies te confronteren met de ervaringen op de werkvloer. Omwille van het uitgekozen tijdstip (mei 2009, twee weken vóór regionale verkiezingen) waren er weinig beleidsmakers aanwezig op de studiedag.

De organisatie van dergelijk onderzoeksproject vraagt voor SVR veel tijd en inzet van meerdere personen (drie projectleiders). De procedure om opdrachten Europees uit te besteden is administratief omslachtig en er moet een lange inschrijvingsperiode gerespecteerd worden. Het reviewen van teksten neemt eveneens veel tijd in beslag vooral omdat niet alle ontwerp teksten in eerste versie even goed waren uitgeschreven. Sommige auteurs hebben de omvang van de opdracht blijkbaar onderschat (meer informatie verwerken dan eigen studiewerk). Het opvolgen van het drukwerk met vele tabellen en grafieken was tijdsintensief.

De evaluatie van het project met de betrokken partners (SVR, de onderzoekscentra, en de Verenigde Verenigingen) is grotendeels achter de rug. Met het Vlaams Parlement wordt nog een evaluatiemoment voorzien begin 2010.

Samen met de evaluatie van de editie 2009 wordt nagedacht over een nieuwe invalshoek voor het rapport dat in het voorjaar 2011 wordt verwacht.

SVR-Studie 2009/2010 “Stadsmonitor: De stad maakt het verschil!”

Op 16 december organiseerde de Studiedienst van de Vlaamse Regering, in samenwerking met het team Stedenbeleid van het agentschap Binnenlands Beleid, een studiedag over het thema ‘De stad maakt het verschil!’. De studiedag ging door in de Sint-Pietersabdij in Gent en richtte zich in hoofdzaak tot beleidsondersteuners uit de 13 centrumsteden. De opzet was om de resultaten van de enquête ‘Thuis in de Stad’, die in het voorjaar van 2008 werd georganiseerd bij een representatief staal van de bevolking ouder dan 15 jaar, verder te analyseren. Door het toepassen van allerlei analysetechnieken op het enquêtemateriaal, door koppeling aan andere surveys en aan administratieve data, kon gezocht worden naar samenhangen en verklaringen voor allerlei aspecten van duurzame ontwikkeling en leefbaarheid van de steden.

De vragen waarop de onderzoekers een antwoord zochten, waren de volgende: “Is er nog zo iets als stedelijkheid in een verstedelijkte regio zoals Vlaanderen? Kunnen we wel spreken over ‘de stad’, zijn de verschillen binnen de steden niet groter dan deze tussen de steden zelf?” De basisvraag was of de plek waar iemand woont ertoe doet of zijn het eerder de bewoners die de buurt, de stad of de regio kleuren?

De onderzoeksresultaten maken duidelijk hoe complex het stedelijk gebeuren wel is. De besluiten die uit de analyses kunnen getrokken worden, zijn ook niet steeds eenduidig. Dit maakt het des te moeilijker om er beleidsconclusies aan vast te knopen. Toch laat het vele materiaal toe een aantal grote lijnen te trekken. Gezien de grote verschillen tussen de steden en de rest van Vlaanderen, wordt andermaal aangetoond dat een Vlaams stedenbeleid noodzakelijk blijft. De grote verschillen tussen de steden onderling versterken de roep naar meer maatwerk. Dit geldt trouwens ook binnen de steden zelf. Geen wijk of buurt is dezelfde. Een aantal artikels kan dan ook gelezen worden als een pleidooi voor het versterken van de gebiedsgerichte werking. Het is echter niet steeds de plek die voor de grootste verklaringskracht zorgt. Dit geeft aan dat buurten en wijken vooral gekleurd worden door hun bewoners. Voor het beleid is dit een signaal dat geslaagde gebiedsgerichte werking niet kan zonder koppeling aan een doelgroepenbeleid.

Volgende artikels werden op de studiedag voorgesteld:

- Etnische diversiteit en sociaal kapitaal in Vlaamse steden en stadsbuurten
- Participatie in vele vormen en kleuren. Een empirische analyse in de Vlaamse centrumsteden
- De relatie tussen nabijheid en tevredenheid over voorzieningen
- Een proeve van globale leefsituatie-index
- Sociaal-economisch profiel van de inwoners van de 13 centrumsteden
- Leefvormen van de inwoners van de centrumsteden
- Stad en stedelijkheid in Vlaanderen
- Waarom de stadsmonitor niet kan dienen als maatstaf voor efficiëntie en effectiviteit van stedelijke besturen. Casus: het bibliotheekwezen. Een verhaal over het geslacht der engelen
- De impact van de surveymodus op de bekomen antwoorden

Het congresboek werd in februari 2010 verspreid.

Evaluatie Stadsmonitor

Op één bijdrage na, werden alle analyses uitgevoerd door medewerkers van de Studiedienst. De interesse voor het materiaal is zeer groot. Dit blijkt niet alleen uit de hoge opkomst op de studiedag (>200 deelnemers) maar ook uit de vele reacties die ondertussen op de Studiedienst zijn toegekomen. Op zich is het zoeken van verklaringen van vastgestelde evoluties in de steden een duidelijke meerwaarde voor de Stadsmonitor. Uit de analyses kwamen ook enkele leerpunten voor volgende edities van de Stadsmonitor waaronder het nog beter afstemmen van diverse datasets op Vlaams en stedelijk niveau en het belang van data op buurt- en wijkniveau dat vandaag zo goed als ontbreekt.

SVR-Studie 2009/2010 “Effectieve overheid”

De Studiedienst van de Vlaamse Regering werkte de voorbije jaren aan de uitbouw van de kennis en kunde inzake beleidsevaluatie.

Hiertoe werd in 2009 opnieuw het initiatief genomen om een workshop te organiseren op het Politicologenetmaal.¹ Meer specifiek werd de volgende thematische workshop uitgewerkt: “Efficiëntie en effectiviteit in de publieke sector: op naar een evidence-based beleid?”.

In deze SVR-Studie beogen we een gezonde mix tussen eerder theoretische en eerder empirische bijdragen. Andere elementen in deze mix zijn de combinatie van academici en collega's uit de praktijk, een diversiteit aan beleidsdomeinen alsook de ervaringen uit Vlaanderen en Nederland.

De initiële papers voor het etmaal dienden als basis voor deze SVR-Studie. In het kader van de SVR-Studie werd aan de auteurs gevraagd om hun bijdrage grondig te bewerken. De herwerkte versies verwachten we eind januari 2010. Dit alles met als doel om de publicatie rond te hebben tegen mei 2010.

De volgende artikels zijn opgenomen in de SVR-studie.

- Doelmatigheid en doeltreffendheid: puzzels voor het openbaar bestuur.
- De obstakels bij het voeren van een evidence based beleid.
- Normeren door bekostigen.
- Over efficiëntie en effectiviteit van de Vlaamse overheid. Een stand van zaken uit de praktijk: over kiezen en keuzes beminnen.
- Monitoring in de publieke sector. Drie benaderingen van doorwerking.
- De prestaties van overheidsdiensten in interorganisatiele netwerken: effecten op twee niveaus.
- Efficiëntie en effectiviteit van woningcorporaties: van verhalen naar prestaties.
- De impact van performance audits van Rekenkamers: “slow en subtle”?

3.1.2. SVR-Rapporten

In de loop van 2008 zijn er in totaal vijf **SVR-Rapporten** gepubliceerd die aan de aangekondigde onderzoekslijnen kunnen worden toegewezen:

a) Demografische ontwikkelingen

“De nieuwe bevolkingsvooruitzichten 2007-2060. Een vergelijking met vorige prognoses”, E. Pelfrene, SVR-Rapport 2009/3

De auteur kijkt na waarin de nieuwe bevolkingsvooruitzichten van het federale Planbureau (FPB) en van de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI van FOD Economie) verschillen van de voorgaande oefening (2004-2050). Tevens wordt de vergelijking gemaakt met bevolkingsprognoses van de eigen studiedienst (SVR) en met recente prognoses van Eurostat. De nieuwe federale bevolkingsvooruitzichten gaan uit van

¹ Dit politicologenetmaal is een jaarlijks congres op initiatief van de Nederlandse Kring voor Wetenschap der Politiek en het Politologisch Instituut, die academici en praktijkpolitici uit respectievelijk Nederland en Vlaanderen samenbrengt.

recente ontwikkelingen van de vruchtbaarheid, de sterfte en de migratie. Meest opvallend is de sterker dan voorheen voorspelde aangroei van de bevolking, naar een bevolking van 12,7 miljoen voor België en van ruim 7 miljoen voor Vlaanderen tegen 2060. De ontgroening zou zich iets minder scherp doorzetten, maar de vergrijzing blijft een aandachtspunt van eerste orde, zeker voor Vlaanderen. Een krappe arbeidsmarkt en een grote zorgvraag van de oudere bevolking blijven zich aandienen als belangrijke uitdagingen voor het beleid.

b) Sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen

“Gezondheid en gezondheidsgedrag in het Vlaamse Gewest: verschillen naargelang het huishoudtype”, M. Corijn, SVR-Rapport 2009/1

Voor heel wat aspecten van de gezondheid en het gezondheidsgedrag komen verschillen naar voor naargelang het geslacht, de leeftijd en de opleiding van de betrokkene. Maar ook het huishoudtype waartoe iemand hoort, varieert systematisch op deze kenmerken. De auteur gaat na of gezondheidsverschillen naargelang het huishoudtype volledig of gedeeltelijk verdwijnen of standhouden als persoonskenmerken en andere socio-economische en omgevingsverschillen in rekening worden gebracht.

Alleenwonende personen en alleenstaande ouders vertonen voornamelijk op het gebied van hun psychische gezondheid en hun sociale ondersteuning een grotere kwetsbaarheid, ook als men controleert voor de demografische en socio-economische verschillen die samengaan met deze twee huishoudtypes. Deze verhoogde kwetsbaarheid gaat gepaard met een verhoogd risicogedrag in die zin dat deze personen meer naar alcohol en tabak grijpen. Deze resultaten wijzen op de noodzaak van een bijzondere aandacht voor deze groepen bij het uitwerken van een preventief gezondheidsbeleid. Gezondheidsverschillen tussen paren met en zonder inwonende kinderen komen niet zo frequent voor.

Dit SVR-Rapport bevestigt tevens de grote impact van het opleidingsniveau op de gezondheid en het gezondheidsgedrag. Enkel bij preventieve gezondheidscontroles speelt opleiding zelden een rol. Verschillen naargelang andere socio-economische kenmerken, zoals het huishoudinkomen en de bewonerstitel, zijn minder systematisch aanwezig en minder uitgesproken. Omgevingskenmerken spelen soms een directe rol.

Het raadplegen van de gezondheidsvoorzieningen is in Vlaanderen in de eerste plaats functie van het eigen oordeel over de eigen gezondheid. Socio-economische verschillen spelen geen rechtstreekse rol, maar het oordeel over de eigen gezondheid verrekent wel allerlei socio-economische gradiënten.

“Beleving van geluidshinder in Vlaanderen”, V. Beyst en G. Pauwels, SVR-Rapport 2009/2

Het Schriftelijk Leefomgevingonderzoek van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie gaat na in welke mate Vlamingen gehinderd worden door geluid, geur en licht in hun omgeving. De Studiedienst van de Vlaamse Regering maakte een analyse op basis van de meest recente enquêtegegevens (2008) en de voorgaande surveys (2001 en 2004). Van de 3 vormen van hinder is geluidshinder de belangrijkste.

De perceptie over geluidshinder kan nauwelijks verklaard worden door socio-demografische kenmerken zoals geslacht, leeftijd en opleidingsniveau maar des te meer door de kenmerken van de woonomgeving. Vlamingen met zeer veel of veel verkeer in de woonomgeving hebben meer kans om gehinderd te zijn door geluid. Enkel voor de geluidshinder door burens speelt dit effect niet. Het type woning speelt ook een rol bij de beleving van geluidshinder.

Persoonlijkheidskenmerken zoals de gevoeligheid voor geluid dragen tevens bij aan de verklaring van gerapporteerde geluidshinder. Een geluidsgevoelig iemand zal sneller last hebben van eender welke vorm van lawaai dan een ongevoelig iemand. Of men al dan niet communicatie heeft ontvangen over geluidshinder heeft geen effect op de gerapporteerde geluidshinder.

Wanneer men zelf iemand heeft aangesproken over geluidshinder is er wel een duidelijk verband met de gerapporteerde hinder. Vlamingen die anderen aanspreken over geluidshinder behoren vaker tot de gehinderden.

Een van de onderzoeksvragen was of de geluidshinder is gewijzigd in de tijd en welke factoren deze wijziging kunnen verklaren. Hieruit kan besloten worden dat er slechts zeer beperkte wijzigingen zijn in het ondervinden van geluidshinder. Dit neemt echter niet weg dat er wel wat wijzigingen waren in het effect van de achtergrondvariabelen. Zowel voor de beleving van totale geluidshinder als voor de beleving van geluidshinder door verkeer, hadden de twee jongste leeftijdscategorieën (16 tot 30 jaar en 31 tot 45 jaar) in 2001 een nog grotere kans om tot de ernstig tot extreem gehinderden te behoren. Het verschil tussen de leeftijdscategorieën is m.a.w. beperkter in 2008. Verder valt op dat bij de eerste meetpunten er nog een duidelijk verschil was tussen verstedelijkt gebied (grootsteden, centrumsteden, stedelijke rand en kleinere steden) en platteland.

De meeste Vlamingen (68%) zijn tevreden over de leefkwaliteit in de buurt. Toch zou 14% van de Vlamingen zijn vrienden en kennissen niet aanraden om in de buurt te komen wonen. De belangrijkste redenen daarvoor hebben te maken met het verkeer en met de buurt. Geluid is een zeer belangrijk aspect voor de waardering van de woonomgeving.

Ook hier is er nagegaan of de tevredenheid met de leefkwaliteit gewijzigd is en waarom. In 2001 was men duidelijk minder tevreden met de leefkwaliteit van de woonomgeving dan in 2008. Mannen hebben in 2008 meer kans om tot de tevredenen te behoren dan in de eerdere meetpunten. Het effect van leeftijd is eerder afgenomen. De jongste leeftijdscategorieën hadden in 2001 en 2004 duidelijk een minder uitgesproken kans om tot de tevredenen te behoren dan in 2008.

“Echtscheiding en leefvorm na echtscheiding in het Vlaamse Gewest: verschillen naar herkomst” (op basis van Rijksregistergegevens 2004), M. Corijn en E. Lodewijckx, SVR-Rapport 2009/4

In de groep van ooit gehuwde Belgen van 54 jaar en jonger is binnen de 20 jaar 1 op 4 huwelijken (al) ontbonden. Dit aandeel ligt hoger bij de Fransen. Italianen scheiden veel minder dan de Belgen. De echtscheidingscijfers van de Marokkaanse mannen benaderen deze van de Belgische mannen, Marokkaanse vrouwen scheiden minder dan de Belgische vrouwen. Turken hebben de laagste echtscheidingscijfers. Er bestaan bij de Turken en Marokkanen aanzienlijke verschillen in echtscheidingskans naargelang het migratietype. Mannelijke huwelijksmigranten hebben verhoogde echtscheidingscijfers. Deze sluiten aan bij de verhoogde echtscheidingscijfers van de tweedegeneratievrouwen, die doorgaans hun huwelijkspartner zijn. De migratiehuwelijken van mannen, vooral deze gesloten na 1994, hebben een sterk verhoogde echtscheidingskans in het 4^e huwelijksjaar. Veranderingen in de wetgeving op het gebied van echtscheiding, de verwerving van de Belgische nationaliteit en het verblijfsstatuut hangen hiermee samen.

Na een echtscheiding wordt er minst hertrouwd door de Italianen. Nederlanders en Fransen herhuwen even vaak als de Belgen, maar gaan daarnaast veel vaker ongehuwd samenwonen met een nieuwe partner. Italiaanse vrouwen leven veel vaker dan Belgische als alleenstaande moeder. Er wordt tot 3 keer meer herhuwd door Turken en Marokkanen dan door Belgen. Vooral mannelijke huwelijksmigranten en tweedegeneratievrouwen herhuwen. Marokkaanse mannen en vrouwen wonen na een echtscheiding vaker alleen dan Turkse en Belgische; dit komt deels omdat er vaker geen kinderen bij hun ontbonden huwelijken waren betrokken. Turkse vrouwen wonen na een echtscheiding vaker als alleenstaande moeder dan Marokkaanse en Belgische. Turkse en Marokkaanse huwelijksmigranten leven na een echtscheiding vaker alleen. Vooral Turken van de tweede generatie wonen na een echtscheiding bij de ouders in. Franse en Turkse mannen wonen sneller dan alle anderen na een echtscheiding opnieuw met partner én kinderen samen.

Steeds meer kinderen maken een echtscheiding van hun ouders mee. Zij worden er op steeds jongere leeftijd mee geconfronteerd. Die trends zijn waarneembaar in alle herkomstgroepen, maar de intensiteit en het tempo van de verandering verschilt. Franse kinderen maken het meest een echtscheiding mee. Vaak gebeurt dit op zeer jonge leeftijd. Marokkaanse maar ook Turkse kinderen krijgen er minder mee te maken. Ook zij zijn vaak zeer jong ten tijde van de echtscheiding. Oudere Marokkaanse kinderen hebben er minder

mee te maken gehad dan hun Turkse leeftijdsgenoten. Het verschil tussen deze twee niet-westerse herkomstgroepen verdwijnt bij de jongere kinderen.

Het aandeel kinderen met ouders die uit elkaar zijn, ligt gevoeliger hoger dan het aandeel kinderen met uit de echt gescheiden ouders. Franse kinderen worden het meest geconfronteerd met het uit elkaar gaan van de ouders; Turkse en Marokkaanse kinderen het minst.

Kort na de echtscheiding wonen Marokkaanse, Turkse en Italiaanse kinderen meer dan de kinderen uit de andere herkomstgroepen bij een alleenstaande ouder. Italiaanse kinderen wonen dan ook het vaakst (hoewel relatief weinig) in bij familieleden. Vier tot 5 jaar na de echtscheiding blijft er een differentiatie naar herkomst bestaan op het gebied van de leefvorm: Marokkaanse en Italiaanse kinderen wonen nog het vaakst bij een alleenstaande ouder. Ongeacht de herkomst leven kinderen die bij een alleenstaande ouder wonen, overwegend met de moeder samen. Vooral Turkse maar ook Marokkaanse oudere kinderen wonen vaker dan hun leeftijdsgenoten van andere herkomst met een alleenstaande vader samen. De alleenstaande moeder, maar meer nog de alleenstaande vader van de Turkse en Marokkaanse kinderen is vaak opgegroeid in het land van herkomst en is bovendien soms pas vrij recent gemigreerd.

Implicaties van deze vaststellingen voor het migratiebeleid, alsook voor het welzijnsbeleid worden besproken. De auteurs wijzen op beperkingen op het gebied van de beschikbare gegevens.

“De start van de gezinsvorming bij de Turkse en Marokkaanse tweede generatie in het Vlaamse Gewest. Een analyse op basis van Rijksregistergegevens”, M. Corijn & E. Lodewijckx, SVR-Rapport 2009/6

Sinds de tweede helft van de jaren 80 worden er in het Vlaamse Gewest jaarlijks ongeveer 1.500 kinderen van Turkse herkomst en 1.500 kinderen van Marokkaanse herkomst van de tweede (of derde) generatie geboren. Dit aantal stijgt lichtjes. Steeds meer jongeren van de Turkse en Marokkaanse tweede (en derde) generatie bereiken de leeftijd waarop ze het ouderlijke huis verlaten en een eigen gezin vormen. De meesten onder hen (meer dan 80%) hebben de Belgische nationaliteit; hoewel velen daarnaast de Turkse of Marokkaanse nationaliteit behouden.

De auteurs focussen zich in de eerste plaats op de start van de gezinsvorming van jongvolwassenen van Turkse of Marokkaanse herkomst die in ons land zijn geboren; de tweede (en derde) generatie genoemd. Ze vergelijken hun patroon met dit van de Belgische jongvolwassenen.

Vlaamse, Turkse en Marokkaanse jongvolwassenen verschillen onderling nog (aanzienlijk) bij de aanvang van hun gezinsvorming. Marokkaanse mannen van de tweede generatie volgen meer dan Turkse mannen van de tweede generatie het patroon van de Vlaamse jonge mannen. Turkse mannen van de tweede generatie hebben wel dezelfde timing inzake het onafhankelijk gaan wonen en wonen ook ongeveer nog even vaak bij de ouders in als deze Marokkaanse mannen en als de Vlaamse mannen, maar ze wonen o.m. door hun eerdere huwelijktiming en door hun traditie van virilokaliteit vaker met hun huwelijkspartner (en eventueel kinderen) bij hun ouders in. Dit inwonen bij (schoon)ouders werpt een bijzonder licht op aspecten van intergenerationele familierelaties, in termen van steun bieden en steun krijgen, maar ook in termen van autonomie en controle. Marokkaanse mannen van de tweede generatie gaan vaker dan Turkse en Vlaamse mannen bij het verlaten van het ouderlijke huis alleen wonen of samenwonen bij andere familieleden. Ze huwen later, maar dit belet hen niet om zonder huwelijk het ouderlijke huis te verlaten.

Ongeveer 6 op 10 jongvolwassenen van de Turkse en Marokkaanse tweede generatie neemt als huwelijkspartner iemand die in Turkije/Marokko woont; enkel de Marokkaanse mannen doen dit minder vaak. Er zijn geen aanwijzingen dat deze voorkeur inzake partnerkeuze is gewijzigd. De partnerkeuze van de aangroeiende groep tweede generatie jongvolwassenen van Turkse en Marokkaanse herkomst zal in de toekomst sterk de omvang van de instroom

van huwelijksmigranten bepalen. Als de tweede generatie hoofdzakelijk blijft huwen met partners die vanuit Turkije en Marokko naar ons land komen, dan bestendigt zich een noodzaak aan de maatschappelijke integratie en inburgering van deze nieuwkomers. Huwelijksmigranten vormen een kwetsbare groep; ze zijn niet enkel nieuw in onze cultuur, maar hebben doorgaans ook geen sterk sociaal weefsel rondom zich.

Marokkaanse mannen van de tweede generatie gaan op vergelijkbare leeftijd als Vlaamse mannen met een partner samenwonen; ze doen dit wel vaker gehuwd dan de Vlaamse mannen. Zij wonen vaker dan de Turkse generatiegenoten – maar wel veel minder dan hun Vlaamse leeftijdsgenoten – ongehuwd met hun partner samen.

Marokkaanse mannen van de tweede generatie en Vlaamse mannen starten op vergelijkbare leeftijd met de gezinsvorming. Turkse mannen van de tweede generatie starten op jongere leeftijd.

Turkse vrouwen van de tweede generatie zijn in vergelijking met Marokkaanse vrouwen sterker georiënteerd op een huwelijkspartner met dezelfde herkomst én op een partner woonachtig in Turkije/Marokko. Ze trouwen op jongere leeftijd en krijgen op jongere leeftijd kinderen dan Marokkaanse vrouwen van de tweede generatie. Marokkaanse vrouwen van de tweede generatie nemen een positie in tussen de Turkse en de Vlaamse vrouwen.

3.1.3. Webpublicaties

Naast de SVR-Rapporten publiceerde de Studiedienst zes **Webpublicaties** op zijn website. Via dit kanaal wil SVR een aantal actuele thema's beschrijven op basis van beschikbare data. De analyses zijn beperkter van aard dan in de SVR-Rapporten.

“ICT in Vlaanderen internationaal vergeleken”, M. Moreas, Webpublicatie 2009/1

Deze SVR-webpublicatie wil een helikopterzicht geven op het ICT-landschap in Vlaanderen. Op de website van de Studiedienst van de Vlaamse Regering² worden al heel wat statistieken ter beschikking gesteld. De uitdaging is om uit al deze informatie de essentie te halen en om mogelijke samenhangen te ontdekken. Deze publicatie heeft tot doel de veelheid aan data te bundelen in begrijpbare, overzichtelijke informatie.

De auteur baseert haar analyses op de jaarlijkse Eurostat-enquêtes ‘ICT-gebruik en e-commerce bij bedrijven’ en ‘ICT-gebruik bij huishoudens en bij individuen’. De vragenlijsten werden opgezet in het kader van het actieplan e-Europe2005, dat opgevolgd werd door i2010. De organisatie van de enquête gebeurt door ADSEI.

Ze maakte een selectie uit de veelheid van data op basis van de criteria ‘vergelijkbaarheid en beleidsrelevantie’. Voor elke indicator wordt de positie die het Vlaamse Gewest inneemt binnen de EU27 bestudeerd. Verder wordt het gemiddelde voor het Vlaamse Gewest vergeleken met het gemiddelde van de EU15 omdat de West-Europese landen een voorsprong hebben op de nieuwe lidstaten. Wanneer we tot de top willen behoren, moeten we ons met de koplopers vergelijken.

“Arbeidsintensiteit van de Vlaamse economie”, D. Festraets, Webpublicatie 2009/2

De auteur koos de arbeidsintensiteit van de groei als maat voor de elasticiteit van de werkgelegenheid, ofwel de groei van de werkgelegenheid per procent groei van de toegevoegde waarde. De arbeidsintensiteit ligt voor de periode 1980-2007 voor Vlaanderen op 0,3; dezelfde waarde als voor de EU-15. De hoogste waarden in Vlaanderen zijn te vinden in de dienstensectoren. De groei van de toegevoegde waarde in de bedrijfstakken “gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening”, “overige marktdiensten” en “handel en horeca” leidde tot een meer dan evenredige toename van de werkgelegenheid. Daarentegen heeft de economische groei in “krediet en verzekeringen” en “vervoer en communicatie” vrijwel niet tot extra werkgelegenheid geleid. De niet-verhandelbare diensten kennen een matige, maar positieve, arbeidsintensiteit. Een negatieve arbeidsintensiteit is te vinden in de bedrijfstakken “landbouw”, en in mindere mate in de verwerkende nijverheid en

² Website van de Studiedienst van de Vlaamse Regering: <http://www.vlaanderen.be/svr>
Zie rubriek cijfers/ media en ICT.

“bouw”. De beste waarde binnen de verwerkende nijverheid werd opgetekend voor de bedrijfstak “intermediaire goederen”, de slechtste voor de “consumptiegoederen”. In vergelijking met de EU-15 doet Vlaanderen het niet slecht. Van de buurlanden doet alleen Nederland beter met een waarde van 0,5. Vlaanderen doet het in vergelijking met de EU-15 vooral beter in de verwerkende nijverheid en de “landbouw”, al gaat het hier telkens nog over negatieve waarden. In de marktdiensten zijn de Vlaamse en Europese waarden nagenoeg gelijk. In de bedrijfstakken “bouw” en “energie” liggen de Vlaamse arbeidsintensiteiten lager dan in de EU-15. De EU-15 hebben ook een duidelijk hogere arbeidsintensiteit in de niet-verhandelbare diensten, al ligt de waarde in de directe buurlanden lager.

De auteur berekende of het Vlaamse Gewest meer banen zou hebben gecreëerd mits het de sectorale arbeidsintensiteiten van de buurlanden zou hebben gehaald. De hypothetische resultaten zijn duidelijk minder goed dan de waargenomen werkgelegenheidsgroei. Met toepassing van de arbeidsintensiteiten van Nederland zouden iets betere resultaten worden bereikt. Vooral in de verwerkende nijverheid en in mindere mate de marktdiensten ligt de waargenomen werkgelegenheidstoename hoger dan de hypothetische waarden. In de niet-verhandelbare diensten zijn de hypothetische resultaten beter.

Tussen een aantal potentiële determinanten (investeringen, loonkosten per eenheid product, niveau van TW en werkgelegenheid, tertiairiseringsgraad en arbeidsproductiviteit), blijkt alleen de loonkost per eenheid product een verklarende variabele te zijn: hogere loonkosten per eenheid product hebben geleid tot een lagere arbeidsintensiteit.

“Socio-economisch profiel van Limburg”, G. Sienap, Webpublicatie 2009/3

In deze publicatie wordt een profiel geschetst van de situatie in de provincie Limburg in 2008. De auteur verzamelde informatie over de economische groei, de arbeidsmarkt, het aanbod aan voorzieningen op het gebied van welzijn, sociale economie en sociale huisvesting. De opzet was om een stand van zaken op te stellen in functie van de doelstellingen die de Vlaamse Regering, de provincie en de sociale partners hadden afgesproken in het kader van het Limburgplan 2006-2009.

“Opvattingen van Vlamingen over Europese Unie, internationaal vergeleken en evolutie”, M. Vanweddingen, Webpublicatie 2009/4

De Vlaming associeert de Europese Unie in de eerste plaats met de euro en de vrijheid om overal in de EU te reizen, te studeren en te werken. De Europese Unie kan op heel wat steun van de Vlaamse inwoner rekenen. Anno 2007 denkt ruim drie kwart van de bevolking dat het EU-lidmaatschap een goede zaak is en dat er zelfs voordeel mee gedaan wordt. In 1996 waren er dit nauwelijks vier op tien. Een verdere uitbreiding met nieuwe lidstaten, ziet de Vlaming steeds minder zitten. In 2007 steunt nog niet de helft een volgende uitbreiding van de EU en de groep tegenstanders is quasi even groot.

De Vlaming is kennelijk goed op de hoogte van de belangrijkste Europese instellingen. Het Europees Parlement en de Europese Commissie zijn bij circa negen op de tien bekend in de periode 1999-2007. Bij twee op drie inwoners genieten deze instellingen ook het meeste vertrouwen in 2007. Dit is meer dan in 1999 toen ruim de helft van de Vlaamse bevolking zei vertrouwen te hebben in deze instellingen. Veel minder gekend zijn organisaties zoals het Comité van de Regio's en het Economisch en Sociaal Comité van de Europese Unie. Hier moeten ongeveer vier op vijf verstek laten gaan als het op kennis aankomt. Het vertrouwen in beide instanties ligt wel wat hoger: ongeveer vier op de tien Vlamingen heeft er eerder wel vertrouwen in anno 2007.

De Vlaming geeft er de voorkeur aan om samen met de andere EU-lidstaten iets te doen aan grensoverschrijdende problemen (zoals milieu), maar legt meer terughoudendheid aan de dag tegenover gemeenschappelijk beleidsvorming als het over klassieke taken (bijvoorbeeld gezondheid en sociale zekerheid) van de verzorgingsstaat gaat. Voor een aantal onderwerpen is de overtuiging voor een gezamenlijke Europese aanpak behoorlijk toegenomen tussen 1999 en 2007.

In de lente van 2008 wist drie op tien Vlamingen aan te geven wanneer de volgende Europese verkiezingen zullen gehouden worden. Vier op tien is hierin ook geïnteresseerd. Meer dan de helft van de bevolking is dat echter niet. Tot de belangrijkste Europese campagnethema's die naar voren worden geschoven, behoren: werkloosheid, economische groei, inflatie en koopkracht.

“Tevredenheid over gezondheidsvoorzieningen in Vlaanderen en Europa”, D. Smets, Webpublicatie 2009/5

In Europa ligt de gemiddelde tevredenheid over kwaliteit en bereikbaarheid van zorgverstrekkers als huisartsen, tandartsen en geneesheerspecialisten tamelijk hoog. Driekwart of meer van de respondenten in de EU27 heeft hierover een positief oordeel. Met 95% tevreden Nederlandstalige Belgen sluit deze groep aan bij de 5 beste landen. Wat kwaliteit en bereikbaarheid van ziekenhuizen en bereikbaarheid van huisartsen betreft, voeren de Nederlandstalige Belgen het lijstje zelfs aan.

Voor wat de kwaliteit en bereikbaarheid van thuiszorg en verzorgingsinstellingen betreft, valt vooral op dat een aanzienlijk deel van de respondenten hierover niet meteen een oordeel kan of wil geven. Bij diegene die toch een oordeel vellen, overheerst een positieve mening: gemiddeld is ongeveer 40% in de EU27 tevreden over kwaliteit en bereikbaarheid van deze diensten. Ook hier doen de Nederlandstalige respondenten het duidelijk beter. Met 70% en meer tevredenen zitten ze in de top-5. Enkel de beschikbaarheid en toegankelijkheid van de verzorgingsinstellingen kan minder Nederlandstalige Belgen bekoren: de helft (52%) is nog wel tevreden, maar één op drie (32%) is niet tevreden terwijl 16% geen mening heeft.

De verklaringskracht van de klassieke socio-demografische achtergrondvariabelen (geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, woonplaats, gezinssituatie en beroep) is niet groot. Wat de kwaliteit van de gezondheidsdiensten betreft, hebben in een aantal landen lageropgeleiden, mensen die in een stad wonen en werklozen een meer negatieve mening. Mensen ouder dan 55 jaar zijn vaker meer tevreden. Met betrekking tot beschikbaarheid en toegankelijkheid zijn het eveneens de lageropgeleiden en de werklozen die een meer negatieve houding hebben. Mensen van boven de 55 en, in tegenstelling tot het aspect kwaliteit, respondenten die wonen in de stad hebben vaker een positieve mening.

Wanneer kenmerken van het aanwezige verzorgingstelsel in de landen als extra achtergrondvariabele gebruikt worden, valt het op dat kenmerken van het verzorgingstelsel en aanwezig aanbod meer invloed heeft dan de klassieke socio-demografische achtergrondvariabelen.

De Bismarckcluster van landen waar individuen hoge eigen persoonlijke bijdragen moeten betalen voor hun zorg (waartoe naast België ook Frankrijk, Duitsland en Oostenrijk behoren), kent een hogere tevredenheid over kwaliteit en bereikbaarheid dan de overige groepen.

Ook een indeling van de landen op basis van de totale gezondheidsuitgaven per hoofd van de bevolking heeft een grotere invloed dan de gebruikelijke persoonsgebonden achtergrondvariabelen. Hier bevindt België (samen met Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk en Luxemburg) zich in de groep met hoge gezondheidsuitgaven per inwoner. De tevredenheid ligt beduidend lager in landen waar minder uitgegeven wordt per hoofd van de bevolking.

De voorspellende waarde van een landenindeling op basis van het aanbod van artsen en ziekenhuisbedden is zeer laag. Zowel voor artsen als ziekenhuisbedden bevindt België zich in de landengroep met een hoge dichtheid. Wat de ziekenhuizen betreft, is de mening over kwaliteit en beschikbaarheid/toegankelijkheid in de groep met de laagste beddendichtheid en vooral in de landengroep met middelmatige dichtheid negatiever dan in de landen met een groter aanbod aan ziekenhuisbedden. Op vlak van artsendichtheid krijgen we een gemengd beeld: in de groep met de laagste artsendichtheid is het oordeel slechter, in de groep met een middelmatige artsendichtheid is de tevredenheid dan weer groter dan in landen met een nog hogere artsendichtheid.

De Vlaamse Gemeenschap behoort tot de cluster van landen met een hoge tevredenheid over de kwaliteit en beschikbaarheid van gezondheids- en verzorgingsvoorzieningen en medische-paramedische beroepen in samenhang met een hoge dichtheid of aanbod aan deze voorzieningen en beroepen.

“Kinderwens in Vlaanderen” (SCV-survey 2008), C. Van Peer, Webpublicatie 2009/6

Gerealiseerd kinderaantal

- Ongeveer 70% van de respondenten tussen 20 en 85 jaar heeft ooit een kind gehad, m.a.w. 30% bleef kinderloos.
- De personen met kinderen baarden gemiddeld 2,26 kinderen en als we de totale populatie nemen, komen we tot een gemiddeld gerealiseerd aantal geboorten van 1,58 kinderen per respondent (mannen en vrouwen samen).
- De oudste leeftijdsgroep (61- tot 85-jarigen) heeft een hoger gemiddeld kindertal dan de jongere leeftijdsgroepen, namelijk 2,18 tegenover en 1,66 bij de 36- tot 45-jarigen. De oudere generatie (geboren tussen 1923 en 1947) kende een hogere vruchtbaarheid dan de daaropvolgende jongere generaties.

Gewenst kinderaantal

- Gemiddeld worden 2,04 kinderen gewenst in de groep 20-40-jarigen. Mannen en vrouwen verschillen hierin niet significant.
- Jongere respondenten wensen een groter kindertal dan oudere respondenten maar het verschil in kinderwens is niet significant. Verschillende auteurs wijten dit aan een proces van rationalisatie en aanpassing van wensen voorbij ervaringen inzake relaties en zwangerschap en met het aantal kinderen dat ze reeds hebben.

Verwacht aantal kinderen

- Als we de antwoorden combineren op de vraag naar de kinderen die de 20-40-jarigen al kregen, met het antwoord op de vraag hoeveel kinderen zij nog wensen, en vervolgens concreet nog plannen, komen we op een verwachte finale afstamming van 1,88 voor de 20- tot 40-jarige mannen en vrouwen in de steekproef.
- Er is geen significant verschil tussen mannen en vrouwen, ook niet tussen jongere en oudere generaties.

Verskil tussen gewenste, gepland en gerealiseerd aantal kinderen

- De gemiddelde discrepantie tussen wens en realisatie in de groep 36-40-jarigen bedraagt 0,57. Wanneer we de leeftijd uitbreiden tot 50 jaar daalt de gemiddelde discrepantie tot 0,52. Mannen ervaren een grotere on vervulde kinderwens dan vrouwen, maar de verschillen zijn alleen significant in de leeftijdsgroepen 31-40 en 36-40 jaar.
- De discrepantie tussen het geplande en het gerealiseerde kinderaantal bij de groep van 36-40-jarigen, bedraagt 0,34. Het verschil daalt met de leeftijd.

Kinderwens en socio-economische achtergrond

- Hoogopgeleiden wensen niet significant meer kinderen dan laagopgeleiden.
- Niet-werkende respondenten wensen meer kinderen dan respondenten die werken.
- Kaderleden wensen iets meer kinderen dan de andere professionele groepen, maar de verschillen tussen de drie professionele categorieën zijn niet significant.
- Het gewenst kindertal neemt toe met het inkomen, maar de onderlinge verschillen tussen de inkomensgroepen zijn niet significant.

3.1.4. Bijdrage aan wetenschappelijke tijdschriften

Naast deze SVR-publicaties hebben verschillende SVR-medewerkers ook artikels geschreven voor externe wetenschappelijke publicaties. In het overzicht zijn enkel artikels in wetenschappelijke tijdschriften opgenomen, doch geen papers of posters op seminars.

a) Sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen

- Scheerder, J., Bottenburg, M. van & Pauwels, G. (2008). De opkomst van lichte sportgemeenschappen. Nieuwe organisatievormen in de sport als uitdaging voor sportaanbieders. In: *Vlaams Tijdschrift voor Sportbeheer*, 206, 27-33.
- Verlet, D. & Devos, C. (2009). The main determinants for subjective well being: a quest for the holy grail? Can governments enhance the perceived quality? In: Møller, V., Huschka, D. (red.). *Quality of Life and the Millennium Challenge. Advances in Quality-of-Life Studies, Theory and Research* (Social Indicators Research Series, volume 35). Dordrecht/Londen: Springer, 193-219.
- Callens, M. & Croux, C. (2009). Poverty Dynamics in Europe. A Multilevel Recurrent Discrete-Time Hazard Analysis. In: *International Sociology*, 24 (3), 368-396.
- Bronselaer, J., Callens, M. & Vanden Boer, L. (2009). Het subjectief welbevinden van Vlaamse rusthuisbewoners. In: Bracke, P. (red.). *Ziekte, gezondheid en samenleving, een bloemlezing van gezondheidssociologisch onderzoek*. Leuven: Acco, 109-134.
- Verlet, D. & Devos, C. (2009). Towards evaluation of performance in the public sector: end or mean? In: Syväjärvi, A. & Stenvall, J. *Handbook of Research on Data Mining in Public and Private Sectors: Organizational and Government Applications*. Igi Global, in druk.
- Verlet, D., Carton, A. & Bral, L. (2009). Over kloven in de proeftuin van de democratie in Vlaanderen: politieke participatie en vertrouwen op lokaal vlak. In: *Praktijkgids Management voor lokale besturen*, november 2009, 61-108.
- Schelfaut, H., Tubex, S. & Bral, L. (2009). De leefbaarheid van de Vlaamse centrumsteden in beeld. In: *Praktijkgids management voor lokale besturen*, 80 1C (3), 155-196.
- Bronselaer, J., De Koker, B. & Van Peer, C. (2009), The impact of divorce on the Health status of ex-partners. In: *Archives of Public Health*, 66, 4, 168-186.
- Pelfrene, E., Doyen, G. & Hellemans, I. (2009). Immigration and migrant integration policies in Flanders. In: *Chaire Quetelet 2009 - Politique de population en Europe et en Amérique du Nord*, Congres Proceedings, Louvain-la-Neuve, UCL, 18-20/11/2009.
- Verlet, D. & Vanlaere, F. (2009). Tijd voor kwalitatieve regelgeving in Vlaanderen met de beleidscyclus als basis voor de wetgevingskwaliteit. In: Popelier, P. & Van Nieuwenhove, J. (red.). *Regelgeving & Tijd. Het belang van het tijdsperspectief in de levenscyclus van regelgeving*. Brugge: Die Keure, 37-83.

b) Macro-economische ontwikkelingen

- Hoorelbeke, D., Laine, B. & Meunier O. (2009). *Regionale economische vooruitzichten 2008-2014*. Federaal Planbureau, 97 p.
- Hendrickx K. & Hoorelbeke D. (2009). Regionale arbeidsmarktvooruitzichten 2008-2014. In: *Over.Werk*, 4/2009, 38-43

Evaluatie onderzoek op eigen initiatief

Het streefcijfer om op jaarbasis minstens 4 rapporten en 1 studie te publiceren is ruim gehaald. Er werd een veelheid aan sociaal-maatschappelijke thema's behandeld. In 2009 is SVR gestart met een nieuwe publicatiereeks 'Webpublicaties' met het doel informatie sneller te kunnen verspreiden en drukkosten te besparen.

In 2010 zal er een grondige evaluatie plaats vinden van het publicatiebeleid van SVR. Er zijn nu teveel soorten publicaties waarvan de eigenheid nog moeilijk te onderscheiden is. Bovendien zal in 2010 een nieuw meerjarenprogramma voor onderzoek worden uitgewerkt. De bedoeling is het onderzoek meer te focussen rond een beperkt aantal thema's die dan vanuit meerdere invalshoeken worden benaderd. Op deze manier willen we het geïntegreerde en domeinoverschrijdende karakter van de SVR-Studies duidelijker maken. De keuze van de thema's zal bovendien worden afgetoetst met andere diensten en de overheid om het maatschappelijke en beleidsrelevante karakter te bevorderen.

3.2. Survey op eigen initiatief: enquête naar culturele verschuivingen in waarden, houdingen en gedragingen

De Studiedienst organiseert jaarlijks een *burgersurvey over waarden, houdingen en gedragingen* over maatschappelijke thema's en stelt de resultaten ter beschikking voor onderzoek door de Studiedienst en andere onderzoeksinstituten.

De Studiedienst organiseert jaarlijks een face-to-face-enquête bij 1500 Vlamingen van 18 tot 85 jaar, met inbegrip van Nederlandstaligen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze enquête wil sociaal-culturele verschuivingen (afgekort **SCV-survey**) waarnemen op het gebied van waarden, houdingen en gedragingen.

De bevraging valt uiteen in twee delen. De mondelinge bevraging bevat naast een vaste set van socio-demografische achtergrondvariabelen, een periodiek weerkerende set van standaardvragen onder meer over het vertrouwen in instellingen, tevredenheid over verschillende levensdomeinen, deelname aan het verenigingsleven, houding en gedrag t.o.v. permanent leren, vrijwilligerswerk, vrijetijdsbestedingen en enkele ad hoc modules. In de vragenlijst van 2009 werden vragen gesteld over vormen van (on)gelijke kansen en solidariteit in de samenleving, lichte gemeenschappen, contacten met Brussel, perceptie en kennis. De indicering gebeurt op basis van uitgeteste meetinstrumenten. Dit maakt het mogelijk de verkregen informatie te vergelijken met internationaal onderzoek. Voor nieuwe thema's wordt het concept samen met de opdrachtgever uitgeklaard zodat maximaal kan worden ingespeeld op de informatiebehoefte.

Sinds 2002 participeert Vlaanderen als regio aan het internationale onderzoeksprogramma "**International Social Survey**" (ISSP). Met het oog op crossnationaal en crosscultureel onderzoek wordt eenzelfde vragenmodule met topics uit sociaalwetenschappelijk onderzoek (o.a. burgerschap, familie en veranderende genderrollen, sociale uitsluiting, sport en vrije tijd, religie) aan bestaande onderzoeken gekoppeld. In Vlaanderen wordt de ISSP-vragenlijst achtergelaten bij de SCV-respondenten (postenquête). De ISSP-module van 2009 behandelde het thema sociale ongelijkheid. In de module werden onder meer vragen opgenomen over vooruitkomen in het leven (via afkomst, verdienste, discriminatie, corruptie), kansen in het onderwijs, gepercipieerde en geoorloofde inkomsten verschillende beroepsgroepen, verantwoordelijkheid overheid m.b.t. inkomensongelijkheid, rechtvaardigheid of mensen met hogere inkomens zich betere gezondheidszorgen en onderwijs kunnen veroorloven, mate van conflict tussen verschillende bevolkingsgroepen in eigen land, belang criteria bij de bepaling van de hoogte van beroepsinkomsten, sociale mobiliteit, welvaart. Bijkomend werden twee houdingschalen uit de ISSP-module 2004 m.b.t. burgerschap opnieuw opgenomen en een schaal over de uitgebreidheid van het sociaal netwerk in verschillende situaties.

De volgende ISSP-modules zijn al beschikbaar voor Vlaanderen:

- 2002: Family and Changing Gender Roles
- 2004: Citizenship
- 2005: Work orientation
- 2006: Role of Government
- 2007: Leisure time and sports
- 2008: Religion
- 2009: Social Inequality

In 2009 is omwille van de gewijzigde sociaal-maatschappelijke en politieke context en de afstemming met internationaal onderzoek de afbakening van de onderzoekspopulatie aangepast. In de survey vanaf 2009 werd de nationaliteitsvereiste opgegeven en is het de bedoeling dat zowel Belgen als niet-Belgen worden bevraagd. Voorwaarde blijft wel dat de kennis van het Nederlands voldoende moet zijn om te kunnen meewerken. Daarnaast wordt de leeftijdsbeperking opgegeven. Voortaan worden alle 18-jarigen en ouderen opgenomen in de onderzoekspopulatie.

Deze aanpassing van de onderzoekspopulatie vormde een extra uitdaging voor de interviewers. Het veldwerk liep dan ook niet zo vlot en met het oog op het benutten van alle getrokken steekproefeenheden en het realiseren van voldoende interviews is de veldwerkperiode dan ook met ruim een maand verlengd. In totaal werden 1440 correct afgenomen interviews gerealiseerd, wat neerkomt op een bruto respons van 60.4%. Een minder goed resultaat in vergelijking met de 63.6% uit 2008. De respons op de schriftelijke vragenlijst (met de ISSP-module) viel eveneens wat tegen: 77.4%. In de SCV-survey 2008 bedroeg dit percentage 85.6%.

De Studiedienst van de Vlaamse Regering zelf is een intensieve gebruiker van deze data. Men vindt eenvoudige frequentietabellen terug in VRIND en andere monitoringrapporten zoals Pact Vlaanderen 2020. Daarnaast wordt over de specifieke jaarthema's studiewerk verricht eventueel in relatie met andere bronnen (zie Vlaanderen gepeild, Sociale Staat van Vlaanderen, SVR-Rapporten).

De resultaten van de SCV-survey worden ook gratis ter beschikking gesteld voor wetenschappelijk onderzoek door derden. In 2009 zijn de SCV-data voor één of meerdere jaren door 25 onderzoeksgroepen verbonden aan verschillende onderzoeksinstituten opgevraagd.

Evaluatie SCV-survey

De belangrijkste pluspunten van de SCV-survey zijn: de primaire dataverzameling in eigen beheer op zowel inhoudelijk als methodologische vlak. De enquête wordt voorbereid in samenwerking met andere beleidsdomeinen en met ondersteuning door een wetenschappelijk comité. De financiële middelen zijn expliciet voorzien in de begroting. Ze levert data voor verschillende SVR-producten (Vrind; Vlaanderen Gepeild; ad hoc SVR-Rapporten en -Studies). De kwaliteit is gekend en erkend. Er is een koppeling aan een internationale survey. Kortom, de SCV-survey is een begrip binnen de sociaalwetenschappelijke onderzoekswereld.

Na 14 edities moet echter ook voldoende aandacht gaan naar de volgende minpunten. De SCV-vragenlijst besteedt vrij veel aandacht aan attitudes, opvattingen en houdingen en te weinig aan feitelijke gedragingen. Bovendien veranderen attitudes niet jaarlijks. De gerealiseerde steekproef blijft te beperkt voor analyses bij specifieke doelgroepen (zie ad hoc modules gepensioneerden, kinderwens, ...) en voor bepaalde geografische entiteiten (bijv. Brussel). Tot slot valt de link met het inhoudelijk SVR-onderzoeksprogramma iets te licht uit. Half 2009 werd door de SVR-directieraad beslist om de SCV grondig te evalueren, als basis voor een aantal mogelijke aanpassingen tijdens de komende jaren.

3.3. Rekenkundige modellen

De Studiedienst ontwikkelt *rekenkundige modellen* die toelaten projecties te maken van ontwikkelingen op demografisch of macro-economisch vlak.

Het regionaal-econometrisch model dat ontworpen werd in samenwerking met het Federaal Planbureau en de andere gewesten, wordt jaarlijks geactualiseerd met een voortschrijdende projectie van 5 jaar.

De Studiedienst ontwerpt vijfjaarlijks een nieuwe bevolkingsprojectie voor Vlaanderen, vertrekkende van het gemeentelijke aggregatieniveau.

3.3.1. Macro-economische prognosemodel

De Studiedienst van de Vlaamse Regering ontwikkelde samen met het Federaal Planbureau (FPB), het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA) en het Institut Wallon de l'Evaluation, de la Prospective et de la Statistique (IWEPS) een econometrisch model **HERMREG** voor het opstellen van regionale middellangetermijnvooruitzichten. De resultaten zijn compatibel met de Belgische vooruitzichten (HERMES-model).

Een eerste versie van het top down model met als variabelen bruto toegevoegde waarde, investeringen, loonmassa en werkgelegenheid, was begin 2008 klaar. Nadien werd een module toegevoegd die toelaat om de CO²-uitstoot te koppelen aan de economische productie. Verder werd een module toegevoegd voor de rekeningen van de gemeenschappen en gewesten. Er werd ook een module opgesteld voor de rekening van de huishoudens (beschikbaar inkomen, primaire inkomens, inkomens uit vermogen, ...). Beide modules zullen gebruikt worden in 2010 voor het opstellen van de vooruitzichten.

De vooruitzichten worden jaarlijks per gewest berekend tot op het niveau van 13 bedrijfstakken. De economische crisis heeft tot gevolg dat er grote onzekerheden zijn over de toekomstige ontwikkeling. In juni 2009 werd niettemin een voorzichtige raming gemaakt voor de periode 2008-2014 op basis van de hypothesen die het Planbureau hanteerde voor het Belgische model HERMES van mei 2009. De resultaten van de prognose werden voor de drie gewesten becommentarieerd in een rapport. De inhoud van de tekst werd vooraf door de partners van het samenwerkingsverband goedgekeurd. De inhoud ervan werd verspreid via de websites van de gewestelijke studiediensten. De minister-president vond er eveneens inspiratie in voor zijn Septemberverklaring en voor het nieuwe regeerakkoord 2009-2014.

De databank met de onderliggende langetermijnreeksen voor het HERMREG-model is eigendom van de partners van het project.

Datasets met macro-economische kernvariabelen en met tijdreeksen vanaf 1995 kunnen vrij worden geconsulteerd via de websites van het Planbureau en de drie gewestelijke statistiekinstellingen. Onderzoekers die meer details en langere tijdreeksen (vanaf 1980) wensen, kunnen een aanvraag indienen bij de partners van het HERMREG-project. De criteria voor toelevering van de data werden vooraf vastgelegd. De partners informeren elkaar over welke instanties welke informatie opgevraagd hebben en voor welke onderzoeksdoeleinden. In 2009 werden bij SVR 4 keer gedetailleerde datasets opgevraagd door Vlaamse instellingen (Steunpunt WSE, VIVES, Verso, SERV) vooral met het doel advies te verlenen en beleidsrapporten op te stellen.

Het voornoemde webartikel over arbeidsintensiteit van de Vlaamse economie is gebaseerd op deze databank. Een artikel over loonflexibiliteit is in voorbereiding.

Evaluatie HERMREG

Het HERMREG-model wordt jaarlijks gebruikt voor het opstellen van regionale economische middellangetermijnvooruitzichten inzake economische groei, arbeidsmarkt e.d.m. Naast het belang van de vooruitzichten op zich (bv. stimulansmaatregelen, arbeidsmarktbeleid, ...),

worden de opgestelde reeksen ook veelvuldig gebruikt voor het opstellen van beleidsindicatoren (typisch voorbeeld: bbp als noemer).

De huidige versie van het HERMREG-model heeft een quasi volledige topdown structuur, i.e. de nationale economische vooruitzichten worden als het ware verdeeld over de gewesten. Een tekortkoming van dergelijke topdown modellen is dat ze minder of niet geschikt zijn voor het uitvoeren van impactanalyses en i.h.b. simulaties van regionale 'schokken'. Om dit te verhelpen werd een aanvang genomen met een eerste stap in de richting van een bottom-up model. Hiertoe worden vooreerst productiefuncties in het model ingebracht waaruit dan de regionale vraagfuncties naar de productiefactoren (arbeid, energie, ...) kan worden afgeleid. Deze fase loopt tot eind 2011.

3.3.2. Bevolkingsprojecties op gemeentelijk niveau

De Studiedienst van de Vlaamse Regering werkte eerder al aan **bevolkingsprojecties op gemeentelijk niveau voor de periode 2005-2025**. Het is de bedoeling deze oefening te actualiseren voor de periode 2007-2060 op gewestniveau en tot 2025 op gemeentelijk niveau. De recente oefening van het Planbureau voor de bevolkingsvooruitzichten tot 2060 op landelijk en gewestelijk niveau zal als referentiekader dienen. Het is de bedoeling de reeksen zoveel mogelijk te actualiseren en de onderliggende hypothesen voor de toekomstige ontwikkeling goed te onderbouwen.

De problemen met de Privacycommissie over de levering van geanonimiseerde gegevens, leidden nog steeds tot vertraging.

Evaluatie bevolkingsprojecties

Het Planbureau publiceerde eind 2008 een rapport met nieuwe bevolkingsprognoses voor de periode 2007-2060. De Studiedienst van de Vlaamse Regering was betrokken bij de voorbereiding van deze nieuwe projecties.

In het SVR-Rapport (2009/3) dat in het voorjaar 2009 aan dit onderwerp werd gewijd, wordt een vergelijking gemaakt tussen de federale projecties, de eerdere projecties van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie op gemeentelijk niveau (2004-2025). De vastgestelde verschillen zijn te verklaren door het gebruik van recentere datareeksen en verschillen in hypothesen met betrekking tot migratiestromen. In 2010 worden de gemeentelijke projecties geactualiseerd door SVR.

Het belang van deze informatie kan worden geïllustreerd door het feit dat bijna alle beleidsnota's van de Vlaamse Regering in hun omgevingsanalyse rekening houden met demografische ontwikkelingen. In totaal vonden we in de beleidsnota's 134 verwijzingen naar de komende bevolkingsontwikkelingen, de vergrijzing en ontgroening van de bevolking, de migratiebewegingen, ...

Ook in de algemene omgevingsanalyse die aan de nieuwe Vlaamse Regering bij haar aantreden werd overhandigd, werd gewezen op de gevolgen van de vergrijzing van de bevolking en wordt de positie van Vlaanderen vergeleken met de andere gewesten en met de Europese Unie. Er werd de aandacht gevestigd op de toenemende impact van de migraties op de bevolkingsgroei en -samenstelling. Maar ook de wijzigingen in de gezinssamenstelling (onder andere meer alleenwonende personen) hebben een impact op het beleid.

De gemeentelijke bevolkingsprojecties hebben in het verleden al hun nut bewezen voor de lokale beleidsplannen (lokaal woon-, cultuur-, jeugdbeleid) maar ook voor subregionale plannen zoals voor de RESOC's, het Limburgplan. SVR koppelt aan deze bevolkingsprojecties tevens ramingen over het aantal huishoudens naar huishoudgrootte wat relevante informatie oplevert voor meerdere domeinen zoals welzijn, wonen, ruimtelijke ordening, mobiliteit, energieverbruik enz.

3.4. Deelname aan externe onderzoeksprojecten

De Studiedienst neemt deel aan *(inter)nationale onderzoeken* die relevante informatie bieden voor de Vlaamse overheid.

3.4.1. Steunpunt Bestuurlijke Organisatie

De Studiedienst van de Vlaamse Regering maakt deel uit van de stuurgroep en nam in 2008 deel aan verschillende klankbordgroepen ter begeleiding van volgende onderzoeksprojecten 'Geïnformeerd beleid: afstemming van vraag en aanbod aan kwalitatieve beleidsinformatie en toekomstverkenningen', 'Kwaliteit, tevredenheid en vertrouwen in de publieke sector', 'De efficiënte overheid'. Deze thema's sluiten aan bij de onderzoeksactiviteiten van de Studiedienst.

3.4.2. Generatie- en Gender Panelstudie (GGPS)

Medewerking aan dit internationale UNECE-project (momenteel 15 deelnemende Europese landen) biedt het voordeel dat voor heel België en voor de deelstaten vergelijkbare gegevens beschikbaar komen over doelstellingen die de Verenigde Naties en de Europese Unie nastreven (Platform voor Actie-Peking, 1995; Tweede Wereldensembélé over veroudering, Madrid 2002; Millennium ontwikkelingsdoelstellingen, 2002; Commission on Population and Development). GGPS is in feite een uitvloeisel van de werkzaamheden van de VN-Bevolkingscommissie die als opdracht heeft de evolutie van de wereldbevolking te monitoren. De World Fertility Survey van de jaren 70 is uitgevoerd op aansturing van de Commission on Population and Development (CPD). De nationale NEGQ-enquêtes van de jaren 60-80 en de internationale FFS-enquêtes in de jaren 90 waren een Europese vertaling van de World Fertility Survey. GGPS is een geactualiseerde versie rekening houdende met de vergrijzing van de bevolking en daaruit voortvloeiende nood aan intergenerationele solidariteit. Daarnaast worden ook vragen gesteld over de kindervens en het gerealiseerde aantal kinderen, over de rolverdeling binnen het gezin, de zorg voor elkaar,... Door het uitgebreide aanbod aan achtergrondvariabelen (leeftijd, geslacht, woonsituatie, inkomen, samenstelling gezin, zelf ingeschatte gezondheidssituatie...) zal men de verklaringen kunnen zoeken voor de houding en gedragingen van een ruime groep Vlamingen.

Begin 2007 werd de internationale vragenlijst aangepast aan de Belgische situatie en werd een testenquête uitgevoerd. Het feitelijke veldwerk bij 6000 Vlaamse huishoudens (door de FOD Economie – Algemene Directie Statistiek) is gestart in het voorjaar 2008 en loopt door wegens een lage responsgraad en problemen bij de organisatie van het veldwerk. De stuurgroep met de opdrachthouders drong eind 2008 aan bij ADSEI om het veldwerk uit te besteden en om het aantal te realiseren enquêtes bij te stellen. Midden 2009 werd het veldwerk overgenomen door Dimarso. Dit veldwerkbureau zal nog een 2000-tal enquêtes in Vlaanderen afnemen zodat er uiteindelijk circa 4200 interviews voor Vlaanderen zullen beschikbaar zijn. De eerste tabellen met de enquêteresultaten en de basisinformatie worden verwacht tegen het najaar 2010.

Daarnaast wordt een contextuele databank met relevante achtergrondinformatie over het land samengesteld. Het luik dat door SVR moest worden ingevuld, is beschikbaar.

De Studiedienst van de Vlaamse Regering brengt in dit project heel wat expertise en ervaring in met betrekking tot surveyonderzoek zoals het opstellen van vragenlijsten, steekproefplan, opleiding van enquêteurs, evaluatie van testenquête, opvolging van veldwerk.

3.4.3. Echtscheiding en de gevolgen voor de (ex)partner, kinderen en grootouders

Er werd een overeenkomst afgesloten met een consortium van meerdere universiteiten (UA, UGent, VUB, KULeuven) in het kader van het SBO-onderzoeksprogramma van IWT. Het is de bedoeling gegevens te verzamelen over de factoren die de kans op echtscheiding verhogen en over de sociaaleconomische en sociaalpsychologische gevolgen. Na goedkeuring van de aanvraag bij de Privacycommissie kon de enquête in het najaar 2009 worden opgestart bij een steekproef van gehuwde en gescheiden mannen of vrouwen. Er zal ook informatie verzameld worden bij hun kinderen, hun ouders en hun eventuele nieuwe partners (multi-actorperspectief). In het najaar van 2010 start het veldwerk bij een tweede steekproef van jong gehuwden alsook bij ongehuwde samenwonenden. De gegevens van de eerste steekproef zullen eind 2010 beschikbaar zijn voor analyse door het SIV-consortium.

Eind 2010 zal het SIV-consortium (waarbinnen de Studiedienst partner is) een boek publiceren met een eerste schets van de resultaten van het onderzoek. In dit boek wordt geschetst hoe een echtscheidingsproces in Vlaanderen verloopt, in welke verblijfsregelingen kinderen terechtkomen, hoe de relatie tussen ouders en kinderen evolueert na echtscheiding, hoe de inspraak van kinderen in het proces verloopt, welke de socio-economische gevolgen zijn van echtscheiding (o.m. de effecten op arbeidsparticipatie, op armoede, op wonen, op de schoolloopbanen van kinderen), welke de effecten zijn van een echtscheiding op de gezondheid en het welbevinden van ouders en van kinderen, welke hulpverleningsactoren aangesproken worden door de scheidende partners en tot slot wordt een hoofdstuk geschreven over nieuw-samengestelde gezinnen en over de effecten van echtscheiding op vruchtbaarheid. Op 1 januari 2012 zullen de data worden vrijgegeven voor de ruimere onderzoekswereld.

De Studiedienst ontvangt een vergoeding voor een onderzoeker en werkingskosten (zie Begrotingsfonds).

3.4.4. Consumentenvertrouwen

Maandelijks enquête georganiseerd door de Nationale Bank van België (NBB). De Vlaamse overheid heeft sinds 2003 een overeenkomst met de NBB om een grotere steekproef te trekken voor het Vlaamse Gewest (N=550). De gegevens worden opgeslagen in het datawarehouse van SVR. Op basis van voldoende lange tijdreeksen kan een trendanalyse duidelijk maken of de vooruitzichten van Vlamingen over de economische groei (20-tal vragen) afwijken van Belgische of internationale bewegingen. Sinds november 2008 wordt door de Studiedienst maandelijks een bericht opgesteld met een korte beschrijving van de evolutie van het consumentenvertrouwen (vooruitzichten m.b.t. economische groei, werkloosheid, spaarvermogen, financiële situatie gezin). Deze index wordt door de NBB berekend op dezelfde manier als voor het Belgische niveau. De informatie wordt online verspreid via de SVR-website. De enquêteresultaten zullen voortaan ook gebruikt worden voor de berekening van synthetische kernindicatoren over het conjunctuurverloop in Vlaanderen. Vanaf 2010 zullen de enquêteresultaten worden opgenomen in een uitgebreid Excel-bestand met conjunctuurindicatoren dat deel uitmaakt van een nieuwe conjunctuurpagina op de SVR-website.

Evaluatie deelname aan externe onderzoeksprojecten (surveys)

De medewerking aan externe onderzoeksprojecten heeft als voordeel dat SVR kennis kan verwerven over toepassing van onderzoeksmethoden, over internationale literatuur betreffende het onderwerp van het onderzoeksproject en mede-eigenaar wordt van de datasets. Bovendien ontstaat de mogelijkheid via externe samenwerkingsverbanden een bepaald thema te analyseren en in samenspraak diepgaander analyses uit te voeren.

Er zijn ook nadelen: de dataverzameling loopt met veel vertraging zonder daarop zelf een groot impact te kunnen uitoefenen via de stuurgroep. Hierdoor wordt de planning van het eigen onderzoeksprogramma uitgesteld. SVR is maar één van de vele mede-eigenaars van de data waardoor de onderzoeksthema's moeten worden verdeeld onder meerdere onderzoekscentra en de uniciteit vermindert.

3.5. Valorisatie van onderzoek via studiedagen

De Studiedienst organiseert regelmatig een *studiedag* over onderzoek op basis van de survey over culturele verschuivingen in waarden, houdingen en gedragingen en een studiedag over de Sociale Staat van Vlaanderen.

De Studiedienst organiseert jaarlijks *workshops* om onderzoeksresultaten die kaderen in één van de drie onderzoekslijnen aan een breder publiek bekend te maken.

De beheersovereenkomst stelt dat SVR jaarlijks twee studiedagen (afwisselend Sociale Staat Vlaanderen en Vlaanderen gespeild) moet organiseren om meer bekendheid te geven aan het onderzoek.

De Studiedienst organiseerde in 2009 **drie studiedagen** waarop de resultaten van meerdere onderzoeken werden voorgesteld en gebundeld in een congresboek: zie SVR-Studies Sociale Staat Vlaanderen, Vlaanderen gespeild, Stadsmonitor: de stad maakt het verschil!.

Daarnaast werden nog enkele eigen workshops georganiseerd of medewerking verleend aan de organisatie van externe studiedagen.

3.5.1. Workshop over beleidsevaluatie

In de SVR-studie 2008/2 vinden we diverse theoretische bijdragen terug over het wezen, de rol en de (vermeende) invloed van beleidsevaluatie in de publieke sector in Vlaanderen en Nederland. Diverse bijdragen bestaan ook uit een concrete toepassing van beleidsevaluatieonderzoek op een diversiteit van beleidsdomeinen. In maart 2009 stelde SVR voor de ambtenaren van de Vlaamse overheid het boek voor met het doel het belang van beleidsevaluatie aan te tonen en om enkele goede praktijkvoorbeelden bekend te maken. Op de studiedag werd gepolst naar de behoefte van de Vlaamse ambtenaren om kennis te verwerven en te delen over beleidsevaluatie. De mening van de aanwezigen en van de beleidsondersteunende cellen in de diverse departementen werd gevraagd door middel van een webenquête.

Uit de analyse van de antwoorden komt een duidelijke behoefte aan vorming inzake beleidsevaluatie binnen de Vlaamse overheid naar voor. Dit is meteen de reden waarom de Studiedienst een concreet vormingsvoorstel naar voor schuift. Het is expliciet de bedoeling om op grond van een samenwerking met diverse andere actoren in de Vlaamse overheid deze vorming in te vullen. Tal van collega's binnen de Vlaamse overheid lieten immers hun bereidheid optekenen om mee te werken aan workshops en intervisiegroepen op het gebied van beleidsevaluatie. Zo vond op 9 december 2009 de eerste intervisiegroep beleidsevaluatie plaats. Op deze intervisiegroep komen ervaringsdeskundigen uit de gehele Vlaamse overheid samen om zich te buigen over heel specifieke thema's inzake beleidsevaluatie.

Daarnaast is in 2009 ook gestart met het uitbouwen van een vormingspakket inzake beleidsevaluatie. In overleg met diverse collega's uit andere entiteiten, krijgt op die manier een vormingsaanbod vorm. De Studiedienst neemt hier de taak van coördinator op en zorgt ook voor een inhoudelijk inbreng.

Evaluatie workshop beleidsevaluatie

De workshop werd druk bijgewoond door ambtenaren wat wees op de belangstelling voor het thema. De reacties op de webenquête bevestigden de behoefte aan kennis, maar dan wel gedifferentieerd naargelang het domein, de ervaring van de betrokken ambtenaren. Een aanbod op maat is dan ook aangewezen. Daarnaast werd duidelijk dat er al verschillende kennisplatforms bestaan en dat de oprichting van nieuwe initiatieven goed moet doordacht worden. De klantenbevraging die door SVR werd georganiseerd was om deze reden nuttig en noodzakelijk. Een aangepast aanbod wordt immers beter gedragen door de organisatie wat

blijkt uit de bereidheid van ambtenaren om op te treden als lesgever voor de aangekondigde modulaire opleiding (2010).

Als antwoord hierop deed SVR een dubbel aanbod namelijk een opleiding voor beginners en een intervisiegroep voor gevorderden (zie verder kwaliteit).

3.5.2. Medewerking aan externe studiedagen

a) Stadsmonitor

De Studiedienst heeft zich samen met het Agentschap Binnenlands Bestuur geëngageerd om tweejaarlijks een rapport op te stellen over de voortgang in de steden op het gebied van duurzame ontwikkeling. In deze Stadsmonitor worden 13 steden opgevolgd in het bijzonder Antwerpen en Gent als grootsteden en de centrumsteden Aalst, Brugge, Genk, Hasselt, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Kortrijk, Sint-Niklaas en Turnhout. De dataverzameling gebeurt op basis van beschikbare administratieve databanken die centraal of op lokaal niveau worden beheerd enerzijds en op basis van de survey Thuis in de Stad anderzijds.

SVR organiseerde samen met het team Stedenbeleid van het Agentschap Binnenlands Bestuur op 2 maart 2009 een studiedag over de Stadsmonitor 2008 in Hasselt. De belangrijkste doelstelling van het Vlaams stedenbeleid blijft jonge gezinnen aansporen om zich in de stad te vestigen of er te blijven wonen. Daartoe moet er ook in de toekomst fors geïnvesteerd worden in de kindvriendelijkheid van de Vlaamse steden: meer kinderopvang, betere verkeersveiligheid, meer groen en een betere toegang tot sport- speel- en vrijetijdsactiviteiten. Dit waren de belangrijkste conclusies van de studiedag. Nadien werden de resultaten met de steden afzonderlijk besproken met het doel er nuttige lessen uit te trekken voor het bevorderen van de leefbaarheid van de steden.

b) Echtscheiding geteld: Duizend en één nachten?

SVR-onderzoekers presenteerden op 26 maart 2009 hun onderzoeksresultaten over echtscheiding en leefvormen na echtscheiding (SVR-Rapport 2009/4) 'Echtscheiding geteld!' op de studiedag 'Duizend en één nachten?' georganiseerd door het Steunpunt Gelijke Kansenbeleid en SVR. Op deze studiedag werden de kwantitatieve analyses gebaseerd op Rijksregistergegevens gepresenteerd (SVR) samen met de kwalitatieve analyses die door de Universiteit Antwerpen werden uitgevoerd (diepte-interviews) bij gescheiden personen van Turkse en Marokkaanse herkomst. Beide onderzoeken gingen in op de verschillen tussen mannen en vrouwen, tussen personen die in België zijn opgegroeid en huwelijksmigranten.

3.6. Kennis delen en verwerven via deelname aan netwerken

De Studiedienst participeert in *(inter)nationale netwerken* met het doel kennis te verruimen en zijn onderzoeksresultaten te integreren in externe onderzoeksprojecten. De participatie is afhankelijk van het aanbod aan relevante onderzoeksnetwerken en van het overeengekomen onderzoeksprogramma.

De Studiedienst stelt haar expertise ten dienste van de Vlaamse administratie door deel te nemen aan werkgroepen van horizontale projecten, stuurgroepen van onderzoeksprogramma's en steunpunten. De medewerkers worden vaak uitgenodigd als expert om deel te nemen aan internationale onderzoeksprogramma's. Deze netwerking draagt enerzijds bij

tot kennisdeling maar betekent voor de SVR-medewerkers tevens een verrijking aan kennis en aan contactpunten.

3.6.1. *Deelname aan thematische werkgroepen op Vlaams en Belgisch niveau*

Algemeen statistiek

- Hoge Raad voor de Statistiek – Algemene Vergadering en Bureau (vertegenwoordiger VR)
- HRS: werkgroep statistieken over migratie en internationale bescherming
- HRS: werkgroep De daling van de responsgraden bij enquêtes - diagnostiek
- Coördinatiecomité statistiek (vertegenwoordiger VR)
- INR-Oriënteringscomité (vertegenwoordiger VR)
- INR-Wetenschappelijk Comité voor de Nationale Rekeningen (vertegenwoordiger VR)
- Nationale Bank België (NBB): stuurgroep regionale statistieken
- Vereniging voor Demografie (bestuur)
- Wetenschappelijke begeleidingscommissie NOMIBE (Nouvelles migrations/migrants en Belgique), FOD Wetenschapsbeleid
- GGPS (Comité opdrachtgevers, Wetenschappelijke Begeleidingscommissie, ADSEI-Werkgroep GGPS, AGORA-werkgroep GGPS)
- Platform Bevolking en Ontwikkeling (Belgisch)
- HERMREG, comité van opdrachthouders

Bestuurszaken

- Steunpunt SBOV: stuurgroep en meerdere werkgroepen
- HRM-netwerk
- Werkgroep beheersovereenkomsten
- Stuurgroep Vlaams Evaluatieplatform
- VKBO Magda-werkgroep
- COP Sharepoint
- COP Cognos shared platform
- Forum ICT-contactpersonen DAR
- GIDO, gemeenschappelijk ICT-dienstverleningsoverleg
- Community of Practice over Procesbeheer, op initiatief van Departement Bestuurszaken.
- Community of Practice over Results Based Management, op initiatief van ESF-Agentschap Vlaanderen.
- Stuurgroep omtrent “Actualiseren en uitbreiden indicatoren kwaliteitsvolle regelgeving en administratieve vereenvoudiging”, op vraag van Dienst Wetsmatiging.

Cultuur, jeugd en sport

- Steunpunt cultuur, jeugd en sport: stuurgroep en werkgroepen sport, cultuur en jeugd
- Werkgroep culturele indicatoren
- Werkgroep indicatoren jeugdwerk
- Werkgroep indicatoren musea en erfgoed
- Stuurgroep Cijferboek gemeentelijk jeugdwerkbeleid
- Stuurgroep Cijferboek gemeentelijk cultuurbeleid
- Stuurgroep Cijferboek gemeentelijk sportbeleid

Duurzame ontwikkeling

- Werkgroep Duurzame Ontwikkeling

Economie

- HERMREG, macro-economische modellen met Planbureau: comité opdrachthouders

Energie

- Begeleidingscommissie Energiebalans

Financiën en begroting

- Steunpunt Fiscaliteit en Begroting: werkgroep fiscaliteit in functie van groei en werkgelegenheid (Spoor A3)

-
-

Gelijke kansen

- Expertengroep Registratie Kansengroepen Vlaanderen
- Steunpunt gelijke kansen: stuurgroep, klankbordgroep Integratiekaart, projectwerkgroep survey gelijke kansen, holebi-expertennetwerk
- Wetenschappelijke begeleidingscommissie TAHIB federaal 'Tackling health Inequalities in Belgium'
- Wetenschappelijke begeleidingscommissie BGIA (Belgian Gender and Income Analysis - AGORA)

Internationaal beleid

- Vlaams Europees verbindingsagentschap (VLEVA): Werkgroepen Regionaal beleid, Welzijn en gezondheid, Onderzoek
- Werkgroep Financiële gegevens EU-financiering

Kansarmoede

- Horizontaal permanent armoedeoverleg
- Werkgroep 'Werkende armen'
- Stuurgroep Permanent Armoede Overleg (PAO)
- Stuurgroep 'Naar een doelmatiger strijd tegen armoede'
- Federale werkgroep indicatoren armoede en sociale uitsluiting NAP incl (ambtelijk)
- SILC-Enquête: expertengroep

Lokale besturen

- Begeleidingscommissie Gemeentefonds
- Discussieplatform Stadsregionale Samenwerking
- Samenwerkingsverband lokale statistieken met ABB, VVP, VVSG
- Stuurgroep Lokale diversiteitsindicatoren
- Stuurgroep Stadsmonitor

Media en technologie

- Adviesgroep Digitaal onder Dak (digidak)
- 'Wetenschappelijke begeleidingscommissie DD2 (federaal) 'De digitale kloof van de tweede graad'
- Begeleidingscomité Agora (federaal) e-govmonitor

Milieu

- Stuurgroep Milieurapport (MIRA)
- Stuurgroep Natuurrapport (NARA)
- Werkgroep gebiedsindicatoren MINA-Plan
- Vlaams overleg internationale milieugegevens (VLIMI)
- CCIM: NFP-overleg + stuurgroep milieugegevens (Belgisch niveau)
- CCIM: werkgroep milieu-indicatoren (Belgisch niveau)
- Stuurgroep haalbaarheidstudie geboortecohortestudie betreffende milieu en gezondheid in Vlaanderen

Mobiliteit

- Scenariopanel en expertenpanels: toekomstige ontwikkelingen inzake mobiliteit
- Federale werkgroep ongevallenstatistieken (BIVV)

Ruimtelijke ordening

- Werkgroep Ruimtemonitor

Onderwijs en vorming

- Adviesgroep visie en inhoudelijke aspecten Vlaams Steunpunt Nieuwe Geletterdheid (VSNG)
- Stuurgroep Studie en Schoolloopbanen (SSL)

Vlaamse Rand

- Informatie- en Documentatiecentrum Vlaamse Rand (stuurgroep, werkgroepen)
- VVSG, flankerend beleid Vlaamse Rand

Welzijn en zorg

- Aanspreekpunt Kinderrechten (Vlaams)
- Nationale Commissie voor de rechten van het kind
- Beleidsplatform Steunpunt WVG
- Commissie Emancipatie en Diversiteit
- Commissie Gelijke Kansen
- CoViVe (adviesraad, stuurgroep, Commissie Welvaart, Commissie Welzijn)
- Stuurgroep Sociale cohesie indicatoren Vlaanderen
- Wetenschappelijke begeleidingscommissie INCLUSIM (federaal) 'sociale inclusie strategieën'
- Wetenschappelijke begeleidingscommissie WellBeBe (naar theoretisch gefundeerde en democratisch gelegitimeerde indicatoren voor meting van welzijn in België, FOD wetenschapsbeleid)
- HIS-enquête Gebruikersgroep (federaal, WIG)
- Stuurgroep SBO-IWT Scheiding in Vlaanderen
- Redactieraad 'Tijdschrift voor Welzijnswerk'

Werk en sociale economie

- Steunpunt Werk en Sociale Economie: werkgroep arbeidsmarktindicatoren, werkgroep sociale economie, werkgroep datamanagement en arbeidsmarktmonitoring
- Gebruikersgroep datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ (federaal)

Wonen

- Steunpunt ruimte en wonen: begeleidingsgroep

3.6.2. *Deelname aan internationale netwerken*

- OESO: werkgroep m.b.t. sociaal kapitaal
- UNECE Working Group on Ageing (opvolging MIPAA)
- Commission Population and Development (CPD)
- Eurostat (o.a. werkgroep cultuurstatistiek, ESSnet culture – European Statistical System network)
- GGP Informal Working Group
- International Wellbeing Group
- IATUR-netwerk tijdsbestedingsonderzoek Visiegroep TOR-enquête tijdsbesteding
- ISSP-stuurgroep Surveys
- Kerngroep Nederlandstalig Platform voor Surveyonderzoek
- Redactiecomité 'Population'
- Redactieraad Survey Research Methods
- Stuurgroep DC NOISE (demographic change new opportunities in shrinking Europe)

Evaluatie van deelname aan netwerken

SVR wordt vaak uitgenodigd om deel te nemen aan werkgroepen en netwerken. Dit maakt deel uit van zijn opdracht op het gebied van 'wetenschappelijke dienstverlening'. SVR versterkt hiermee zijn netwerking en breidt ze uit, wat nuttig kan zijn indien er snel informatie over uiteenlopende onderwerpen moet verzameld worden. SVR-medewerkers leren ook uit deze contacten indien complexe onderzoekstechnieken worden toegepast (vb. scenario's). Ze maken grondiger kennis met de beleidsprioriteiten op verschillende domeinen.

De inspanningen zijn niet altijd in verhouding tot de meerwaarde. Dit hangt af van de agenda van de vergaderingen, de frequentie van de bijeenkomsten, de interactiviteit van de werkzaamheden.

Binnen SVR zou de kennisverspreiding kunnen verbeterd worden door verslagen gericht door te sturen naar geïnteresseerde collega's. Over de vertegenwoordiging van SVR in de verschillende werkgroepen en netwerken wordt beslist door de leidend ambtenaar na overleg met de teamcoördinatoren. De aanwezige kennis en beschikbaarheid in tijd gelden als toewijzingscriteria. In de toekomst moet er wellicht selectiever omgegaan worden met deze aanvragen. De halfjaarlijkse update van de lijst zou op het niveau van de directieraad tevens moeten aanleiding geven tot kritische reflectie van de kosten-baten en tot een eventuele herziening van de vertegenwoordiging.

4. Activiteiten met betrekking tot monitoring

4.1. Operationaliseren van complexe thema's

De Studiedienst *operationaliseert* op eigen initiatief of op vraag van andere diensten concepten rond *complexe thema's* zodat de evolutie nadien systematisch kan worden opgevolgd aan de hand van meetbare indicatoren.

De beheersovereenkomst stelt de operationalisering van **2 concepten op jaarbasis** voorop. Voorbeelden hiervan zijn:

4.1.1. ICT-monitor

De Studiedienst biedt op zijn website een uitgebreide set van indicatoren inzake ICT aan. Om de gebruikers te ondersteunen bij de interpretatie van de talrijke reeksen opteerde SVR voor het ontwikkelen van een ICT-monitor die de ontwikkelingen op het gebied van ICT-bezit en – gebruik, zowel voor de huishoudens als de ondernemingen, in beeld brengt. De resultaten van de nulmeting werden bekend gemaakt als **Webpublicatie 2009/1** op de SVR-website. De indicatoren werden berekend op basis van de ICT-enquête die door ADSEI werd georganiseerd en internationaal vergelijkbaar is.

4.1.2. Pact 2020

In het kader van 'Vlaanderen in Actie' ondertekenden de Vlaamse Regering, de sociale partners, de Verenigde Verenigingen en de Vlaamse ambtenaren een nieuw toekomstpact voor Vlaanderen met 20 doelstellingen en acties voor het jaar 2020. Na een bottom up oefening waarbij de SERV, de Verenigde Verenigingen en de Vlaamse ambtenaren voorstellen mochten formuleren om de effecten van de doelstellingen te indiceren, kreeg de Studiedienst in mei 2009 de opdracht van de regering om hierin een selectie te maken. De kernindicatoren dienden een duidelijke link te vertonen met de doelstelling, er moest een consensus bestaan over de definitie en de gegevens moesten op korte termijn beschikbaar zijn en van goede kwaliteit. Dit voorstel werd in september aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Nadien volgden meerdere consultatierondes met de partners van het Pact. In december 2009 werd een consensus bereikt over een indicatorenset die jaarlijks zal worden opgevolgd. De Vlaamse Regering verwacht een nulmeting tegen eind januari 2010. De dataverzameling wordt gecoördineerd door SVR die hierbij beroep doet op de leden van het Platform Statistiek.

4.1.3. Commissie Efficiënte en Effectieve overheid

Eén van de doorbraken voor het beleidsprogramma 'Vlaanderen in actie' heeft betrekking op een slagvaardige overheid. Door een commissie samengesteld uit externe stakeholders en enkele leidend ambtenaren, werd op zoek gegaan naar mogelijke pistes om de overheid efficiënter te laten werken en de werkzaamheden beter af te stemmen op de behoeften van bedrijven en burgers. De Commissie Efficiënte en Effectieve Overheid legde haar eindrapport neer in mei 2009. In het rapport werden vier doelstellingen en een tiental doorbraken geformuleerd. Bij het operationaliseren van de doelstellingen werd ook op zoek gegaan naar KPI's die de vooruitgang zichtbaar zou maken. Door de Studiedienst werd een voorstel van meetbare indicatoren uitgewerkt met bijhorende metadata en beschikbare statistieken. Het vinden van internationaal vergelijkbare statistieken op het niveau van regio's en deelstaten blijft een knelpunt. Mede om hieraan tegemoet te komen startte SVR samen met de Nationale Bank van België een project (overeenkomst met NBB en andere gewesten, voor

periode van twee jaar) dat doel heeft de regionale rekeningen voor de onderscheiden bestuurslagen in België verder te vervolledigen en te verfijnen zodat minstens op monetair vlak vergelijkbare cijfers zouden beschikbaar zijn.

4.1.4. *Slagkrachtige overheid*

In het Vlaamse regeerakkoord 2009-2014 gaf de regering de opdracht aan het College van Ambtenaren-Generaal om een tegen eind 2009 een meerjarenprogramma voor te stellen met projecten die bijdragen tot meer efficiëntie. Door het CAG werd deze opdracht gekoppeld aan de opdracht om uitvoering te geven aan ViA. Het programma zal naast efficiëntiewinsten ook verbeterprojecten voorleggen die de effectiviteit en de kwaliteit van het management ten goede komen. Ook hier werd gezocht naar manieren om de effecten van het meerjarenprogramma meetbaar en auditeerbaar te maken. Samen met de doorbraakgroep 'slagkrachtige overheid' deed SVR een voorstel van indicatorenset met bijhorende metadata. Dit project loopt verder in 2010. Een werkgroep zal de definitie van de indicatoren verder verfijnen en vooral op zoek gaan naar indicatoren die internationaal vergelijkbaar zijn en aanvaard worden door de ambtenaren en de politieke overheid.

Evaluatie van concepten monitoren

De deskundigheid van SVR op het gebied van monitoring wordt algemeen erkend. Vandaar ook de toenemende vraag voor ondersteuning (meer dan afgesproken in de beheersovereenkomst). Dit kan op termijn tot een bottleneck leiden binnen SVR indien de vragen zich teveel concentreren op een bepaalde periode en/of betrekking hebben op dezelfde materies. Er moet door de opdrachtgever voldoende tijd gegund worden om de vraag naar het ontwikkelen van een monitor grondig te ontleden zowel naar inhoud (definitie, concept), opzet (communicatie, verantwoording, ...), type (omgeving, beleidsopvolging), beschikbare middelen en tijd voor dataverzameling, ... zodat meteen op een gerichte wijze kan gezocht worden naar relevante indicatoren.

Algemeen kan worden vastgesteld dat het voorbije jaar politiek en maatschappelijk veel belang werd gehecht aan monitors omdat zij op synthetische wijze duidelijk maken waar het beleid op koers zit, wat de afstand is tot de vooropgestelde streefdoelen. Het belang dat aan deze indicatoren wordt gehecht, ook vanuit de media, leidt tot lange discussies met de stakeholders. Tijdens dit overleg komt vaak tot uiting dat er nog geen volledige consensus is over de beleidsprioriteiten en/of de in te zetten middelen gespreid over de tijd. De discussie over de indicatoren heeft m.a.w. vaak dieper liggende oorzaken.

4.2. VRIND

De Studiedienst publiceert jaarlijks een *regionaal indicatorenboek VRIND* met een beschrijving van de belangrijkste ontwikkelingen op demografisch, macro-economisch en maatschappelijk vlak en de resultaten van het Vlaamse overheidsbeleid aan de hand van indicatoren.

Het VRIND-concept ligt sinds jaren vast. Het is een opvolgings- en meetinstrument, dat ontwikkelingen beschrijft in een beleidscontext op basis van een gevalideerde set van indicatoren. Bij de keuze van de indicatoren wordt ingespeeld op de strategische beleidsdoelstellingen en beoogde maatschappelijke effecten van de Vlaamse overheid zoals weergegeven in het regeerakkoord, beleidsnota's en -brieven, decreten, strategische planningsdocumenten,... Gezien de nadruk op het strategische niveau ligt, vindt men in VRIND vooral omgeving- en beleidsindicatoren en minder input- en procesindicatoren.

Om de aanvaardbaarheid van de VRIND-indicatoren te verhogen, werd tijdens het productieproces intensief samengewerkt met de beleidscellen van de departementen en met de kabinetten. De beleidsraden van de 13 domeinen werden verzocht hun goedkeuring te verlenen aan de voorgestelde indicatorenset. Voor het meten werd beroep gedaan op ruim 200 contactpersonen zowel binnen als buiten de Vlaamse overheid. De leden van het Platform Statistiek fungeerden als aanspreekpunt per domein. De SVR-domeinverantwoordelijken verwerkten de informatie en vulden deze aan met contextanalyses en een synthese.

Om de aanvaardbaarheid van de VRIND-indicatoren te verhogen, werd tijdens het productieproces intensief samengewerkt met de beleidscellen van de departementen en met de kabinetten. De beleidsraden van de 13 domeinen werden verzocht hun goedkeuring te verlenen aan de voorgestelde indicatorenset. Voor het meten werd beroep gedaan op ruim 200 contactpersonen zowel binnen als buiten de Vlaamse overheid. De leden van het Platform Statistiek fungeerden als aanspreekpunt per domein. De SVR-domeinverantwoordelijken verwerkten de informatie en vulden deze aan met contextanalyses en een synthese.

Het VRIND-rapport 2009 bevatte een 700-tal indicatoren. Een derde van deze indicatoren heeft betrekking op de omgeving waarbinnen de Vlaamse overheid werkt, een kwart beschrijft een effect van het gevoerde beleid op een strategisch niveau. Een vijfde zijn outputindicatoren en beschrijven de rechtstreekse resultaten van het gevoerde Vlaamse beleid. Voor een aantal domeinen worden ook procesindicatoren opgenomen omdat de betrokken processen rechtstreeks impact hebben op burgers of ondernemingen bv. ruimtelijke ordening. Inputindicatoren vinden we o.a. in het hoofdstuk 'Goed Bestuur' waar basisgegevens over ingezette middelen worden opgenomen. De synthese werd in het VRIND-rapport gestructureerd rond aspecten van duurzame ontwikkeling. In de focus werden de resultaten van een studie (in opdracht van LNE) over interregionaal vergelijkbare milieueffectindicatoren beschreven.

De minister-president stelde op 22 juli 2009 de publicatie aan de pers voor. De rapporten werden verzonden naar alle kabinetten, leidend ambtenaren van de Vlaamse administratie, alle parlementairen (Vlaamse en Belgische), alle lokale besturen en gemeentelijke openbare bibliotheken, bibliotheken van universiteiten en hogescholen, studiediensten van middenveldorganisaties en van politieke fracties. Na de verkiezingen werd een tweede zending georganiseerd naar de nieuw verkozen Vlaamse parlementsleden en kabinetmedewerkers. Gebruikers kunnen alle teksten downloaden via de SVR-website waar ook alle datareeksen aangeboden worden (elektronische VRIND).

Evaluatie VRIND

VRIND 2009 sloot de voorbije legislatuur af. Jaarlijks lokt de publicatie heel wat reacties uit. Na de persconferentie verschenen een twintigtal artikels in de media. Vrijwel alle middenveldorganisaties leggen op hun site een link naar de publicatie op het web. Dit resulteerde sinds de persconferentie tot begin februari in 4.453 downloads. Dat VRIND veel gebruikt wordt, lijkt o.a. uit de vele verwijzingen naar de VRIND-reeksen o.a. in de bijdragen van de Vlaamse administratie aan de nieuwe regering. Ook het Vlaams Parlement maakt veelvuldig gebruik van VRIND-reeksen ter stoffering van parlementaire vragen en tussenkomsten (totaal: 351 verwijzingen sinds 2000, inclusief de beleidsnota's en -brieven).

4.3. Recurrente monitoring van horizontale, transversale beleidsplannen

De Studiedienst verzamelt in samenwerking met bevoegde diensten jaarlijks indicatoren en geeft commentaar bij de vaststellingen in relatie tot streefnormen en referentiekaders die in *transversale beleidsplannen* en concepten zijn beschreven. De redactie kan gebeuren onder eindverantwoordelijkheid van de Studiedienst of in coauteurschap.

De keuze van de indicatoren is het resultaat van overleg tussen de Studiedienst en de opdrachtgever. De meting volgt nadat de concepten zijn uitgeklaard en door de opdrachtgever werden gevalideerd (zie hierboven). De monitoring van de reële beleidseffecten aan de hand van indicatoren gaat meestal gepaard met de opvolging van de realisatiegraad van aangekondigd beleid. De coördinatie van de procesopvolging berust meestal bij de Stafdienst van de Vlaamse Regering.

De beheersovereenkomst stelt de realisatie van **6 transversale monitorrapporten** op jaarbasis voorop.

4.3.1. Omgevingsanalyse Lissabon

In maart 2000 nam de Europese Raad in Lissabon een algemene strategie aan om tegen 2010 van Europa “de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie van de wereld te maken”. Jaarlijks rapporteert Vlaanderen over de voortgang die wordt gemaakt. De Stafdienst van de Vlaamse Regering coördineert het overzicht van gerealiseerde maatregelen. Jaarlijks verzorgt de Studiedienst een omgevingsanalyse. In de editie 2009 (mei 2009) werd zowel ingegaan op de uitdagingen op macro- en micro-economisch vlak als op het vlak van de werkgelegenheid. Tevens werd de financiële situatie van Vlaanderen geschetst. De omgevingsanalyse werd afgesloten met de positionering van Vlaanderen ten overstaan van de 27 EU-landen op basis van 13 structurele indicatoren die door Eurostat werden geselecteerd met het oog op een vooruitgangsrapportering op het niveau van de lidstaten. Het rapport van de Vlaamse Regering levert input voor de Belgische verslaggeving. Het vormt tevens input voor de eventuele bijsturing van het Vlaams Hervormingsprogramma.

4.3.2. Omgevingsanalyse Limburgplan

De Vlaamse Regering heeft in overleg met de Limburgse beleidsverantwoordelijken en de sociale partners in 2005 een Limburgplan uitgewerkt rond 4 assen: het optimaliseren van de beschikbare ruimte, het bevorderen van een nieuw economisch profiel, het bevorderen van deelneming aan opleiding, onderwijs en vorming en het uitbreiden van mogelijkheden op vlak van zorg en werk. Het Limburgplan is een actieplan dat jaarlijks wordt opgevolgd. Naar aanleiding van de opvolgingsrapportage (gecoördineerd door de Stafdienst van de Vlaamse Regering) verzorgt de Studiedienst een omgevingsanalyse met de focus op de Limburgse provincie. De jongste editie dateert van mei 2009.

De gunstige evolutie van de arbeidsmarkt leidde toen tot de conclusie dat Limburg zijn achterstandpositie grotendeels had ingehaald en voortaan op eigen kracht, op basis van het reguliere beleid, verder kon ontwikkelen. Naar aanleiding van de economische crisis werden de statistieken meermaals geactualiseerd. Hieruit bleek dat de het economisch herstel in Limburg nog precair is en bij de minste negatieve omstandigheden opnieuw onder druk komt te staan.

4.3.3. Conjunctuurnota

Halfjaarlijks, in april en oktober, publiceert de Studiedienst een conjunctuurnota waarin internationale trends (Eurozone, VS en Japan) en recente Vlaamse economische

ontwikkelingen aan de hand van conjunctuurindicatoren worden toegelicht. Volgende variabelen komen aan bod: productie, bestellingen en uitvoer, investeringen, loop van de bedrijven, consumentenvertrouwen en de arbeidsmarkt.

Telkens wordt een thema verder uitgediept. In april 2009 werd voor de periode 1982-2007 voor Vlaanderen een conjunctuurindicator berekend die als goede maat moet dienen om de economische groei op de voet te kunnen volgen. Op Vlaams niveau wordt hiervoor de conjunctuurcurve voor de industrie gekozen in plaats van de globale synthetische curve die de NBB berekent voor de Belgische economie. Het feit dat de verwerkende nijverheid in het Vlaamse Gewest een relatief groter aandeel heeft dan nationaal, is een element ter verantwoording daarvan. Te midden van de economische crisis werd ook de conjunctuurverzwakking in de provincies onder de loep genomen. In oktober 2009 werd de weerslag van de financieel-economische crisis op de Vlaamse economie besproken mede aan de hand van de HERMREG-vooruitzichten van juni 2009.

Deze informatie vormt mee input voor de memorie van toelichting bij de algemene uitgaven- en middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap en de jaarlijkse budgetcontrole.

Sinds november 2008 wordt bovendien maandelijks een overzicht van het consumentenvertrouwen van de Vlamingen gegeven. Dit wordt volgens dezelfde methodologie berekend als de nationale index. De Studiedienst betaalt aan de Nationale Bank van België de extra kosten om de enquête representatief te maken voor het Vlaamse Gewest. Deze informatie krijgt naar aanleiding van de recente bankcrisis en daarop volgende economische recessie veel aandacht. De informatie wordt elektronisch verspreid via de SVR-website.

4.3.4. Vlaanderen Vergeleken

Het rapport 'Vlaanderen Vergeleken' kadert binnen het beleidsprogramma 'Vlaanderen in Actie!'. Sinds 2008 maakt de Studiedienst jaarlijks een rapport waarin Vlaanderen op sociaaleconomisch vlak met 131 regio's uit de Europese Unie wordt vergeleken. Het laatste rapport werd op het Socio-economisch Forum op 20 januari 2009 in Hasselt voorgesteld en vormt de basis voor het opmaken van de balans over onze positie ten aanzien van andere kennisintensieve regio's in EU-27. Het rapport werd verspreid via de SVR-website en de website van ViA. In 2009 werd op basis van de beschikbare data ook een interactieve kaart ontworpen waarop geïnteresseerden per regio enkele kernindicatoren terugvinden. De brochure werd eveneens in het Engels vertaald (in samenwerking met het departement Buitenlands Beleid en de afdeling Communicatie van DAR). Flanders Outlook werd in het voorjaar 2009 voorgesteld op de jaarlijkse bijeenkomst van regio's die deel uitmaken van REGLEG.

4.3.5. Vlaanderen in Cijfers

Vlaanderen in Cijfers is een vouwfolder waarin aan de hand van een beperkte set van indicatoren de situatie in Vlaanderen op diverse beleidsdomeinen wordt geschetst. De jongste editie verscheen samen met VRIND 2009 op 12.000 exemplaren en wordt tevens via de SVR-website verspreid. Deze vouwfolder wordt veel gevraagd door verenigingen, studenten en wordt als studiemateriaal gebruikt in secundaire en hogescholen. Jaarlijks verzorgt het departement Internationaal Vlaanderen een vertaling naar het Frans, het Duits en het Engels. Internationaal Vlaanderen verspreidt deze informatie via haar website en wordt veel gebruikt door de vertegenwoordigers in het buitenland.

4.3.6. Duurzaamheidsmonitor

In het voorjaar 2009 verscheen de derde editie van de Vlaamse duurzaamheidsmonitor. Deze editie kwam tot stand in overleg met de werkgroep Duurzame Ontwikkeling van de Vlaamse overheid en werd dit keer nog beter afgestemd op de Europese indicatoren voor duurzame ontwikkeling. De duurzaamheidsmonitor is een omgevingsmonitor die globale

ontwikkelingen opvolgt. De duurzaamheidsmonitor wordt verspreid via de website Duurzame Ontwikkeling Vlaanderen en via de SVR-website.

4.3.7. Vlaamse Rand

Het Informatie- en Documentatiecentrum voor de Vlaamse Rand is sinds 2008 operationeel. De Studiedienst levert statistieken over enkele relevante thema's (zie omgevingsanalyse Vlaamse Rand) en bundelt deze in een rapport op de website www.lokalestatistieken.be. SVR staat ook in voor de beantwoording van helpdeskvragen waarin vragen gesteld worden over statistieken.

In 2009 werd de omgevingsanalyse over de Vlaamse Rand geactualiseerd met een focus op aspecten van verstedelijking. In het **SVR-Rapport 2009/5** werd ook gezocht naar indicatoren die een indicatie kunnen geven van de taalverhoudingen in de 19 gemeenten die grenzen aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met bijzondere aandacht voor de zes faciliteitengemeenten. De resultaten van het onderzoek werden samen met het eindrapport van de Task Force in juni 2009 aan de pers voorgesteld door de minister-president en de Vlaamse minister bevoegd voor de coördinatie van het beleid rond de Vlaamse Rand. De conclusies waren dat een gebiedsgericht beleid nodig blijft in deze subregio mede omwille van de continue instroom van buitenlandse personen (vanuit Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het buitenland) en het vertrek van allochtonen naar aangrenzende gemeenten.

Evaluatie recurrente monitoren

In 2009 werden meer dan het vooropgestelde aantal monitoringrapporten samengesteld. Hierbij moeten in feite nog enkele tussentijdse metingen in het kader van het totstandkomingsproces van het Pact 2020 worden vermeld en actualisatie van het Limburgplan. Vaak is het samenstellen van een monitor een iteratief proces waarbij wenselijke streefcijfers getoetst worden aan reële data en zo nodig worden bijgesteld.

De verzameling van de data bij de diensten van de Vlaamse overheid verloopt meestal vlot al moet worden vastgesteld dat dit niet in alle domeinen even snel verloopt. Verzamelen van statistieken is voor vele diensten geen hoofdprijs en daardoor moet SVR wachten om de gevraagde informatie te verkrijgen. De kwaliteit van het geleverde materiaal is niet altijd even goed, soms zelfs niet bekend bij gebrek aan documentatie. Er zou door de diensten continu gewerkt moeten worden aan kwaliteitsvolle registraties, een goed beheer en vlotte ontsluiting voor beleidsdoeleinden. Deze registratie is nuttig voor meerdere monitoringproducten.

4.4. Algemene omgevingsanalyse

De Studiedienst stelt vijfjaarlijks, als aanloop voor de komende regeringsonderhandelingen, een *algemene omgevingsanalyse* op met beschrijving van trends en mogelijke ontwikkelingen die van strategisch belang kunnen zijn voor Vlaanderen.

Bij de start van een nieuwe beleidscyclus gebeurt een verkenning van de externe omgeving waarin de Vlaamse overheid (beleidssysteem) moet of wil optreden. Welke trends uit het verleden zullen zich versterkt/verzwakt doorzetten? Welke nieuwe ontwikkelingen tekenen zich af? Welke signalen zijn hierover op te vangen (bij andere actoren, in buitenland). Het is niet de bedoeling om heel exhaustief te zijn maar wel om de belangrijkste elementen die potentieel een hoge invloed kunnen hebben op de organisatie, het systeem (in casu het Vlaamse beleid), in kaart te brengen. Deze afweging is het resultaat van een groepsproces waarbij meerdere actoren vanuit hun kennisveld aangeven welke ontwikkelingen zij zien als een bedreiging of een kans en welke rol ze van de overheid verwachten. Aangezien we de

externe omgeving bestuderen, moeten deze actoren ook buiten de administratie gezocht worden.

De voorbereiding van de omgevingsanalyse met een literatuurstudie en rapport met stellingen, waarover de beleidsdomeinen en externe experts hun mening konden geven, vond plaats in 2008. Hieraan werd een scenario-oefening toegevoegd waarbij de horizon verderaf werd verlegd (tot 2050) en getracht werd de ontwikkelingen in onderlinge samenhang te benaderen.

De algemene omgevingsanalyse werd in april 2009 geactualiseerd en ter beschikking gesteld van de departementen. De bedoeling was dat zij vertrokken van dit ruime kader en sectorspecifieke uitdagingen en opportuniteiten toevoegden aan hun rapport.

De algemene omgevingsanalyse werd samen met de Bijdragen van de domeinen aan de onderhandelaars van de nieuwe Vlaamse regering overhandigd.

Evaluatie algemene omgevingsanalyse

Het samenstellen van een omgevingsanalyse over een regio die bevoegd is over meerdere domeinen, is geen eenvoudige opdracht omdat er vele thema's aan bod moeten komen en niet over alle thema's evenveel en goede toekomstscenario's bestaan. Het is voor SVR-medewerkers en voor beleidsondersteuners in de departementen niet eenvoudig om domeinoverschrijdend te redeneren en om de huidige situatie en beleidsprioriteiten los te laten en te denken in alternatieve pistes.

De feedback vanwege de externe experts was beperkt (redenen?) en ook vanwege het politieke niveau kwam er na de verkiezingen weinig reactie. Niettemin kunnen we vaststellen dat in heel wat beleidsnota's nadien door de functioneel bevoegde ministers verwezen werd naar de omgevingsanalyse.

5. Activiteiten met betrekking tot coördinatie van statistiek

5.1. Eenloketstatistiek

Het *Eenloketstatistiek* verder uitbouwen als het kanaal waar de beleidsmakers, andere studiediensten, organisaties, media, bedrijven en burgers op gebruiksvriendelijke wijze actuele en betrouwbare statistieken vinden over alle Vlaamse beleidsdomeinen. Dit gebeurt door een gericht aankoopbeleid en onderhandelingen met statistiekproducenten met het oog op het verwerven van toegang tot geaggregeerde of microdata over demografische, macro-economische en sociaal-maatschappelijke thema's, door de ontsluiting en het beheer van deze datareeksen (onder meer via datawarehouse), door de verspreiding via *website* alsook een *helpdesk*.

De beheersovereenkomst stelt de oprichting van een gebruikersgroep op initiatief van SVR voor en de deelname aan 4 externe gebruikersgroepen. We verwijzen hier naar de uitgebreide lijst van werkgroepen waarvan SVR deel uitmaakt.

5.1.1. Lokale Statistieken

De gemeenten en provincies krijgen via internet gratis toegang tot de interactieve *databank Lokale Statistieken*. De afstemming tussen vraag en aanbod gebeurt binnen het kader van projectwerking. De bevoegde kabinetten en administraties definiëren de indicatoren die relevant zijn voor de omgevingsanalyse en voor de opvolging of evaluatie van de beleidsplannen die door de lokale besturen, op verzoek van de Vlaamse Regering moeten worden opgesteld. De Studiedienst van de Vlaamse Regering verzamelt de data. Dit portaal wordt steeds meer het *unieke loket* waar de openbare gemeentelijke statistieken te vinden zijn.

Eind 2009 is de vernieuwde site "Lokale Statistieken" van start gegaan. Deze nieuwe site is opgebouwd volgens de Vlaamse beleidsdomeinen. Per beleidsdomeinen worden de aangeboden cijferreeksen (hetzij in de vorm van absolute cijfers of daarvan afgeleide ratio's) in diverse type van rapporten aangeboden. De ontsluiting gebeurt in de vorm van een pdf-file die ter beschikking gesteld wordt, hetzij in de vorm van een interactieve consultatie van door de DWH-personeelsleden vooraf aangemaakte 'cognos cubes'. Eerder dan reeksen bieden we meer datasets aan waarbij de gebruiker zelfstandig een eigen tabel of reeks kan aanmaken via de selectiemogelijkheden. Deze verwijzen meestal naar evidente attributen (geslacht, woonplaats, nationaliteit, NACE-code, ...) en de daarbij horende klassen. Wie vertrouwd is met COGNOS-software kan eigen klassenindelingen aanmaken.

Via deze site worden momenteel volgende 42 datasets (Db) te beschikking gesteld.

- 1 Db Criminaliteitscijfers van Federale Politie: beperkt tot een drietal types misdrijven.
- 3 Db inzake Arbeidsmarktgegevens: werkzoekenden volgens VDAB, zelfstandigen en helpers volgens RSVZ en bevolking naar socio-economische positie volgens SWSE.
- 4 Db in het domein cultuur, jeugd en sport: bibliotheken, verenigingen en cultuurraden, jeugdwerkinitiatieven met inbegrip van personeels- en infrastructuurgegevens, idem voor sportverenigingen.
- 6 Db inzake demografie: aantal inwoners, geboorten, sterfte, migraties, huishoudens, nieuwkomers.
- 3 Db inzake economie: inkomensstatistieken, demografie van de ondernemingen, RSZ-bezoldigde tewerkstelling.
- 2 Db inzake energie, emissies en energieverbruik.
- 3 Db inzake landbouwaangelegenheden betreffende de dieren, de landbouwbedrijven en de tewerkstelling.
- 4 Db inzake milieuaangelegenheden: afval, bodemverontreiniging, riolering, vermessing.

- 3 Db inzake mobiliteit: verkeersongevallen, abonnementen De Lijn, wegeninfrastructuur en personenwagenpark.
- 1 Db inzake onderwijs: leerlingenaantallen.
- 1 Db inzake ruimtelijke ordening: kadastrale bodembezetting.
- 2 Db inzake toerisme: aankomsten en overnachtingen.
- 6 Db inzake welzijn en kansarmoede: geboorten in kansarme gezinnen volgens K&G, rechthebbenden op sociale bijstand, tegemoetkoming voor gehandicapten, voorkeursregeling in de ziekteverzekering, welzijnsvoorzieningen en de Vlaamse zorgverzekering.
- 3 Db inzake wonen: bouwvergunningen volgens ADSEI, sociale huisvestingsgegevens op basis van VMSW, verkoopprijzen vastgoed volgens ADSEI.

Evaluatie Lokale Statistieken

In 2010 zal de overeenkomst met de partners worden hernieuwd voor de lopende legislatuur. De afspraken dienen opnieuw worden uitgeklaard. De website Lokale Statistieken wil het unieke loket worden voor al wie op zoek is naar statistieken voor het lokale beleid. Ondanks afspraken worden sommige datareeksen door andere partners ook nog eens opgezocht en verspreid.

Een kritische succesfactor is de kwaliteit en tijdigheid van de aangeboden data. Telkens er vragen of klachten komen, worden deze door SVR onderzocht en zo nodig rechtgezet. De nieuwe design komt tegemoet aan eerder geformuleerde verzuchtingen met betrekking tot duidelijke structuur. Zowel binnen SVR als vanwege de partners moet er een grotere betrokkenheid komen zodat interessante nieuwe of actuele data spontaan worden gesignaleerd aan de beheerder.

Er is grote nood aan extra vorming bij de gebruikers van de aangeboden kubussen. Het is namelijk zo dat de rijke mogelijkheden van het aanbod aan lokale statistieken maar ontdekt worden indien men vlot en correct de aangeboden functionaliteit(en) gebruikt.

5.1.2. Helpdesk

Binnen de Studiedienst is een procesverloop uitgetekend om snel en accuraat te kunnen antwoorden op vragen naar statistieken. Hiervoor is één persoon vrijgesteld binnen het team datamanagement. Indien hij niet meteen een antwoord vindt, wordt de vraag doorgegeven aan een collega die zich gespecialiseerd heeft in een thema. De vragen worden geregistreerd en de helpdeskverantwoordelijke controleert of de informatievragers binnen de drie dagen een reactie heeft ontvangen.

In 2009 werden via de helpdesk 700 vragen gesteld. Dit is 12% minder dan het gemiddelde voor de ganse legislatuur 2005-2009. De meeste vragen hebben nog steeds betrekking op aspecten van demografie (22%), economie (10%), arbeid & tewerkstelling (6%), media en ICT (6%), milieu & natuur (6%). De volgende in de rij is welzijn en kansarmoede met 5%.

Voor deze 700 vragen zijn 794 antwoorden geformuleerd. Daarbij is een grote helft van het SVR-personeel betrokken. 40% van alle vragen wordt opgemaakt door de 5 medewerkers van het datateam. 10 beleidsondersteuners uit het team monitoring en het team studies realiseren samen ook 42% van de antwoorden.

In vergelijking met de vorige jaren werden voor volgende beleidsdomeinen minder vragen gesteld: arbeidsmarkt, economie, mobiliteit, ruimtelijke ordening en survey-aangelegenheden. Er werden (relatief) meer vragen gesteld over media en ICT, steden & platteland, welzijn & kansarmoede.

Zoals in de voorbije jaren komt ongeveer de helft van de vragen van Vlaamse kabinetten en collega's bij de Vlaamse en lokale besturen. Vooral het aandeel van de lokale ambtenaren is in 2009 sterk gestegen en daarmee voor de tweede keer het aandeel van de Vlaamse ambtenaren overtreft.

	lokaal	Vlaams	totaal	aandeel lokaal in het geheel
2004	43	126	169	25
2005	78	168	246	32
2006	139	214	353	39
2007	224	161	385	58
2008	134	237	371	36
totaal 2004-2008	618	906	1524	41
2009	172	162	334	51

Evaluatie helpdesk

Met de helpdesk geven we een antwoord op vragen van onze prioritaire doelgroep nl. de Vlaamse ambtenaren, zowel regionaal als lokaal. Naar de toekomst toe kan het interessant zijn deze SVR-helpdeskfunctie verder te analyseren: hoeveel vragen komen binnen via de beide SVR-websites, via telefonische contacten met de verschillende groepen SVR-collega's (team studies, monitoring en/of kwaliteit). Ook kan het interessant zijn na te gaan bij de collega's in de departementen welke vragen naar cijfers en statistieken aan hen gesteld worden, om de globale Vlaamse vraag naar 'cijfers, statistieken en indicatoren' nog beter te kunnen in kaart brengen. Deze informatie kan een input zijn voor het opmaken van het Vlaams statistisch meerjarenprogramma.

5.2. Overleg en gebruikersgroepen

De Studiedienst neemt het initiatief om *gebruikersgroepen* uit te bouwen of actief deel te nemen aan externe initiatieven die tot doel hebben tot een betere afstemming te komen op het gebied van definities en methoden zodat de statistieken vergelijkbaar zijn op (inter)nationaal niveau en relevanter worden voor het Vlaamse beleid.

Tot op heden heeft de Vlaamse overheid geopteerd om de statistiekproductie decentraal te organiseren. De departementen en agentschappen zijn verantwoordelijk voor de productie, het beheer, de ontsluiting en de verspreiding van de functionele openbare statistieken.

De beleidsnota Statistiek voor de regeerperiode 2004-2009 kondigde de oprichting van een Platform Coördinatie Statistiek aan. Het CAG duidde in juni 2008 de vertegenwoordigers van de verschillende domeinen aan. Het zijn meestal de contactpersonen voor VRIND.

Het **Platform Coördinatie Statistiek** kan volgende taken op zich nemen.

- Overzicht opstellen en bijhouden over de statistiekproductie van regionale openbare statistieken door de departementen en agentschappen: vooral deze datasets die relevant zijn voor meerdere domeinen, deel uitmaken van (inter)nationale rapporteringen. Het gaat dus niet over interne beheersindicatoren.
- Vaststellen van lacunes op gebied van beleidsrelevante gegevens voor domeinoverschrijdende rapporteringen en uitwerken van oplossingen.
- Afspraken maken over vragen voor meer regionale statistieken bij federale instanties: welke cijfers en prioriteiten indien er meerdere domeinen betrokken zijn?
- Afspraken maken over vertegenwoordiging op internationale statistiekfora, voorbereiding en informatiedoorstroming ingeval er meerdere domeinen betrokken zijn.
- Voorbereiden en opvolgen van de werkzaamheden van het Coördinatiecomité Statistiek met onder meer voorbereiding van Belgisch statistisch meerjarenprogramma.

- Afspraken maken over generieke kwaliteitsvereisten en opvolging (bv. vertaling van praktijkcode statistiek Eurostat naar Vlaamse overheid, ontwikkelen van zelfevaluatie-instrumenten, vormingsbehoeften).
- Samenwerken in het kader van het eenloketstatistiek (bv. verspreiding van statistieken via contentmanagementsystemen, linken op de SVR-website).

Het Platform kwam in 2009 meermaals samen. Zo werden twee vergaderingen gewijd aan de vraag van de Hoge Raad voor de Statistiek met betrekking tot de volgende Census die door Eurostat is opgelegd (status van 2011). Aan de deelstaten werd gevraagd welke vragen uit de vorige (2001) socio-economische en huishoudenquête essentieel zijn voor het ondersteunen van het gefederaliseerde beleid. De federale overheid besliste eerder al om geen algemene volkstelling meer te organiseren maar de informatie die Eurostat oplegt aan alle lidstaten, te halen uit bestaande administratieve databanken. Uit een haalbaarheidstudie van de Belgische universiteiten bleek dat de administratieve databanken, ook indien ze gekoppeld worden, niet in staat zijn om alle gevraagde data ter beschikking te stellen. Het Platform Statistiek onderzocht welke data de Vlaamse overheidsdiensten nodig hebben buiten de beschikbare administratieve data en welke alternatieven zij zien voor een bijkomende dataverzameling. Het advies werd, na mededeling aan het CAG, in mei 2009 bezorgd aan de Hoge Raad voor de Statistiek. SVR volgt de werkzaamheden van de census verder op via de Hoge raad voor de Statistiek en het Coördinatiecomité.

Het Platform Statistiek werd eveneens actief ingeschakeld in het proces van de definitie van indicatoren ter opvolging van het Pact 2020. Het Platform kwam zes keer samen om de ruime set van indicatoren (mededeling VR van 15 mei 2009) kritisch te analyseren, prioriteiten vast te leggen en waar nodig alternatieven voor te stellen. In juli 2009 nam het CAG kennis van de opdeling van de indicatoren naar kernindicatoren, aan te bevelen indicatoren, te schrappen en nieuw te ontwikkelen indicatoren. Alle managementcomités konden nog reageren zodat het voorstel gedragen werd door de hele Vlaamse administratie. In september 2009 legde SVR het advies voor aan de Vlaamse Regering en werd waar mogelijk al een nulmeting uitgevoerd. Over de nieuw te ontwikkelen indicatoren werden metadata (definitie, betrokken actoren, gewenste bron, timing en middelen nodig voor ontwikkeling) geschreven.

Evaluatie overleg statistiek en gebruikersgroepen

Het Platform voor Statistiek heeft in 2009 naar behoren gewerkt. Dit is mede te danken aan de leden van dit overlegorgaan die duidelijk gemandateerd waren door hun beleidsdomein en daar hun coördinerende rol hebben vervuld.

5.3. Metadata

De Studiedienst beschrijft de *kwaliteit van de statistieken* die de Vlaamse overheid gebruikt voor haar beleid, centraliseert deze door middel van een metadatabank en stimuleert andere diensten om dit instrument te gebruiken.

De metadatabank bevat per statistiekreeks een beschrijving van de verschillende kwaliteitsdimensies zoals opgelegd door Eurostat. Begin 2010 waren er 1126 databestanden en statistische reeksen beschreven. De metadata worden rechtstreeks gekoppeld aan de cijferreeksen die verspreid worden via de website, ook de reeksen binnen lokale statistieken.

Evaluatie metadata

De metadatabank is waarschijnlijk niet het drukst bezochte onderdeel van onze website, maar is daarom niet minder noodzakelijk. Een studiedienst van de overheid kan het zich niet veroorloven om cijfers op zijn website te plaatsen zonder informatie over de herkomst en de kwaliteit ervan. Deze metadata zijn nu voor de meeste domeinen ruim voorradig en vlot toegankelijk via hyperlinks, zowel in de op de website aangeboden tabellen en als bij de website Lokale Statistieken. De invoermodus van de metadatabank verloopt eenvoudig via een internetbrowser. Hierbij is er geen specifieke software of kennis vereist.

5.4. Vertegenwoordiging Vlaamse overheid op federale statistiekfora

De Studiedienst zal het standpunt van de Vlaamse overheid verdedigen op officiële (*inter*)*nationale statistiekfora* zoals de Hoge Raad voor de Statistiek, het Coördinatiecomité dat binnen de FOD Economie, Algemene Directie Statistiek wordt opgericht en in het Wetenschappelijk Comité van het Instituut voor Nationale Rekeningen.

De Vlaamse Regering heeft officieel twee vertegenwoordigers in de Hoge Raad voor de Statistiek (HRS) en één in de Wetenschappelijke Comités van het Instituut voor Nationale Rekeningen (INR).

De oprichting van een **Coördinatiecomité** in de schoot van de FOD Economie, Algemene Directie Statistiek (ADSEI, voorheen het NIS) is sinds de zomer 2009 realiteit geworden.

SVR nam deel aan volgende werkgroepen van de Hoge Raad van de Statistiek:

- migratiebewegingen
- GGP-survey
- census
- daling responsgraden bij enquêtes –diagnostiek

De agendapunten van de HRS-vergaderingen in 2009 waren:

vergadering van 4 maart 2009

- ter informatie: voorstelling van het eindrapport over het project Microcensus 2006
- ter informatie: verslag van de vergadering van het Comité voor het Statistisch Programma van 12 februari 2009
- mededelingen van de HRS:
oprichting van een werkgroep binnen de HRS over 'statistiek over migratie en internationale bescherming'

vergadering van 1 april 2009

- ter bespreking: project 'Census 2011'
- varia en rondvraag: arbeidsomstandigheden van het personeel van de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

vergadering van 10 november 2009

- vraag om advies:
 - KB tot opheffing van het KB van 5 november 1968 waarbij een maandelijkse statistiek wordt voorgeschreven van de dieren die in de openbare en private slachthuizen worden geslacht en geschikt verklaard voor gebruik
 - KB tot wijziging van het KB van 9 januari 2005 waarbij een maandelijkse statistiek van het goederenverkeer tussen België en de andere lidstaten van de Europese Unie wordt voorgeschreven
 - KB betreffende de maandelijkse en driemaandelijkse enquêtes over kortetermijn-statistieken

- drie KB's betreffende NACE Rev.2
- vraag om advies: Opvolging van het project 'Census 2011'
- presentatie van het rapport van de activiteiten van de werkgroep van de HRS over 'de dalende respons bij statistische enquêtes -diagnose'
- goedkeuring van een brief van de HRS aan minister Van Quickenborne over de instelling van het Statistisch Toezichtscomité

In 2009 werd op de HRS over volgende thema's advies verstrekt:

- vergadering van 4 maart 2009: eindrapport microcensus 2006 - advies voor aandacht aan subregionale uitsplitsingen met advies vanwege Vlaamse overheid
- vergadering van 10 november 2009: verhoging aangifteredmpel voor statistieken van de buitenlandse handel - advies om regionale impact op de statistiek te bewaken met advies vanwege Vlaamse overheid

Het Coördinatiecomité is samengesteld uit vertegenwoordigers van de regionale statistiekinstellingen en van de partners van het Instituut voor Regionale Rekeningen, namelijk ADSEI, de Nationale Bank van België (NBB) en het federale Planbureau (FPB). De opdracht van het Coördinatiecomité is bepaald door de Statistiekwet. Het heeft enerzijds tot opdracht om een meerjarenprogramma voor de openbare statistiek in België op te stellen en anderzijds het standpunt voor te bereiden dat België als lidstaat op internationale statistiekfora zal verdedigen.

De leden van het Coördinatiecomité keurden in 2009 een huishoudelijk reglement goed. Ze bereidden een advies voor de HRS voor over de organisatie van de Census in 2011 en hadden een eerste gedachtewisseling over het inventariseren van bestaande databanken op federaal en gewestelijk niveau.

Evaluatie vertegenwoordiging op federale fora

De deelname aan de federale overlegorganen is belangrijk vanuit het standpunt van netwerking. Als lid van het overlegorgaan wordt men bovendien geïnformeerd over aangekondigde enquêtes.

De HRS heeft een beperkte slagkracht. De deelnemende instanties houden elkaar te gemakkelijk in evenwicht waardoor het moeilijk is om doorbraken te realiseren. Op federaal niveau ontbreekt nog steeds een globaal overzicht over de totale Belgische statistiekproductie. Daartoe zijn al aanzetten gegeven onder meer in de HRS. Het is een taak van het Coördinatiecomité om daaraan verder te werken en vast te stellen wat de hindernissen en mogelijkheden tot samenwerking zijn. Er moet daarbij vastgesteld worden dat geen enkele instantie juridisch bevoegd is om de verschillende statistiekproducerende overheden samen te brengen om globaal tot bindende afspraken te komen. Als regionale overheid pleiten we er daarom voor dat de leden van het Coördinatiecomité deze signalerende en bewustmakende taak op zich nemen en op onafhankelijke wijze gemeenschappelijke beleidsvoorbereidende adviezen ten behoeve van een geïntegreerd en samenhangend statistiekbeleid uitbrengen.

6. Activiteiten met betrekking tot kwaliteit

6.1. Richtlijnen met betrekking tot kwaliteit

De Studiedienst ontwikkelt ten behoeve van de Vlaamse administratie *handleidingen en richtlijnen* over kwaliteitsvolle statistiekproductie, surveyonderzoek, monitoring en toekomstverkenningen en leert ze op een correcte manier toepassen door *opleiding, workshops over goede praktijkvoorbeelden*. SVR past deze principes zelf toe op eigen producten.

6.1.1. Technische rapporten

In 2009 is aan meerdere technische rapporten gewerkt.

"Basisdocumentatie over survey 'Thuis in de Stad' 2008", H. Schelfaut

"Basisdocumentatie: Sociaal-culturele verschuivingen in Vlaanderen 2007" (A. Carton, T. Vander Molen & J. Pickery) analyseert in detail de output- en proceskwaliteit van de verschillende stappen in het volledige onderzoeksproces. Het rapport wordt aan alle gebruikers van de SCV-data ter beschikking gesteld.

In de loop van 2009 is verder voorbereidend werk geleverd met het oog op volgende rapporten (te verschijnen in 2010):

"Aanmaak en gebruik van weegcoëfficiënten voor surveydata met toepassing in SPSS" (J. Pickery)

"Contextuele regressiemethoden voor internationaal vergelijkend onderzoek" (M. Callens)

"Basisdocumentatie: Sociaal-culturele verschuivingen in Vlaanderen 2008" (A. Carton, T. Vander Molen & J. Pickery)

"Update representativiteit telefonische enquêtes" (J. Pickery)

"Samengestelde indicatoren" (M. Callens)

6.1.2. Opleiding statistiek, indicatoren, beleidsevaluatie voor Vlaamse ambtenaren

In het voorjaar 2009 vond overleg plaats tussen AgO (Agentschap voor Overheidspersoneel) en SVR over de opleiding statistiek voor ambtenaren van de Vlaamse overheid.

Op vraag van meerdere departementen werd in het najaar 2009 eveneens een opleiding gegeven over de constructie van indicatoren. Naast de conceptuele duiding van het begrippenkader ging veel aandacht naar de praktische benadering aan de hand van concrete cases aangebracht door de cursisten.

Uit een bevraging bij de deelnemers aan de studiedag over beleidsevaluatieonderzoek (zie hierboven) en beleidsmedewerkers in departementen en agentschappen, kwamen meerdere behoeften naar boven. Ten eerste is er een groep van ambtenaren dat al enige ervaring heeft met deze onderzoeksaanpak en met zeer gerichte vragen zit. Hiervoor werd een intervisiegroep samengesteld. De leden bepalen zelf de agenda. Wie hiermee ervaring heeft, geeft een korte toelichting, de collega's reageren hierop en delen kennis met elkaar. SVR treedt hierbij op als ondersteuner en zoekt zelf actief naar literatuur over het gestelde probleem. Samen met de input van de intervisiegroep worden zo enkele aanbevelingen geformuleerd. In 2009 kwam de intervisiegroep een eerste keer bijeen rond het thema 'doorwerking van beleidsevaluatie naar het beleid'.

Daarnaast is er een grotere groep ambtenaren die nog op zoek is naar basiskennis en weinig ervaring heeft met beleidsevaluatieonderzoek. Ze zijn geïnteresseerd en zullen binnenkort zelf aan de slag moeten. Aan hen wordt een opleiding op maat aangeboden, samengesteld uit meerdere modules zodat ze kunnen kiezen voor de hele cyclus (vijf lessen gespreid over half jaar) of een onderdeel waarover ze meer willen te weten komen. De leden van de intervisiegroep treden samen met SVR op als lesgevers. De theorie wordt telkens getoetst aan praktijkvoorbeelden.

6.2. Auditing van kwaliteit

De Studiedienst *onderzoekt de kwaliteit* van statistieken, surveys, monitors en toekomstverkenningen in opdracht van de Vlaamse overheid, op eigen initiatief of op vraag van de bevoegde dienst met het doel tot verbeteracties te komen. De Studiedienst biedt zelfevaluatie-instrumenten aan die de betrokken diensten proactief kunnen inzetten.

In het voorjaar zijn de vragenlijsten van DESAP - self assessment questionnaire for survey managers en European Statistics Code of Practice - doorgenomen met het oog op het selecteren van relevante vragen. In het najaar vond een gedachtewisseling plaats met een medewerker van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Binnen de VGC bestaan er immers ook ideeën om een handleiding kwaliteitszorg op te maken. Een concrete uitwerking van het beschikbare materiaal met het oog op de ontwikkeling van een tool zelfevaluatie statistiek en survey is verschoven naar 2010.

6.3. Meldpunten surveyonderzoek en toekomstverkenningen

Het *Meldpunt survey* verder uitbouwen als draaischijf die enerzijds een volledig overzicht van surveyonderzoek in opdracht van de Vlaamse overheid biedt en anderzijds samenwerking bevordert tussen overheidsdiensten. De inhoud van deze databank wordt ruim bekend gemaakt via de website.

Het *Meldpunt toekomstverkenningen* verzamelt informatie over toekomstverkenningen die relevante inzichten aanreiken over mogelijke ontwikkelingen in Vlaanderen. Het is de bedoeling de verworven inzichten te gebruiken in beleidsvoorbereiding en -evaluatie en op gebied van methodiek te leren van goede praktijkvoorbeelden.

6.3.1. Meldpunt survey

SVR onderhoudt sinds 2005 een meldpunt voor surveyonderzoek in opdracht van de Vlaamse Regering. De inventaris bevatte eind 2008 de beschrijving van bijna 400 enquêtes. Deze databank wordt regelmatig bijgewerkt. Alle departementen en agentschappen worden jaarlijks uitgenodigd om een webformulier in te vullen en informatie over de vragenlijsten, de beschikbaarheid van data, methodologische aanpak en eventuele onderzoeksresultaten mee te delen.

De informatie wordt ontsloten via de website waardoor alle overheden en onderzoekers kennis krijgen van beschikbare secundaire bronnen voor beleidsgericht onderzoek en monitoring. Het kan een instrument zijn om onderzoekers en opdrachtgevende instanties samen te brengen en om in de toekomst kennis en middelen samen te leggen. De Studiedienst speelt hierbij een intermediaire rol.

Omwillen van de redesign van de website en het nog niet volledig op punt staan van alle functionaliteiten, heeft in 2009 geen actualisatie van het meldpunt surveyonderzoek plaatsgevonden. Doorheen het jaar werden wel enkele aanpassingen bij al opgenomen surveys doorgevoerd. Een actualisatie is voorzien voor 2010.

6.3.2. Meldpunt toekomstverkenningen

Mede naar aanleiding van de Bijdrage aan de komende regering, komen er veel vragen naar het bestaan van toekomstverkenningen of het opstarten van eigen toekomstverkenningen. De Studiedienst van de Vlaamse overheid wil hierin een intermediaire rol spelen vanuit de bekommernis kennis te delen en kostenefficiënt op te treden. In 2006 werd al een poging ondernomen om een inventaris op te stellen.

SVR wil een overzicht maken van toekomstverkenningen die de voorbije vijf jaren in opdracht van de Vlaamse overheid werden opgestart en wenst de beschikbare informatie zoveel als mogelijk te verspreiden binnen deze Vlaamse overheid. De Studiedienst wil eveneens polsen naar de verwachtingen die de diensten hebben aan ondersteuning zodat hij zich hier zo goed mogelijk kan op voorbereiden.

Door middel van een webenquête vond in februari 2009 een bevraging over toekomstverkenningen binnen de Vlaamse overheid plaats. De resultaten werden verwerkt in een interne nota 'Toekomstverkenningen: een blik vooruit. Een eerste overzicht van de resultaten van een bevraging binnen de Vlaamse overheid, juni 2009'. Op vraag zullen de resultaten worden toegelicht op een workshop over methoden en technieken voor toekomstverkenningen op het politicologenetmaal (mei 2010). De workshop sluit aan bij het project van het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen (SBOV), genaamd 'Geïnformeerd beleid: afstemming van vraag en aanbod van kwantitatieve beleidsinformatie en toekomstverkenningen' - waar de Studiedienst van de Vlaamse Regering deel uitmaakt van de klankbordgroep.

Evaluatie meldpunten

De idee van de meldpunten is ontsproten uit meerdere doelstellingen: een loketbenadering voor de gebruiker, hergebruik van beschikbare data maximaliseren en administratieve vereenvoudiging. Het actueel bijhouden van de surveys en toekomstverkenningen vraagt extra inspanningen voor SVR. De betrokken diensten melden zich nog niet spontaan waardoor het instrument een deel van haar waarde verliest: onvolledig, niet actueel. Er moet verder gewerkt worden aan het draagvlak voor dergelijke coördinerende initiatieven.

7. Activiteiten met betrekking tot wetenschappelijke dienstverlening

7.1. Adviesverlening op vraag

De Studiedienst verleent op eigen initiatief of op vraag van de Vlaamse Regering, departementen en agentschappen advies m.b.t. methodologische aspecten van onderzoek, statistiekproductie, surveyonderzoek, algemene omgevingsanalyse en monitoring.

In de beheersovereenkomst wordt een streefcijfer van 15 adviezen en 2 projectbegeleidingen voorop gesteld.

In 2009 werden 64 adviezen opgesteld en/of occasionele (proces)begeleidingen op vraag uitgevoerd. Dit is 5 minder dan in 2008. Beperken we ons tot de kennisdeling met de Vlaamse overheden dan is het cijfer constant: 55 in 2009 en 56 in 2008.

De gestelde vragen naar expertise hadden in 2009 meer dan in 2008 betrekking op beleidsmonitoringsaspecten (n=23). De overige vragen hadden betrekking op aspecten van surveyonderzoek (n=12), evaluatieonderzoek (n=10), statistiek (n=9) en onderzoeksvoorstellen (n=7).

Eén derde van de gevraagde adviezen had betrekking op 2 beleidsdomeinen: economie en cultuur, jeugd, sport (respectievelijk 14 en 7 adviezen). Ook voor de beleidsvelden Binnenlandse aangelegenheden, media & ICT werden respectievelijk 6 en 5 adviezen opgeleverd.

In totaal besteedde SVR 105 dagen aan expertisedeling (tegenover 221 in 2008).

Evaluatie adviesverlening op vraag

Voor de nieuwe beheersovereenkomst 2011-2015 zal een set van criteria opgesteld worden om ondubbelzinnig vast te leggen wat onder SVR-advisering in het kader van kennis- en expertisedeling moet begrepen worden. In de huidige rapportering zijn het criterium 'tijd' (een tijdsbesteding van minstens 1 dag) en complexiteit van de vraag doorslaggevend.

Ook moet duidelijk voor ogen gehouden worden dat de advisering in het kader van reguliere activiteiten (bv. bij uitvoeren van studies, het maken van monitoren, het uitbrengen van rapporten in welke vorm ook) hier niet inbegrepen zit.

7.2. Projecten met domeinoverschrijdend karakter

De Studiedienst voert op vraag van de Vlaamse Regering kortlopende opdrachten uit met domeinoverschrijdend of toekomstverkenkend karakter waarbij expertise van meerdere SVR-medewerkers en zo nodig van andere diensten in een projectmatige aanpak vereist is.

De beheersovereenkomst stelt 3 projecten op jaarbasis voorop.

De opdrachten die SVR in 2009 vanwege het bevoegde kabinet kreeg, werden beschreven in de andere hoofdstukken.

We maken hier nog melding van het samenwerkingsproject met de Nationale Bank van België met betrekking tot regionale economische data.

Het project over de **regionale economische statistieken** is in september 2009 van start gegaan. Hiervoor stelt SVR 1 adjunct van de directeur gedurende twee jaar ter beschikking. De twee andere gewesten en de NBB doen gelijkaardige inspanningen.

De opdracht van de onderzoeksequipe is driedelig.

- Driemaandelijke raming van regionale economische groei

De kwartaalrekeningen worden opgesteld via indirecte methode nl. via trimestrialisering van de jaarrekeningen.

De regionale verdeling wordt bepaald door de productieplaats van de lokale eenheden.

Drie fasen: aanmaken van basisgegevens, raming van kwartaalgroei in volume per gewest, evaluatie van de resultaten.

- Verdeling van het regionale BBP volgens de bestedingsoptiek

Uitklaring van de consumptieve bestedingen en de regionalisering van de in- en uitvoer van goederen.

Drie fasen: conceptuele vragen beantwoorden, ramingen tegen lopende prijzen en volumeramingen, evaluatie van resultaten.

Regionalisering van in- en uitvoer van goederen en diensten.

Drie fasen: conceptuele vragen, ramingen tegen lopende prijzen en volumeramingen, evaluatie resultaten.

- Regionale verdeling van de rekeningen van de gemeenschappen en gewesten en de lokale overheden.

Rekeningen van de gemeenten per gewest.

Een stuurgroep samengesteld uit vertegenwoordigers van het Instituut voor Nationale Rekeningen en de drie gewesten begeleidt de vooruitgang van het project.

8. Generieke projecten

8.1. Onderlinge samenwerking

De Studiedienst is een beleidsondersteunende dienst voor de leden van de Vlaamse Regering en hun diensten. Uit de beschrijving van de activiteiten blijkt dat er op vele domeinen wordt samengewerkt met veel verschillende diensten op Vlaams en federaal niveau en dat voortdurende gestreefd wordt naar verbetering van de dienstverlening en producten door te luisteren naar de opmerkingen van de klanten.

Er wordt in de eerste plaats samen gewerkt met het departement DAR rond beleidsplannen met een domeinoverschrijdend en toekomstgericht karakter. De Stafdienst van de Vlaamse Regering wordt door de regering meestal belast met de coördinatie van de beleidsopvolging (procesopvolging). SVR krijgt meestal een coördinerende opdracht voor het monitoren van de beleidseffecten aan de hand van indicatoren (statistieken). We vermelden de samenwerking met het **team Toekomstvisie** (de Stafdienst van de Vlaamse Regering) in het kader van het Lissabonproces, de doorbraakgroep slagkrachtige overheid, de opvolging van het regeerakkoord.

In 2009 verrichte SVR op vraag van het **team Gelijke Kansen** onderzoek over de gezinsvorming bij allochtonen.

Voor het **team Duurzame Ontwikkeling** construeerden we een duurzaamheidmonitor.

Op vraag van het nieuwe team **Armoedebestrijding** zal SVR een omgeving- en beleidsmonitor ontwerpen en de nodige gegevens verzamelen. In het kader van het Info- en Documentatiecentrum werkt SVR samen met het **team Coördinatie Vlaamse Rand**.

Met het **Agentschap Binnenlands Bestuur** loopt een structurele samenwerking waarbij de afspraken in een overeenkomst werden vastgelegd. Beide diensten streven een gemeenschappelijk doel na, namelijk het systematisch opvolgen van de leefsituatie in de dertien centrumsteden.

Met het **Departement Internationaal Vlaanderen** en **Toerisme Vlaanderen** start in 2010 een project over de constructie van regionale satellietrekeningen voor Toerisme. Ook hier worden wederzijdse afspraken vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. In beide gevallen wordt door de betrokken diensten een personeelslid ter beschikking gesteld om de afgesproken taken te kunnen uitvoeren.

De Studiedienst stelt zijn expertise daarnaast op ad hoc basis ter beschikking van **(inter)departementale werkgroepen** die belast worden met beleidsvoorbereiding en beleidsevaluatie. Dit gebeurt onder de vorm van wetenschappelijke dienstverlening (adviezen over uit te besteden onderzoeksprojecten, toepassing van statistische technieken, steekproeftrekking voor enquêtes, constructie van vragenlijsten), procesbegeleiding en door het organiseren van opleidingen (statistiek, monitoring, beleidsevaluatie).

De Studiedienst heeft tevens een structureel samenwerkingsverband met vertegenwoordigers van de **lokale besturen**. De Studiedienst vormt met de VVSG, VVP en het Agentschap Binnenlands Bestuur een samenwerkingsverband met het oog op het beschikbaar stellen van een actueel en kwaliteitsvol aanbod aan datareeksen die beantwoorden aan de informatiebehoefte van de lokale besturen in het kader van hun beleidsvoorbereiding. De ontsluiting van de datasets gebeurt via de website Lokale Statistieken. In 2009 vonden gesprekken plaats met de Vlaamse Gemeenschapscommissie met het oog op een grotere betrokkenheid bij het opvolgen van het lokale beleid in de hoofdstad.

De Studiedienst organiseert op eigen initiatief **interregionaal overleg met de andere regionale statistiekinstellingen** in België met het oog op een gemeenschappelijke standpuntbepaling op Hoge Raad voor de Statistiek en het Coördinatiecomité Statistiek. In 2009 werd samengewerkt aan een ontwerp van kadercontract dat tot doel heeft de regionale statistiekinstellingen op een vlottere manier toegang te geven tot gecodeerde persoonsgegevens die door ADSEI worden beheerd.

SVR werkt sinds enkele jaren ook op projectmatige basis samen met **federale statistiek- en studiediensten van de federale overheid**. zo hebben we al melding gemaakt van het HERMREG-project dat sinds 2007 loopt met het FPB en de andere gewesten met het doel een macro-economisch model te ontwikkelen dat toelaat regionale voorspellingen te maken over de economische ontwikkeling. In het najaar 2009 werd een overeenkomst afgesloten met de NBB en de andere gewesten met het doel meer regionale monetaire statistieken op basis van de nationale rekeningen te construeren. Voor beide projecten stelt SVR een personeelslid (universitair) ter beschikking.

Op vraag van de **Verenigde Verenigingen** wordt een project voorbereid met het doel de diversiteitsproblematiek beter in beeld te brengen. In het kader van het Pact 2020 werd aan SVR gevraagd hierover studiewerk te verrichten. Voor andere te ontwikkelen nieuwe indicatoren zal SVR beroep doen op de expertise van de **SERV**.

8.2. Kwaliteitsbeleid

De kwaliteitsgedachte zit vervlochten in **alle operationele doelstellingen** en maakt het onderwerp uit van een **afzonderlijke strategische doelstelling**. Voor de realisaties verwijzen we naar hoofdstuk 7.

De Studiedienst stelde al in 2008 een **dienstverleningscharter** op waarin geconcretiseerd wordt welke dienstverlening mag verwacht worden. Dit aanbod wordt bekend gemaakt via een gedrukte brochure alsook via intranet (SVR-website - wie is SVR) en extranet (DAR-SVR).

Er wordt op geregelde tijdstippen een **evaluatie gemaakt van de dienstverlening en de producten** (zie hierboven). Dit gebeurt door middel van gesprekken met de prioritaire klanten, webenquêtes met potentiële klanten (bv. vorming beleidsevaluatie, redesign website), deskanalyse van helpdeskvragen en webtrafiek.

De Studiedienst bevordert de **interne kennisdeling** en wil het kritisch wetenschappelijke oordeel aanscherpen door maandelijks voor alle SVR-medewerkers een **interne kennisworkshop** te organiseren waarop de betrokken medewerkers toelichting geven bij hun onderzoeksresultaten, lesgeven over de toepassing van geavanceerde statistische methodieken. De bedoeling van deze workshops is niet alleen het delen van inhoudelijke kennis maar ook het verruimen en verdiepen van de kennis met het oog op het verhogen van de kwaliteit van de uitgevoerde studies.

Hierna een overzicht van de presentaties en de sprekers in 2009.

- Doelmatige publieke diensten in een democratische samenleving: een geïntegreerde benadering en praktische evaluatie-instrumenten, W. Van Dongen, januari.
- Interactie-effecten, J. Pickery, februari.
- Multiniveau regressie voor categorische variabelen in de praktijk, M. Callens, maart.
- De nieuwe federale bevolkingsvooruitzichten: een wegwijzer voor beleid in het ongewisse, E. Pelfrene, april.
- Migraties in het Vlaamse Gewest, P. Willems, mei.
- Infosessie Census 2011, P. Dewitte, F. Verkruyssen (ADSEI) en P. Surkyn (VUB), met aanwezigheid leden Platform Statistiek, mei.
- Echtscheiding bij personen van Turkse en Marokkaanse herkomst, M. Corijn en E. Lodewijckx, juni.
- De macro-economische aspecten van de Vergrijzing in de Belgische gewesten, T. Vergeynst, september.
- Scheiding in Vlaanderen. Voorstelling van IWT-project, C. Van Peer en K. Bastaits, oktober.
- De ontsluiting van de Kruispuntbank Ondernemingen in het SVR-Datawarehouse, M. Goethals, november.
- Het gebruik van het datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming met het oog op socio-economische beleidsondersteunende studies, C. Brijs (KSZ), december.

Elke **SVR-publicatie** wordt onderworpen aan een kritische **review** van de leden van de **leescomités** samengesteld uit inhoudelijke (thema) en methodologische experts binnen SVR (aan te duiden door directieraad). Soms wordt ook beroep gedaan op externe experts.

8.3. Correct en aantrekkelijk werkgeverschap

In 2009 werd verder uitvoering gegeven aan het Personeelsplan voor de Studiedienst. Dit plan voorzag meerdere **doorstromingsmogelijkheden op de verschillende niveaus** zodat ook binnen SVR aan carrièreplanning kan worden gedaan. Voor de uitvoering is gestart vanaf het laagste niveau. In 2009 kwamen niveau C, B en A aan bod. De PEP werd tussentijds aangepast onder meer om meer keuzemogelijkheden open te laten binnen niveau B en C in functie van de benodigde competentieprofielen.

Binnen het agentschap worden meerdere vormen van **betrokkenheid van het personeel** georganiseerd, gaande van maandelijks teamoverleg binnen de activiteitenprogramma's, projectwerking over activiteitenprogramma's heen, functionele werkgroepen m.b.t. organisatorische zaken tot algemene personeelsvergadering (minimum tweemaal per jaar).

Er wordt bijzondere aandacht besteed aan een **goede informatiedoorstroming binnen de Studiedienst** door zowel beleids- als beheersinformatie ruim ter beschikking te stellen via e-mail, gemeenschappelijke server met leesrechten voor iedereen. Ieder personeelslid ontvangt drie dagen vóór de directieraad de agenda en kan agendapunten toevoegen. De verslagen zijn voor iedereen toegankelijk via de gemeenschappelijke server. De afspraken worden besproken op de teamvergaderingen.

Er wordt aandacht gegeven aan **teambuilding** via sociale evenementen (culturele uitstap, nieuwjaarsdiner).

In het kader van PLOEG krijgen de personeelsleden op alle niveaus ruim de gelegenheid zich verder te **bekwamen op inhoudelijk vlak en op het gebied van persoonlijke competenties**. Zij worden door hun coördinatoren gestimuleerd om hun vaardigheden te verruimen, hun kennis te verdiepen en binnen de organisatie nieuwe paden te bewandelen. Op alle niveaus kan men een aanvraag indienen voor vorming, deelname aan studiedagen of workshops. Personen worden aangesproken om deel te nemen aan interne en externe werkgroepen.

De **combinatie werk-gezin** wordt geoptimaliseerd door **structureel thuiswerken** te organiseren. In 2009 werd met 27 personeelsleden (op 41 aanwezige personeelsleden) een contract afgesloten over de modaliteiten. Hiervan zijn er 22 op A-niveau, 3 op B- en 2 op C-niveau. Men mag maximaal twee dagen per week structureel thuiswerken. Er wordt flexibiliteit verwacht in functie van geplande vergaderingen. Iedereen beschikt over een laptop en via webmail kan men toegang krijgen tot de gemeenschappelijke server. In het najaar 2009 werd het systeem opnieuw geëvalueerd door de directieraad. Er zal strenger worden toegekeken op de aangegane afspraken in het kader van het telewerkcontract. Voor medewerkers die om functionele redenen niet kunnen thuis werken, kan gebruik gemaakt worden van de formule van dienstvrijstelling indien ze om dringende persoonlijke reden enkele uren niet op het werk kunnen zijn.

8.4. Diversiteitbeleid

De Studiedienst werkt loyaal mee aan de realisatie van het **gelijkekansenplan** van het beleidsdomein DAR en heeft een vertegenwoordiger in de departementale werkgroep. Voor wat de vertegenwoordiging van kansengroepen in het personeelsbestand van de Studiedienst betreft, is nu al 38,7% (12 op 31) op A-niveau van het vrouwelijke geslacht en in het

middenkader (teamcoördinatoren) en topkader (leidend ambtenaar) is één op twee een vrouw (3 op 6).

Twee personen (4,9%) is van allochtone afkomst (niet-Europees) en 1 persoon met arbeidshandicap is ingeschreven in het Vlaams Fonds (2,4%).

Bij de werving van nieuwe personeelsleden wordt de vacature door de MOD automatisch bekend gemaakt via specifieke kanalen die beter toegang hebben tot kansengroepen. Omwille van de zeer specifieke taken op SVR en hoge eisen op gebied van vaardigheden en competenties zijn er vermoedelijk niet zoveel kandidaten voor de opengestelde vacatures. Het aantal vacante betrekkingen (ongeveer 3 per jaar) en contractuele jobs (vervangingscontracten) is beperkt.

We hebben ook aandacht voor werknemers boven de 50 jaar: 10 op 41 (24%).

Voor de toekomst stelt de Studiedienst volgende streefcijfers voorop:

- 33% vrouwen op A-niveau en 33% bij teamcoördinatoren (directieraad);
- 5% personen van allochtone afkomst in het totale personeelsbestand of 5% van instroom tegen 2015.
- 5% personen met arbeidshandicap in het totale personeelsbestand of 5% van instroom tegen 2010.

De Studiedienst heeft binnen zijn technische en de budgettaire mogelijkheden de nieuwe SVR-website afgestemd op de richtlijnen die gelden voor een **toegankelijke website voor slechtzienden**.

8.5. Duurzaam en ethisch verantwoord aankoopbeleid

De Studiedienst neemt deel aan het actieprogramma van het ministerie Interne Milieuzorg en steunt het duurzame en ethische aankoopbeleid van de ondersteunende diensten (MOD, FAMA).

8.6. Integriteit

De Studiedienst stelde een vertrouwenspersoon voor psychisch welzijn op het werk aan (preventieadviseur).

In samenwerking met de MOD van DAR-iV en AGO werd in 2009 een project opgezet dat tot doel had na te gaan op welk maturiteitsniveau SVR zich bevindt met betrekking tot de vier kernwaarden die voor de hele Vlaamse overheid gelden. De directieraad voerde hiervoor een SWOT-analyse uit. Er werd vervolgens met de hele organisatie een teamdag georganiseerd die verder inspeelde op vastgestelde zwaktes namelijk samenwerken en gemeenschappelijke beleving van integriteit. Ieder team werkt in 2010 verder aan het thema 'integer samenwerken'. Hieruit kunnen nog verdere acties volgen op het niveau van de organisatie of het individu (aanvullende code m.b.t. integriteit in PLOEG-document).

8.7. Beheersrapportering

SVR definieerde in de beheersovereenkomst prestatie-indicatoren waarmee de realisatie van de aangekondigde prestaties wordt opgevolgd. Er werden registratiesystemen opgezet of verder verfijnd. Voorbeeld is de **adviezendatabank** (Accestoepassing). Op de nieuwe website staat software om de **webtrafiek** op te volgen. Alle **helpdeskvragen** worden centraal verzameld en opgevolgd. SVR informeert het kabinet tweemaandelijks over de vooruitgang van de jaardoelstellingen.

De Studiedienst maakt gebruik van de directierapporten van de MOD van DAR met betrekking tot de personeelsbezetting, ICT-uitgaven, uitgaven van de apparaats- en beleidskredieten.

Naast de schriftelijke rapportering zal wanneer nodig, een informeel overleg plaatsvinden tussen de kabinetschef van de minister en het hoofd van de Studiedienst.

8.8. Interne controle

De SVR heeft het systeem van organisatiebeheersing aangepakt op niveau van het agentschap. Aangezien het een klein agentschap betreft, was een formele scopebepaling in functie van de beheersbaarheid overbodig. In het jaaractieplan 2008 werd de administrateur-generaal aangeduid als verantwoordelijke trekker voor de uitvoering van de management-doelstellingen, waaronder de opmaak van het stappenplan organisatiebeheersing. De directieraad fungeert als zelfevaluatieteam. Dit is een duidelijk statement en wijst erop dat de top van de organisatie deze oefening ter harte neemt.

Ter voorbereiding van de directieraad van januari 2008 had de administrateur-generaal het zelfevaluatioerooster zelf ingevuld. Dit werd ter controle voorgelegd aan de teamcoördinatoren. Elke teamcoördinator diende aan de hand van de zelfevaluatie een inschatting te geven van de maturiteit per thema. De teamcoördinatoren hebben de maturiteitsinschattingen besproken binnen hun teams. Tijdens de directieraad van juli 2008 werden de definitieve maturiteitsscores toegekend.

Vertrekkend van de vaststellingen in het zelfevaluatioerooster, heeft een werkgroep die door de directieraad werd samengesteld uit twee leden van ieder team, per thema risico's in kaart gebracht en daartegenover beheersmaatregelen geplaatst. Voor elk risico werd bepaald wat de kans op voorkomen en de impact is.

Er bestaat volgens de audit niet steeds een duidelijke samenhang tussen de aandachtspunten in het zelfevaluatioerooster en de risico's die worden beschreven in de risicoanalyse. De geïdentificeerde risico's hebben vaak een meer operationeel karakter dan het inschatten van de gevolgen van leemten in de beheersmaatregelen op organisatieniveau.

De directieraad actualiseerde in maart 2009 de risicoanalyse en voor de verschillende thema's werden opnieuw actiepunten geformuleerd, ditmaal voor de periode 2009-2010 en met duidelijke streefdata. De sterkte en zwakteanalyse werd geactualiseerd in functie van realisaties uit het actieprogramma van 2008 en de maturiteitscores werden licht aangepast in functie hiervan.

Volgens het auditverslag van IAVA van 21 september 2009, 'heeft SVR een duidelijk beeld van wat van de organisatie wordt verwacht en heeft een visie op de wijze waarop hij zijn kernopdrachten uitvoert. Dit vertaalt zich in een zichtbare samenhang tussen de doelstellencyclus, de wijze waarop de SVR de relatie met de belanghebbenden onderhoudt en het uitgewerkte opvolgingssysteem. Bovendien is de organisatiestructuur afgestemd op de strategische doelstellingen.'

De maturiteit van het agentschap op het vlak van effectiviteit wordt dan ook ingeschat op niveau 3.

'De invulling die SVR geeft aan de ondersteunende thema's wordt gekenmerkt door een gestructureerde aanpak en samenhang met de planningscyclus. Bij het formuleren van de jaardoelstellingen maakt SVR op basis van historische uitgavenpatronen een inschatting van de middelen die nodig zijn om die doelstellingen te realiseren. De inzet van middelen wordt bij het uitvoeren van de kernactiviteiten opgevolgd met het oog op een eventuele bijsturing. De maturiteit van het agentschap op het vlak van efficiëntie wordt ingeschat op niveau 3.'

'Binnen het agentschap begint zich duidelijk een zeker integriteitbewustzijn te manifesteren. Er werden dan ook al initiatieven genomen om de integriteitbeleving binnen het agentschap te verbeteren. Deze initiatieven zijn eerder beperkt en vertonen echter een sterk ad hoc

karakter'. Wegens het gebrek aan afstemming en samenhang tussen de diverse integriteitsmaatregelen, wordt de maturiteit ingeschat op niveau 1.

Maturiteitsinschatting		Inschatting entiteit	
		SVR	
1	Inschatting per doelstelling organisatiebeheersing	SVR	IAVA
	Effectiviteit		3
	Efficiëntie		3
	Kwaliteit		3
	Integriteit		1

Mediaan (*)	Gemiddelde (*)
2	2,05
2	1,90
2	2,12
2	1,78

2	Thema-inschatting		
	Doelstellingen en risicomanagement	4	3
	Belanghebbendenmanagement	3	3
	Monitoring	3	3
	Organisatiestructuur	3	3
	Human Resources Management	3	3
	Organisatiecultuur	3	2
	Informatie & communicatie	4	3
	Financieel management	3	3
	Facilitymanagement	3	3
	ICT	3	3

2	2,22
2	2,46
2	1,88
2	2,37
2	2,12
2	1,78
2	2,29
2	2,00
2	1,88
2	2,15

(*) Inschattingen berekend o.b.v. maturiteitsinschatting van 41 N-entiteiten waarbij een sterkte-zwakteanalyse werd uitgevoerd.

Voor een actuele stand van zaken, zie <http://dar.vonet.be/iava>

Globaal gezien heeft SVR op het gebied van organisatiebeheersing al goede scores, beter dan de mediaan voor de Vlaamse overheid.

IAVA gaf enkele aanbevelingen mee om het maturiteitsniveau te consolideren en waar mogelijk te verhogen. Er diende volgens IAVA op een meer systematische manier verder gewerkt te worden rond de cultuurbeleving (zie hierboven integriteit). Processen dienen op een meer systematische wijze in kaart worden gebracht en het projectmanagement moet gestandaardiseerd worden op basis van een methode.

In opvolging van deze audit werden in de tweede jaarhelft van 2009 door de directieraad alle processen beschreven en in verband gebracht met de doelstellingen van de beheersovereenkomst en de beleidsnota van DAR 2009-2014. Voortaan worden nieuwe projecten beschreven aan de hand van een sjabloon dat door IAVA als goed voorbeeld werd voorgesteld. Er werd een documentatierooster opgesteld waarbij alle relevante beheersbeslissingen gelinkt werden aan de items van het zelfevaluatioerooster zodat meteen kan gecontroleerd worden op welke wijze de aangekondigde actiepunten werden gerealiseerd.

Bovendien werd zoals hierboven al beschreven het thema van organisatiecultuur aangepakt en een project opgezet over integer samenwerken.

8.9. Meten van beleidseffecten en outcomes

SVR heeft in 2008 een uitgebreide analyse van mogelijke effecten van de beheersovereenkomst gemaakt (zie jaarverslag 2008). Volgende indicatoren werden voorgesteld.

O1: Output in termen van publicaties

O2: Volume aan informatie en expertise die al dan niet op vraag ter beschikking wordt gesteld

O3: Gebruik van de SVR-website

E1: Kennis, gebruik en tevredenheid over SVR-output bij Vlaamse overheden

E2: Gebruik van kennis en kunde van de SVR door de primaire doelgroepen in beleidsplannen

8.10. Efficiëntie en effectiviteit

SVR werkt al jaren met een beperkt werkingsbudget. Bij BBB werden de werkingskredieten van APS gelijkgesteld met de werkingskredieten van de IVA Studiedienst ondanks het feit dat er 10 personeelsleden werden toegevoegd.

In 2009 werden zoals voorheen de managementondersteunende processen in eigen beheer uitgevoerd zonder ondersteuning van externe consultancy.

De prijsoffertes van de ICT-outsourcer werden kritisch bekeken en leverde op meerdere facturen kortingen op.

De opgelegde lineaire besparing van 2,5% op het personeelsbudget, werd in 2009 opgevangen door een beleidsondersteuner (A1-niveau) die de organisatie verliet niet te vervangen en het werk te herverdelen onder de aanwezige personeelsleden. Een geplande werving van een databeheerder (B1-niveau) werd na de aankondiging van de besparingsmaatregelen stopgezet.

De opgelegde lineaire besparing van 5% op de algemene werkingskosten werd in 2009 opgevangen door kostenbewuster om te gaan met de grote uitgavenposten namelijk portkosten (minder brochures verzenden met De Post) en terugbetaling abonnementskosten voor woon-werkverplaatsingen (zoeken naar goedkoopste formule).

De reductie van de beleidskredieten met 2,5% werd opgevangen door de geplande publicatie van de algemene omgevingsanalyse niet uit te voeren en de verspreiding te beperken tot het internetmedium. Korte artikels over actuele thema's werden in 2009 evenmin gedrukt en werden enkel via de elektronische nieuwsbrief (SVR-website) verspreid (zie hierboven).

SVR heeft bij de voorbereiding van het Meerjarenprogramma Slagkrachtige overheid drie projectfiches voorbereid die beantwoorden aan de vooropgestelde strategische doelstellingen. Het gaat over het eenloketstatistiek met als casus de website lokalestatistieken.be; het hergebruik van beschikbare data met als casus de ontsluiting en het gebruik van de data uit de Vlaamse ondernemingsdatabank en ten slotte een project rond een overlegd onderzoeksprogramma met als casus de Sociale Staat van Vlaanderen. Deze projecten zullen in 2010 voort worden uitgewerkt met beschrijving van de meerwaarde en mogelijke efficiëntiewinsten.

9. Organisatiestructuur en management

9.1. Binnen het beleidsdomein DAR

De IVA Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR) maakt deel uit van de Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, afgekort DAR.

9.1.1. Beleidsraad DAR

De leidend ambtenaar van de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR) maakt deel uit van de Beleidsraad van DAR. In de Beleidsraad wordt tussen de politieke verantwoordelijken en de leidend ambtenaren overleg gepleegd over personeelsaangelegenheden die door het raamstatuut zijn opgedragen en over beleidsafstemming binnen het domein (bv. beleidsbrieven, begroting). De beleidsraad kwam in 2009 eenmaal samen voor de bespreking van de beleidsnota 2009-2014 en het daaruit af te leiden jaarprogramma voor 2010.

9.1.2. Managementcomité DAR en Aansturingcomité MOD

De SVR is vertegenwoordigd in het managementcomité van DAR. Dit comité beraadslaagt over personeelsaangelegenheden die door de beleidsraad zijn gedelegeerd en houdt zich bezig met de beleidsvoorbereiding voor gemeenschappelijke punten die de agentschappen en het departement aanbelangen. Het managementcomité vergaderde in 2009 tweemaal. Het lage vergaderritme (normaal elke drie maanden) is te verklaren door het op pensioen stellen van de Secretaris-generaal en de latere vervanging door een waarnemend secretaris-generaal.

De Studiedienst maakt gebruik van de dienstverlening van de MOD van DAR. De aanbieders en gebruikers zijn verenigd in het Aansturingscomité van de MOD. Dit comité vergaderde driemaal en besprak onder meer de jaardoelstellingen voor de MOD. Het ontwerp van samenwerkingsprotocol tussen de MOD en haar klanten werd grondig besproken en leidde eind 2009 tot een consensus. De MOD heeft een producten- en dienstencatalogoog. Voor iedere partner waaronder SVR wordt aangegeven wie welke producten afneemt op reguliere basis. SVR neemt een aantal standaardproducten of diensten niet af omdat ze niet relevant zijn voor de dienst (bv. aankoop kledij, beheer kunstwerken) of omdat ze in eigen beheer gebeuren (bv. onderhoud dienstwagen en verzorgen van personenvervoer, interne postbedeling). De aankoop van boeken en tijdschriften gebeurt in samenwerking met de centrale bibliotheek van DAR.

Ondertussen werden ook SLA's voor een aantal kernprocessen uitgewerkt door de MOD en werd een akkoord bereikt met betrekking tot volgende processen: selectie en rekrutering van contractueel personeel waarbij de MOD als selector optreedt; ter beschikking stellen van verbruiksgoederen en kantoomateriaal; boekhoudkundig verwerken en in betaling stellen van financiële betalingsdossiers; behandeling van eenvoudige werkaanvragen via het registratiesysteem Ariba.

Het Aansturingscomité komt sinds de zomer extra samen om de agenda van het College van Ambtenaren-Generaal te bespreken (maandelijks). Het CAG heeft immers een beslissende stem met betrekking tot organisatiebrede beheersmaatregelen. De MOD vertegenwoordigt DAR op de strategische en operationele adviesorganen en kan het managementcomité en de vertegenwoordiger van DAR in het College van Ambtenaren-Generaal daardoor snel adviseren over in te nemen standpunten.

9.1.3. Vakbondsoverleg en arbeidsreglement

Binnen DAR is één overlegcomité opgericht voor het beleidsdomein Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid en één Entiteitsoverlegcomité voor het departement, de Studiedienst en de Interne Audit samen omdat het over kleinere entiteiten gaat (beperkte mogelijkheden voor ondersteuning van het overleg). De specificiteit van iedere entiteit kan binnen de agenda van het overleg en bij de samenstelling van de vertegenwoordiging tot uiting komen.

De Studiedienst heeft een arbeidsreglement dat aansluit bij het reglement van het beleidsdomein DAR. Er worden specifieke regelingen getroffen m.b.t. de stamtijden (versoepeling omwille woon-werkverkeer, flexibiliteit gezin), het inhalen van overuren (spreiden over meerdere maanden), de prikklokverplichting (vrijstelling voor onderzoekers en personen met bijzondere opdracht die meestal buiten de kantooromgeving wordt uitgevoerd) en structureel telewerken.

In september 2009 werd het arbeidsreglement van SVR aangepast in functie van de nieuwe omzendbrief over preventie en bescherming. Het EOC keurde het voorstel tot wijziging van de PEP goed en gaf gunstig advies over het examenreglement voor bevorderingsexamens naar niveau C2 (databasebeheerder), B2 (webmaster) en naar niveau A213 (teamcoördinator). In 2009 werd tevens het examenreglement voorgelegd voor de openverklaring van twee statutaire betrekkingen voor teamcoördinatoren op niveau A2.

9.2. Binnen het agentschap

Er zijn **geen afdelingen**. Er werd gekozen voor een eenvoudige structuur omwille van de beperkte personeelsomvang en omwille van de transversale werking van de dienst die de inzet van meerdere disciplines en kennisvelden vereist.

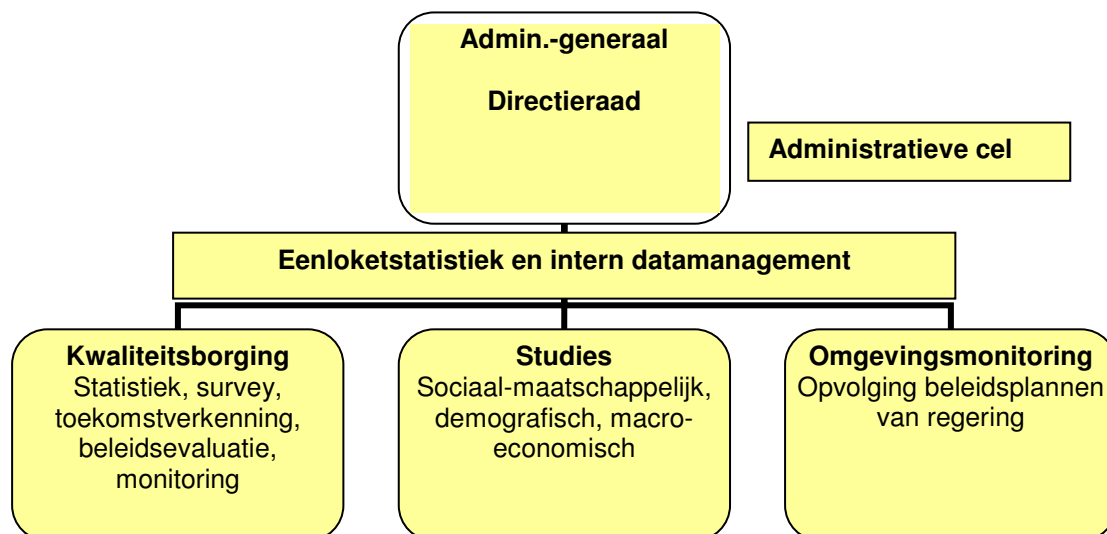
Om toch enige structuur in de organisatie te brengen, is gekozen voor de constructie van **activiteitenprogramma's** die ieder door een teamcoördinator worden aangestuurd. De keuze van de programma's valt samen met de vier strategische doelstellingen die in het oprichtingsbesluit zijn vermeld. De organisatiestructuur moet deze kernopdrachten zichtbaar maken en helpen realiseren.

De transversale samenwerking tussen deze vier activiteitenprogramma's en de organisatieondersteunende cel, wordt bewerkstelligd binnen de **directieraad van SVR die door de administrateur-generaal wordt voorgezeten**.

Aan de activiteitenprogramma's worden personen toegewezen die in hoofdzaak medewerking verlenen aan de opdrachten binnen het betrokken activiteitenprogramma. De coördinatoren treden op als eerste evaluator. Sommige personeelsleden hebben ook neventaken in andere programma's. Ze worden opgevolgd door de coördinator van dit programma die tevens als tweede evaluator optreedt.

De taken van de **directieraad van SVR** zijn de volgende: personeelszaken zoals beschreven in het Raamstatuut, beheerszaken die alle teams aanbelangen, beleidsvoorbereiding en opvolging (jaardoelstellingen, begroting, communicatie, ondernemingsplan enz.).

Organigram van de Studiedienst van de Vlaamse Regering

10. Middelen

10.1. Personeel

10.1.1. Startformatie

De startformatie van de Studiedienst bestond uit 43 personeelsleden, 33 personen van de Administratie Planning en Statistiek en 10 personen van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudiën. Het personeelsplan was bij de start (1 april 2006) een weerspiegeling van de bestaande aantallen en graden. De personeelsleden werden toegewezen aan één van de vier activiteitenprogramma's of aan de administratieve cel.

10.1.2. Nieuw personeelskader

In 2007 werd een PEP TO BE voorbereid op basis van procesanalyses. Het voorstel was budgetneutraal dankzij toekenning van extra middelen (1 A2, 1A1, 1B1) voor het uitvoeren van nieuwe taken, namelijk in het kader van het Informatie- en Documentatiecentrum voor de Vlaamse Rand en voor de coördinatie van de studie over de Sociale Staat van Vlaanderen. Het personeelsplan werd in december 2007 gunstig geadviseerd door de vakbonden (EOC) en door de Beleidsraad nadien goedgekeurd.

In maart 2009 werd aan het EOC een lichte aanpassing van het personeelsplan voorgesteld (budgetneutraal) die aan de aanwezige personeelsleden meer keuzemogelijkheden moet bieden om binnen een niveau door te stromen. Zo werd voorgesteld om de functies op niveau B (B1-deskundige en B1-programmeur) en op niveau C (C1-medewerker en C2-hoofdmedewerker) samen te voegen. Het totaal aantal functies blijft op 44,8 VTE (uitvoerbaar binnen beschikbare middelen).

Personeelsplan IVA Studiedienst Vlaamse Regering, gewijzigd maart 2009

GRAAD	PEP AS IS	PEP TO BE
A-niveau		
A3 leidend ambtenaar (N)	1	1
A2 teamcoördinator	0	4
A2 inhoudelijk expert	17	15
A1 adjunct van de directeur	13	13
B- niveau		
B2 hoofddeskundige	1	2
B1 deskundige	3	4,5
B1 programmeur/deskundige	1	
C-niveau		
C2 hoofdmedewerker	0	4
C1 medewerker	3	
D-niveau		
D1/D2 assistent of hoofdassistent	4	1,3
TOTAAL	43	44,8

10.1.3. Effectief aantal personeelsleden

Hierna volgt een overzicht van het aantal bruto VTE, zijnde de personeelsleden die ten laste vallen van SVR. Dit stemt niet overeen met de werkelijk aanwezige personeelsleden. Een gedetacheerd persoon wiens wedde doorbetaald wordt door SVR en tegelijk vervangen wordt door een contractueel persoon, wordt dus dubbel geteld.

Aantal bruto VTE

	2008	2009	Evolutie t.o.v. 2008
Leidend ambtenaar	1	1	0
Team Managementondersteuning	2,96	3,40	+0,44
Team Kwaliteit	5,97	5,98	+0,01
Team Monitoring	14,21	14,78	+0,57
Team Studies	9,88	9,84	-0,04
Team Datamanagement	5,81	5,49	-0,32
TOTAAL SVR	39,84	40,49	+0,65

Het aantal bruto VTE is in SVR licht gestegen tegenover 2008. Deze stijging kan verklaard worden door de werving van een beleidsondersteuner voor de Vlaamse Rand. Hiervoor werden middelen ter beschikking gesteld in het kader van het Informatie- en Documentatiecentrum Vlaamse Rand. De betrokken persoon verliet echter SVR in het vierde kwartaal van 2009 en wordt niet meteen vervangen omwille van budgettaire beperkingen.

10.1.4. Personeelkost

Basisallocatie AA1171D – Wedden en toelagen iva studiedienst (in duizend euro) - situatie op 31/12

K.S.	Krediet 2008	2008 uitvoerings%	Krediet 2009 na BC	2009 uitvoerings%
NGK	2.861	88	2.954	92

SVR beschikte in 2009, na derde budgetcontrole, over een weddenkrediet van **2.954.000 euro**. Het weddenkrediet werd in 2009 enkel verhoogd met de reglementaire aanpassingen van index en uitvoering van sectorale akkoorden. De totale personeelskost werd geraamd op **2.700.368 euro**. Dit leidt tot een positief saldo van 224.632 euro.

1. Budget 2009 (raming 30/11/2009)		in euro
1. Budget 2e BC 2009	2.864.000	
2. Verwacht budget n.a.v. overschrijding spilindex aug. 2008	20.000	
3. Overheveling krediet P&O-verantwoordelijke n.a.v. 3e BC 2009	-10.000	
Budget 3de BC 2009		2.874.000
4. Verwacht aanvullend budget sectorale akkoorden (2% loonsopslag, inh. loopbanen, ...)	51.000	
		2.925.000
2. Raming personeelkost 2009		
1. reële weddenuitgaven afgelopen maanden incl. toelagen (periode dec. 08 - november 09)	2.355.435	
2. Werkgeversbijdrage Maaltijdcheques (periode dec. 08 - november 09)	30.821	
3. kinderbijslag (periode jan 09 - november 09)	44.854	
4. functioneringstoelage (+- 0,5% van initieel budget BO 2007)	14.000	
5. raming managementtoelage	7.562	
6. kost vakantiegeld	136.912	
7. raming eindejaarstoelage	106.649	

10. extrapolatie voor de resterende maanden:	
10.1 extrapolatie loonkost periode november 2009	0
10.2 extrapolatie Wg bijdrage MC	0
10.3 extrapolatie kinderbijslag periode november 2009	4.135
10.4 raming endogene groei (triënnales en functionele loopbaan) à rato	0
	2.700.368

3. Goedgekeurde wervingen

	<i>kost resterende periode 2009</i>	
TOTAAL	0	
Saldo		224.632

Het positief saldo is te verklaren door het feit dat in september 2009 een beleidsondersteuner de organisatie verliet en niet werd vervangen omwille van blokkering van kredieten tot goedkeuring van 3BC. Een geplande werving van een databeheerder werd om dezelfde reden na de zomer stopgezet. Bovendien werd in oktober 2009 onverwachts een senior-onderzoeker op vraag van het UNECE gedetacheerd naar het buitenland. Een voorzichtigheidsbeleid is nodig omdat in 2010 rekening moet gehouden worden met een besparing van 2,5% en met de terugkeer van een gedetacheerd personeelslid (adviseur). De graadverhogingen die in 2009 werden toegekend, moeten in 2010 op jaarbasis vereffend worden. De besparing van 2,5% op de loonkredieten (ESR11) zal in 2010 een afname met 72.000 euro tot gevolg hebben.

10.2. Huisvesting

De personeelsleden van de Studiedienst zijn gehuisvest in het Boudewijngebouw, toren B 8^e en 9^e verdieping.

Basisallocatie 74.71D – Overige investeringsgoederen IVA Studiedienst (in duizend euro)

K.S.	Krediet 2008	Krediet 2009	2009 uitvoerings%
ngk	16	16	0

Geen wijziging t.o.v. 2008.

10.3. ICT-middelen

Basisallocatie 12.36D – Informaticakredieten IVA Studiedienst (in duizend euro)- situatie 31/12

K.S.	Krediet 2008	2008 uitvoerings%	Aangepast krediet 3BC 2009	2009 uitvoerings%
NGK	0	0		
GVK	69	91	82	84
GOK	69	53	82	85

De vermeerdering t.o.v. 2008 heeft te maken met de herverdeling van (nog) centrale ICT-kredieten naar de beleidsdomeinen en de indexverhoging. Bij de derde budgetcontrole werd GVK en GOK verminderd met 1.000 euro.

Het merendeel van reëel vastgelegde middelen ging naar niet bestelbare kostensoorten bestemd voor het onderhoud van en beschikbaar houden van toepassingen (42%) en voor het

beschikbaar houden van gebruikersinfrastructuur onder meer in het kader van telewerk (35%). 23% van de middelen ging naar ondersteuning voor werkaanvragen (bestelbare kostensoort).

Basisallocatie AA7436D – Aankopen en investeringen informatica IVA Studiedienst (in duizend euro)- situatie 31/12

K.S.	Krediet 2008	2008 - uitvoerings%	Aangepast krediet 3BC 2009	2009 uitvoerings%
NGK	0	0		
GVK	80	96	80	100
GOK	79	99	79	60

De vermeerdering t.o.v. 2008 is te verklaren door een indexaanpassing en een aanpassing van de betaalkalender. Het effect van de lineaire besparing van 2,5% bij de derde budgetcontrole is beperkt tot 2.000 euro.

De grootste uitgavenpost betrof de ondersteuning van projecten (86%). Slechts 14% ging van de vastgelegde kredieten werd besteed aan investeringen in gebruikersinfrastructuur.

10.4. Werkingsmiddelen

De werkingsmiddelen voor de Studiedienst zijn grotendeels gebaseerd op de vroegere werkingsmiddelen van APS.

Basisallocatie AA1271D – Algemene werkingskosten IVA Studiedienst g (in duizend euro)- situatie op 31/12

K.S.	Krediet 2008	2008 uitvoerings%	Aangepast krediet 3BC 2009	2009 Uitvoerings%
NGK	223	100	223	84

- *Persoonsgebonden werking en vaste uitgaven:* hospitalisatieverzekering, woon-werkverkeer, arbeidsgeneeskunde gaan jaarlijks omhoog omwille van herziening contracten (wordt centraal onderhandeld), groter gebruik door personeelsleden (openbaar vervoer wordt gepromoot): 69% van de reële uitgaven. In 2008 bedroeg dit aandeel 66%.

De grootste uitgavenpost voor de hele werking van SVR heeft betrekking op de terugbetaling van abonnementen voor het woon-werkverkeer (34%). Dit heeft te maken met het feit dat quasi ieder personeelslid pendelt met het openbaar vervoer en sommige medewerkers vrij ver van Brussel wonen. Dit wordt gecompenseerd door het lage gebruik van de dienstwagen. De tweede grootste uitgavenpost van SVR zijn de portkosten (22%). Dit kan verklaard worden door het feit dat de Studiedienst heel wat publicaties heeft die hij met de Post verzendt.

- *Aanstuurbare uitgaven:* dienstreizen, vorming, kosten aanwerving, telecommunicatie, catering, prestaties derden, documentatie, representatie: 31% van reële uitgaven. Het aandeel van de aanstuurbare apparaatkredieten lag in 2008 iets hoger, namelijk 34%. De grootste uitgavenpost hierin zijn de buitenlandse dienstreizen (10% van reële uitgaven). Deze uitgavenpost is de voorbije jaren al sterk verminderd. De buitenlandse zendingen zijn gekoppeld aan de uitnodiging van een internationale organisatie om een voordracht te geven aan vertegenwoordiging van de Vlaamse overheid in internationale organisaties. Aan vorming wordt 4% besteed. Het gaat dan vooral over deelname aan studiedagen, korte opleidingen. Aangezien SVR-medewerkers soms optreden als lesgever voor interne opleidingen (AgO), krijgt SVR hiervoor een compensatie voor andere medewerkers.

SVR werkt sinds 2008 samen met de centrale bibliotheek van DAR. Dit heeft in het verleden al kostenbesparend gewerkt doordat bepaalde abonnementen op tijdschriften

of kranten gemeenschappelijk gebeuren. Voor de werking als Studiedienst zijn soms toch gespecialiseerde boeken nodig die meermaals en geruime tijd moeten kunnen geconsulteerd worden. De aankoop van documentatie vertegenwoordigt 5% van de reële werkingsuitgaven van SVR.

De impact van de lineaire besparingen van 5% op de werkingskosten (-11.150 euro) zal worden opgevangen door kostenbewuster om te gaan met verzendingen van publicaties (bv. publicaties voor Vlaams Parlement in globo gaan leveren met dienstwagen, estafette), buitenlandse zendingen en prestaties door derden.

10.5. Middelen voor uitvoering van activiteitenprogramma

10.5.1. Begrotingsfonds SVR

Aan de inkomstzijde staat het **Begrotingsfonds van de Studiedienst** dat bij decreet van 22 december 2006 werd opgericht. Hierin komen middelen terecht die de Studiedienst kan verwerven in het kader van haar werkzaamheden in externe onderzoeksprojecten.

In 2008 participeert de Studiedienst aan het project 'gender and generations', een internationale enquête over vruchtbaarheid en kinderwens, relaties ouders en kinderen, intergenerationele solidariteit (samenwerking tussen NIS en de twee gemeenschappen). De Studiedienst werd eveneens uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoeksproject over de gevolgen van echtscheiding voor de kinderen, de ex-partners en hun ouders.

De middelen worden gealloceerd op het begrotingsfonds. De uitgaven zijn gerelateerd aan deze overeenkomsten (bv. aankoop boeken, software voor statistische analyses, verplaatsingen naar wetenschappelijke begeleidingsgroep en internationale expertennetwerk).

Artikel AN 12.91D - Allerhande ontvangsten en uitgaven m.b.t. het begrotingsfonds van de Studiedienst van de Vlaamse Regering in euro – situatie op 31/12

VAR	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
2008	28.802	9.129	19.673
2009	26.035	16.174	9.861

Het onderzoekscontract dat de Studiedienst samen met Vlaamse universiteiten afsloot met het IWT in het kader van een sociaalmaatschappelijke onderzoekslijn, handelt over de gevolgen van de echtscheiding op de ex-partner, de kinderen en grootouders. In de eerste fase (2007-2009) wordt een grootschalige enquête voorzien bij de verschillende actoren. Voor de wetenschappelijke ondersteuning van dit project (vragenlijst, steekproefplan, procesbegeleiding) ontvangt de Studiedienst een kostenvergoeding die contractueel is vastgelegd. Hiertegenover staan allerlei uitgaven van verplaatsingen in binnen- en buitenland, aankoop boeken, kopie maken, enz.

10.5.2. Algemene uitgaven- en middelenbegroting Vlaamse overheid

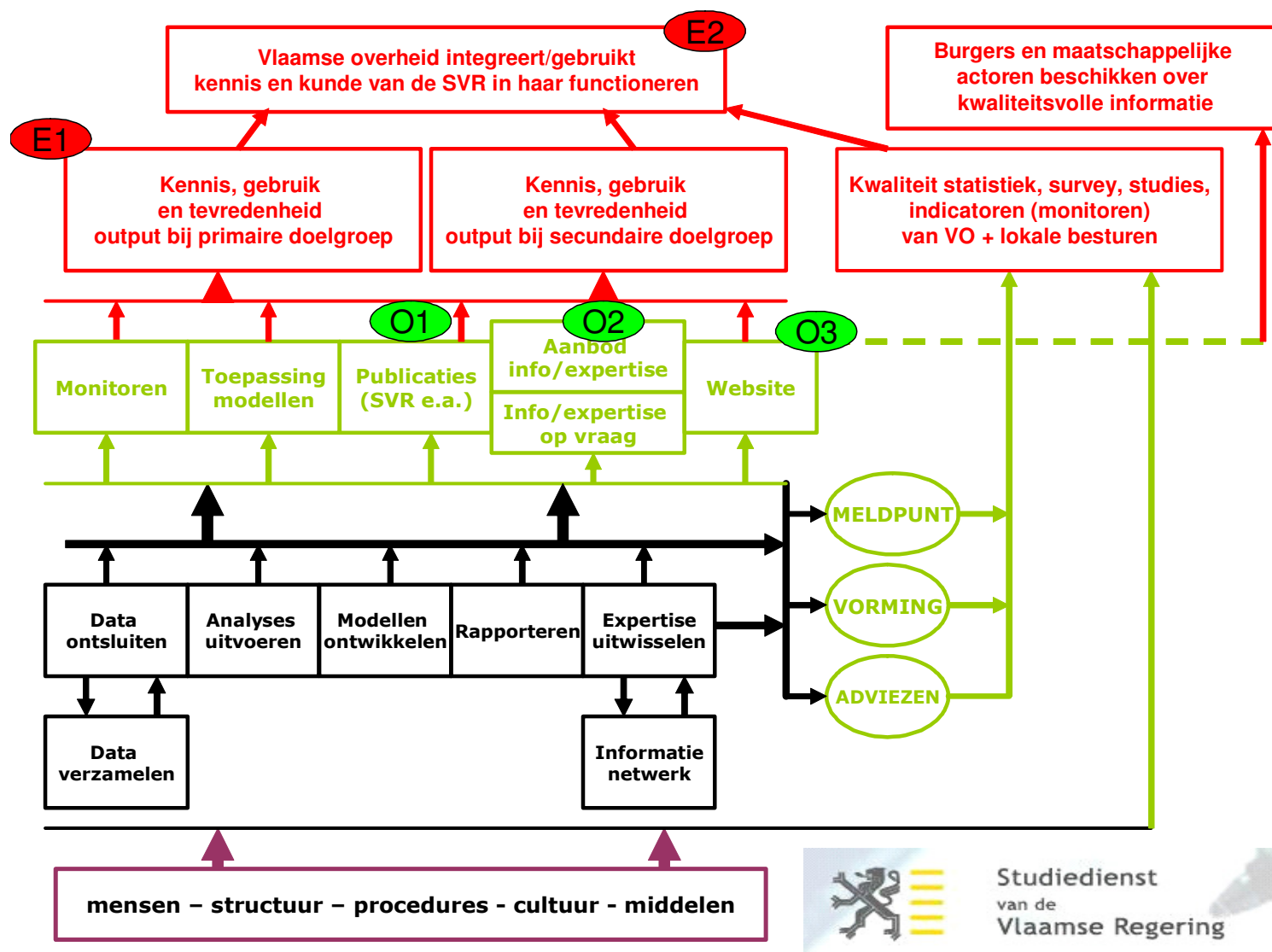
Basisallocatie AN1202D - Allerhande uitgaven met betrekking tot activiteiten en producten van de Studiedienst van de Vlaamse Regering (in duizend euro)

K.S.	Krediet 2008	2008 Uitvoerings%	Aangepast krediet 3BC 2009	2009 Uitvoerings%
NGK	0	0		
GVK	893	99	263	58
GOK	521	84	758	65

Het GVK vermindert met 444.000 euro t.o.v. 2008 en het GOK vermeerderd met 248.000 euro:

- compensatie naar artikel AA1235B 'Informaticakredieten departement DAR': -255 KEUR GVK
- vermindering krediet door cyclische evolutie bij de studieopdrachten: -200 KEUR GVK (zie vooral uitbesteding veldwerk survey en procesbegeleiding omgevingsanalyse)
- extra krediet: +240 KEUR GOK (zie vooral betaling voor wetenschappelijke dienstverlening Sociale Staat Vlaanderen)
- indexverhoging: +11 KEUR GVK en 8 KEUR GOK

BIJLAGE 1 Schematische positionering van de effectindicatoren voor de Studiedienst van de Vlaamse Regering

BIJLAGE 2 Indicatoren

In eerste instantie komen drie outputindicatoren aan bod.

O1 Output in termen van publicaties

De focus ligt op het aantal publicaties omdat in de beheersovereenkomst hierover concrete streefcijfers zijn opgenomen. Het bereik en de kwaliteit ervan zijn eveneens essentiële eigenschappen, maar komen aan bod bij de effectindicatoren.

De streefnorm volgens de beheersovereenkomst: 4 rapporten en 2 studies

- 6 SVR-Rapporten
- 2 SVR-Studies
- 6 Webpublicaties
- 2 Technische nota's
- 3 Congresboeken: Sociale Staat Vlaanderen, Vlaanderen gepeild 2009, Stadsmonitor

O2 Volume aan informatie en expertise die al dan niet op vraag ter beschikking wordt gesteld

Hier moet het onderscheid worden gemaakt tussen het verlenen van informatie enerzijds en expertise anderzijds, hoewel beide niet los van elkaar kunnen worden gezien. Zonder expertise is geen informatie te geven. Het onderscheid tussen beide komt op pragmatische wijze tot stand op basis van het tijds criterium (advies verlenen vergt minstens 1 dag werk omwille van meer diepgaander analyses, complexere zoekacties). Een belangrijk probleem kan hier zijn de onderrapportering. Niet alle oplossingen die via telefoon of e-mail worden gegeven, worden exhaustief geregistreerd.

Deze indicator dient gevoed te worden door zowel de adviesdatabank als de informatiedatabank, zoals deze vorm kreeg bij het monitoren van de helpdesk.

Een essentieel element bij het verder uitwerken van deze indicator is ook het omlijnen van de beoogde doelgroepen. Richten we ons bij het meten in eerste instantie tot de primaire dan wel de secundaire doelgroep?

Soort adviesvragen	2008	2009
TOTAAL	69	64
MONITORING	5	23
1.1 Conceptontwikkeling indicatoren	1	3
1.2 Bewerking indicatoren	4	20
TOEKOMSTVERKENNING - EVALUATIE - OMGEVINGSONDERZOEK	10	10
2.1 Methodiek	1	2
2.2 Procesopzet project	3	2
2.3 Beoordeling bestek of offerte	2	3
2.4 Andere	4	3
STATISTIEK	24	9
3.1 Gevorderd zoeken naar statistieken	15	2
3.2 Statistisch onderzoek	8	4
3.3 Instrumenten statistiekbeleid	1	1
3.4 Andere		2
SURVEY	10	12
4.1 Methode dataverzameling		

4.2 Steekproef		1
4.3 Vragenlijst, indicering	5	5
4.4 Analyse surveydata	1	3
4.5 Beoordeling bestek uitbesteed surveyonderzoek	1	2
4.6 Andere	3	1
STUDIES	11	7
5.1 Methode onderzoek		2
5.2 Samenvatting o.b.v. beschikbaar onderzoek	8	2
5.3 Beoordeling bestek uitbesteed onderzoek		
5.4 Beoordeling onderzoek(svoorstel)	1	3
5.5 Andere	2	
MANAGEMENT	9	3
6.1 HRM, personeel	1	
6.2 Begroting en boekhouding		
6.3 ICT		
6.4 Kwaliteit	3	1
6.5 Klachtenbehandeling		
6.6 Generieke projecten	3	
6.7 Andere	2	2

O3 Gebruik van de SVR-website

Hoewel de SVR-website op zich een middel is om te communiceren, geeft diezelfde website ons een goed beeld van de informatiestromen naar derden. Het streefcijfer dat in de beheersovereenkomst werd opgenomen, spreekt van 100.000 bezoeken.

De SVR bood in 2009 op haar vernieuwde site een aantal pagina's met informatie over zijn studies (n=120), zijn monitorrapporten (n=>10), de SCV-survey en zijn eigen vormingsinitiatieven. Daarnaast is er een rubriek 'cijfers' met 1451 excel-tabellen. 72% van de reeksen bevatten statistische informatie die geactualiseerd is tot 2009.

We vestigen verder de aandacht op het 'meldpunt surveys' met nuttige gebruikersinformatie bij 400 surveys welke in opdracht van de Vlaamse overheid zijn uitgevoerd.

In 2009 werden 165 nieuwsberichten gepubliceerd die de gebruikers attenderen op het verschijnen van nieuwe interessante SVR-publicaties en aanverwante statistische en relevante beleidsinformatie.

In 2009 ontvingen 1752 personen tweewekelijks een SVR-zine met aanduiding van de nieuw beschikbare gegevens op de SVR-sites. Dit is een aangroei van 167 personen. 29% van de totale groep abonnees zijn Vlaamse ambtenaren, 14% zijn lokale ambtenaren. Eén derde geeft niet duidelijk aan tot welke beroepsgroep ze behoren of welke hun socio-economische positie actueel is.

Net zoals op de site Lokale Statistieken zijn er op de SVR-site in 2009 minder clicks, minder bezoeken en minder bezoekers geregistreerd dan in 2008. Nemen we het aantal clicks (met inbegrip van de echte downloads) als belangrijkste indicator voor het directe gebruik van de aangeboden informatie, dan is het verschil 4% voor de SVR-site en 2% voor de site Lokale Statistieken. Ter verklaring van deze achteruitgang kan verwezen worden naar het feit dat de SVR-site eind 2008 vernieuwd is waarbij het een gekend fenomeen is dat een nieuwe site sowieso een overgangperiode kent. Vooral de occasionele bezoekers die via een google-zoekfunctie normaliter de site vonden, hebben de site wellicht later en moeizamer (terug) gevonden. Ook het aanbod is drastisch gewijzigd, wat een tweede duidingelement is. Ook technische oorzaken bieden een verklaring.

	Lokale Statistieken			SVR-Website		
	2008	2009	09 in % 08	2008	2009	09 in % 08
bezoekers	37.765	32.724	86,7	308.894	254.986	82,5
bezoeken	50.717	43.831	86,4	358.851	342.482	95,4
clicks (inbegrepen downloads)	191.358	187.312	97,9	1.092.624	1.045.921	95,7

E1 Kennis, gebruik en tevredenheid over SVR-output bij Vlaamse overheden

Door middel van deze indicator willen we nagaan in welke mate de primaire doelgroepen *kennis hebben* van de output die de Studiedienst aanlevert. We wensen ook een beeld te krijgen van de mate waarin men ervan *gebruik maakt* en eventueel hoe *tevreden* men is over die output. De enige manier om dit te weten te komen is door rechtstreeks de vraag te stellen aan de betrokken doelgroepen. Deze indicator vereist dus een onontbeerlijke bevraging door middel van een *survey*.

Klantentevredenheidsonderzoek

In 2009 werden webenquêtes georganiseerd bij Vlaamse ambtenaren om het belang van toekomstverkenningen en beleidsevaluatieonderzoek bij beleidsondersteuning te kunnen schatten en om te peilen naar hun behoefte aan opleiding en ondersteuning vanwege SVR.

E2. Gebruik van kennis en kunde van de SVR door de primaire doelgroepen in beleidsplannen

Deze indicator heeft tot doel na te gaan in welke mate de output van de Studiedienst van de Vlaamse Regering mee de inhoud en de agenda bepalen van het Vlaamse beleid. Om deze indicator te voeden maken we gebruik van een inhoudanalyse waarbij we nagaan in welke mate er verwezen wordt naar de resultaten van de output van de Studiedienst in beleidsnota's en -brieven, parlementaire stukken. Een fysieke verwijzing naar SVR-output is de meeteenheid. Het is heel waarschijnlijk dat we op deze manier een onderrapportering krijgen van de mate waarin beroep wordt gedaan op de kennis en kunde van de Studiedienst.

Vermelding naar outputs SVR in Beleidsnota's 2004 en 2009

	2004-2009	2009-2014
<u>Armoede</u>		2
<u>Begroting en financiën</u>	1	0
<u>Bestuurszaken</u>	0	1
<u>Binnenlands bestuur</u>	0	4
<u>Brussel</u>	1	0
<u>Buitenlands beleid en internationale samenwerking</u>	0	1
<u>Cultuur</u>	0	0
<u>Economie, ondernemen, wetenschap, innovatie en buitenlandse handel</u>	3	
<u>Wetenschappelijk onderzoek en innovatie</u>		1
<u>Economie</u>		3
<u>Economisch overheidsinstrumentarium</u>		0
<u>Energie en natuurlijke rijkdommen</u>	0	2
<u>Gelijke kansen</u>	2	2
<u>Inburgering</u>	0	4
<u>Jeugd</u>	0	0
<u>Landbouw, zeevisserij en plattelandsbeleid</u>	0	0
<u>Leefmilieu en natuur</u>	2	2
<u>Media</u>	0	0
<u>Onderwijs en vorming</u>	5	3
<u>Openbare werken</u>	0	
<u>Mobiliteit</u>	4	
<u>Mobiliteit & Openbare werken</u>		0
<u>Ruimtelijke ordening/monumenten en landschappen</u>	0	
<u>Onroerend erfgoed</u>		1
<u>Ruimtelijke ordening</u>		2
<u>Sociale economie</u>	8	0
<u>Sport</u>	3	4
<u>Stedenbeleid</u>	13	5
<u>Toerisme</u>	0	3
<u>Vlaams woonbeleid</u>	0	4
<u>Vlaamse Rand</u>	2	2
<u>Welzijn, volksgezondheid en gezin</u>	0	2
<u>Werk</u>	3	0
<u>Algemeen overheidsbeleid</u>		6
<u>Duurzame ontwikkeling</u>	0	
<u>Overheidscommunicatie</u>	0	
<u>Publiek-Private Samenwerking in Vlaanderen</u>	0	
TOTAAL	47	54

a) Screening van beleidsnota's en -brieven

- In 47 van de 54 beleidsnota's vinden we verwijzingen naar SVR-output.

Het is niet eenvoudig een indeling te maken die recht doet aan de verschillende processen en output van SVR. Er wordt naar een breed scala van SVR-output verwezen.

- VRIND is een sterk product dat in een breed gamma van beleidsdomeinen vermeld wordt. Waar SVR een specifieke opdracht vervult op vraag van kabinet of administratie, wordt er naar deze informatie duidelijk verwezen in beleidsbrieven of -nota's (bv. Algemene omgevingsanalyse voor Bijdrage aan de Regering).
- De ondersteuning die SVR biedt bij transversale monitoren vindt ruime weerklank (stadsmonitor, stedenfonds, ICT-monitor, Pact 2020, duurzaamheidbarometer, Vlaamse Rand, ...).

b) Rechtstreekse verwijzing naar SVR-producten in parlementaire vragen

- Schriftelijke vraag nr. 79 van 9 januari 2009 van Johan Sauwens over de modale verdeling van het personenvervoer: wat is kwaliteit van cijfers vermeld op SVR-website en gebruikt in monitoring van Pact van Vilvoorde en Lissabonprogramma? Zijn er alternatieve telmethoden?
- Interpellatie nr. 24 vanwege de heer Frank Creyelman betreffende de dalende exportcijfers en het uitblijven van een Vlaamse handelsbalans: stand van zaken met het opmaken van een Vlaamse handelsbalans die al door twee vorige ministers werd beloofd in kader van project met NBB.
- Vraag om uitleg nr. 789 van Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Laurence Libert aan de heer Kris Peeters, betreffende het gebrek aan kwaliteitsvolle statistische gegevens.
- Parlementaire vraag nr. 209 van 25 maart 2009 van Johan Sauwens over stand van zaken studie gezinsmodulatie, opdracht van Vlaamse Regering aan SVR.
- Antwoord op het interpellatieverzoek van 5 november 2009 van Filip Watteeuw over de nieuwe bevolkingsprognoses van het Federaal Planbureau; verwijzing naar SVR-Rapport over bevolkingsprognoses.
- Reactie op voorstel van resolutie Ludo Sannen van 4 februari 2009 m.b.t. het ontwikkelen van een indicator die de Vlaamse welvaart meet volgens de principes van de duurzame ontwikkeling: verwijzing naar duurzaamheidbarometer van SVR.
- Schriftelijke vraag nr. 87 van Cindy Franssen van 14 januari 2009 over financiële middelen voor armoedebestrijding: verwijzing naar VRIND-hoofdstuk.

Nota's en mededelingen aan de Vlaamse Regering

- Mededeling aan VR van 15 mei 2009 en van 15 december 2009 met betrekking tot de indicatoren van het Pact Vlaanderen 2020.
- Persvoorstelling van VRIND 2009 door Vlaamse Regering.

Samenstelling

Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
Directieraad Studiedienst van de Vlaamse Regering

Verantwoordelijke uitgever

Josée Lemaître
Administrateur-generaal
Boudewijnlaan 30 – bus 23
1000 Brussel

Lay-out cover

Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
Communicatie
Patricia Van Dichel

Depotnummer

D/2010/3241/064

